

მაია მარგოშვილი

თეთრი ღამეების
კავკასიური სონატა

მაია მარგოშვილი

თეთრი ღამეების
კავკასიური სონატა

გამომცემლობა „მერიდიანი“
2018

რედაქტორები: **ტარიელ ხარხელაური**
მარინა ხარხელაური

დირიჟორი **თუმი დიშნი (ნონა ხანგოშვილი)**

გარეკანზე: „კავკასიონის მთები. ჩეჩნეთი“ (აბდულაჰ ბერსაევის ფოტო).

ყველა უფლება დაცულია.

© მანა მარგოშვილი, 2018

ISBN 978-9941-????????

გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი, ალ. ყაზბეგის გამზ. №47.

☎ 239-15-22; E-mail: meridiani777@gmail.com

რედაქტორისგან

ჩემი ხანგრძლივი ცხოვრების მანძილზე, ბევრის შემოქმედებას გავცნობივარ, ბევრის ნააზრევი შემსარბებია... შემსარბებია სამყაროში მოგზაურის სითამამე, მომწონებია სამშობლოსადმი ერთგულებაც, მაგრამ ყოველთვის მრჩებოდა იმის განცდა, განსაკუთრებით ემიგრანტულ მწერლობაში, რომ რაღაც აკლდა, კიდევ რაღაც სჭირდებოდა გარდა მონატრებისა და ტკივილისა; ცოცხალი მაგალითები, როცა სამშობლო კი არ გეჩვენება, არამედ მუდმივად გიხმობს... სწორედ ასეთი მაგალითების სიმრავლემ და დამაჯერებელმა თხრობამ გამაოცა. ვაჟასი არ იყოს: - „მეც ამ-ატირა ბევრჯერა, შენს თვალზე ცრემლის დენამა“...

აქ იმდენად გულწრფელი ვარ, იმათაც კი არ შეეპარებათ ეჭვი, ვის მუდმივ საქმიანობასაც სხვათა ნამოქმედარის ჩხრეკა წარმოადგენს, ამისა საბაბს მაიას შემოქმედება არ იძლევა.

ყოველთვის ვფრთხილობ, სიტყვა „შემოქმედება“ ნაკლებად შევაწუხო, რათა მერე ბოდიშების მოხდამ არ მომიწიოს, თუმცა, არც იმის განცდა მაქვს – ჩემს ასეთ ხმამალალ განცხადებას მოწინააღმდეგენი არ გამოუჩნდებიან. ამჯერად, ეს ყველაზე ნაკლებად მადარდებს, რადგან ჩემ წინ დგას ავტორი და, მომიტევოს ყველამ, თუ მხოლოდ ავტორთან მომიწევს საუბარი; ავტორთან, რომელთანაც ბევრი რამ მათხლოებს, თუნდაც ჩემეული განცდა სამშობლოსი ...

ძნელია ისაუბრო იმაზე, რაც ჩემი თვალის გადავლებით ასე აკლია ახლანდელ დროში ჩაკეტილ მწერლობას და არა მხოლოდ

მწერლობას, ამ შემთხვევაში კი მე ერთ ჩვეულებრივ რიგითს, უზომოდ ტკივილამდე შეყვარებულს სამშობლოზე, მაია მარგოშვილზე მოვიწადინე მესაუბრა... მადლობა რომ ჩემი წუთისოფლის მიმწუხრისას - სამშობლოს სიყვარულში ისეთი თანამოზიარე გამომიჩნდა, რომელიც მთელი არსებით გაგრძნობინებს – თუ როგორ უნდა გიყვარდეს, როგორ უნდა გრძნობდე, როგორ უნდა გტკიოდეს, როგორ უნდა გენატრებოდეს სამშობლო...

მადლობა კიდევ ერთხელ, ქისტის ქალო! – ჩვენი მამულის იმ დაუყვედრებელი სიყვარულისათვის, რომელიც შენს შემოქმედებას ესოდენ მძაფრს ხდის...

ჩემი მიზანი არ არის იმ ღირებულებებზე საუბარი, რაც მაია მარგოშვილის შემოქმედებას ახასიათებს, ამას ჩემს დაუხმარებლადაც იოლად იგრძნობთ, იოლად გაერკვევით და უფლება კი თქვენია, გაიზიარებთ თუ არა ჩემს თუნდაც სუბიექტურ შეხედულებებს.

ტარიელ ხარხელაური

ახლა სპექტაკლი იწყება, ოღონდ რეალური გმირებით... დოკუმენტური ფილმივით მართალი, სრულიად შეულამაზებელი და აშკარად დაუჯერებელი... პირველი აქტი: – 90-იანი წლები, ქაოსი, ფეხქვეშ ნიადაგამოცლილი, უწონობის მდგომარეობაში მყოფი მოსკოვი-ბაბილონი, ყველა ჯურისა და რჯულის ხალხი, ყველაფრის დეფიციტი, ყველა გაყიდვის ოპციით, მყიდველობის ტოტალური უნარდაკარგვით, ხვალინდელი დღის გაფერმკრთალებით და მხოლოდ ახალგაზრდული ოპტიმიზმით... მე – პატარა შვილებით მოვლენების ორომტრიალში, პროდუქტების რიგში, მეტროში გაჩერებულ ესკალატორზე, დაყაჩაღებულ კაფეში, პირველ «მაკდონალდსში», პუტჩის ღამეს ოპერაში, ნახევარფაბრიკატების სექციებში, ბიბირევოს მეტროსთან ბაზარში... ჭრელი-ჭყეტელა დრო მკვეთრი დისონანსით საზოგადოებაში... ბაზარი ყველას თავს უყრიდა, ყველა მოვლენას ფქვაავდა, ყველას აპურებდა და აცმევდა... დამხმარე არავინ მყავდა, ბებია-პაპების ინსტიტუტი ჩვენთვის დაკეტილი იყო, ამიტომ ყველგან პატარა შვილებთან ერთად თუ მიხილავდით... გამოუვალ მეგომარეობაში კი გვერდით ერთგული მეგობრები მედგნენ, დღესაც ჩემთვის ფასდაუდებელი ამაგით, ღირსეული ოჯახებით, სახელიანი შვილებით... ჩემი გულო და ჩემი ლია... ჩემი საყვარელი ია მასწავლებელი... ჩემი ბიძაშვილი ძარო... ღვთისნიერი ხალხი... ყველაფერი ჩვენებური მინდოდა და მენატრებოდა: – ლაპარაკი, საჭმელი, პრესა, მუსიკა... ბაზარს კი უფრო კავკასიური სული ედგა, დღევანდელივით აზიური კი არა... ჰოდა, შვილებთან ერთად, საგანგებოდ გამოწყობილი მივდიოდი ჩემი ამ ბაზარში, რომლის ერთი ნაწილი ტანსაცმლის სექციებს ეკავა, მეორე ნაწილი კი პროდუქტის დახლებს... მწვანელიულებთან

ახლოს ეგრეთწოდებული ელექტროტექნიკისა და აუდიოაპარატურის პატარა პავილიონები ჩამწკრივებულიყო, რომელთაც საყოფაცხოვრებო ტექნიკის პავილიონები მისდევდნენ... სადღაც მათ შორის, აუდიო და ვიდეოკასეტებს ქართველი ბიჭები ყიდდნენ, ამიტომ სულ ქართულ სიმღერებს «ატრიალებდნენ»... რეტრო, პოპსა, ხალხური მელოდიები ყველანაირი გემოვნებისთვის... ყველაფერი მომწონდა და ყველაფერი მიხაროდა...

იმ დღესაც, ჩვეულებისამებრ, გამოვეწყეთ სამივენი და ბაზრისკენ გავსივით... ბავშვებს დაპირებული «კუკურუკუ»-ს ვაფლები ვუყიდე და ბოსტნეულის დახლებს მივადექით... კარტოფილს არჩევა რომ დავინყე, ჩანთაში პარკი მოვიძიე და გვერდით მდგომ შვილებს გადავხედე: – გოგო ვაფლიან ტუჩებს ილოკავდა, ბიჭი კი არ ჩანდა... შიშმა ამიტანა... არადა, რაღაც 5 წუთის წინ ბიჭი მარცხნივ მედგა, გოგო მარჯვნივ... ვეცი დახლებს, სექციებს... გოგო ატირდა, მიხვდა, ძმა დაეკარგა და სასონარკვეთილი, ტირილნარევი ხმით – «დევიკო, დევიკო»-ს, მოთქვამდა... პარკებითა და გოგოს ხელჩაჭიდებული დავრბოდი – «დევიკო»-ს ძახილით, ჭირის ოფლდასხმული ვეჯახებოდი ხალხს, მეზარეულებს, ვტიროდი, ვეზობოდიშეზობოდი, ვეკითხებოდი... უშედეგოდ... ბოშები დავვალანდე და თვალთ დამიბნელდა, წარმოვიდგინე, როგორ იტყუებდნენ ჩემს შვილს... ხალხი შეიყარა... «ბაღანა დაჰკარგვია, ბაღანა» – უხსნიდა მემწვანილე ქალი წინდების გამყიდველს... «მეიძებნება, რეიზა ტირი» – მანყნარებდა სუნელებით მოვაჭრე, – «ჩქიმი ცოდვა» – ჩამოიხოკა ლოყები შავებში ჩაცმულმა სულგუნის გამყიდველმა და კასეტებით მოვაჭრე ბიჭებს მეგრულად რაღაც გასძახა... ბიჭებმა ბესო კალანდაძის «ტირიფები» გამორთეს და მოვარდნენ... აუდიო-ვიდეო აპარატურის გამყიდველი, შავტუხა ლეკი (კაზბეკს რომ ეძახდნენ) ბიჭი თან მანყნარებდა, თან მეკითხებოდა: – «сестра не волнуйтесь, тут наших много, найдём вашего джигита...

Скажите, как он выглядит?», მე დავინყე სლუკუნ-სლუკუნით: – «он маленький, Черненкий, кучерявый и очень, очень ... Красивый» და ავბლავლავდი... ლეკმა კმაყოფილმა გაისწორა წვერ-ულვაში: «мы все красивые, сестра»... და, მოსაძებნად წავიდა. აზერბაიჯანელმა ბიჭმა აზერბაიჯანული აქცენტით რუსულად სამჯერ გამოაცხადა ადმინისტრაციის შენობიდან: – «потерялся мальчик – Дэви, 3 года... Смуглый, с черными, кучерявыми волосами, в клетчатой рубашке и синих джинсах... Если увидите, Просьба, сообщить охране рынка»... ძებნა და ჩემი მოთქმა ერთ რეჟიმში ჯერ კიდევ გრძელდებოდა, როცა გოგომ გახარებულმა გაიშვირა თითი და ყვირილით: – «აი, დევიკო!» და გაიქცა... საკმაოდ შორს, დახლებისა და სექციების მიღმა, თითქმის საბარგო მანქანების შემოსასვლელ ადგილას, ჯიბეებში ხელებჩანყობილი, აუღელვებლად, მშვიდად მოდიოდა ქონდრისკაცი – ჩემი ბიჭი... ვაიმე, მანქანა არ გამოჩნდეს და არ დაეჯახოს – გავიფიქრე და აკანკალებული მუხლებით, – «დევი, დევი»-ს ძახილით გავვარდი წინ. დაგვინახა, გაუხარდა და ისიც ჩვენკენ გამოიქცა... მუხლებზე დავეშვი და გულში ჩავიკარი – «где ты был сыночек, мой хорошенький» ბიჭმა საქმიანად, სერიოზულად მითხრა: – «на женщин смотрел»... ძლივს მივხვდი, ტანსაცმლის ბაზრობას შეერია თურმე და, ქალები რომ იზომავდნენ-ისინჯავდნენ ზმანებს, ეს მოენონა... მათმა შემხედვარემ ჭკუაც დაკარგა და ჩვენც... ხელში აყვანილი რაჯასავით მომყავდა, დაიკო გახარებული მოგვეყვებოდა... ნავაჭრი მემწვანილეთა რიგებში მქონდა დატოვებული და იქით გავეშურეთ... ბიჭის პოვნას ქვეყანა მილოცავდა... დაკარგვის მიზეზმა ყველა გაამხიარულა... «настоящий мужчина» – კაცურად ჩამოართვა ხელი კაზბეკმა და «სნიკერს-ტიკს»-ები ჩაუყარა ჯიბეებში... მემწვანილე ქალმა ტყემლის ტყლაპი აჩუქა... აზერბაიჯანელმა ბიჭმა ბრონეული... კასეტების გამყიდველმა ქართველმა ბიჭმა ფერადი ბუშტი უყიდა, გაბერა და ხელში დააჭე-

რინა... გულაჩუყებული, ცრემლიანი გაუთავებლად ვიმეორებდი: «спасибо... Благодарю ... Спасибо за помощь...» მაღლობთ... დიდი მაღლობა... გაიხარეთ»...

– «ცეკვა იცი ბიჭი? «მთიულურს» ჩაგირთავ»– ამხნევებდა საცეკვაოდ კასეტების გამყიდველი მეორე ახალგაზრდა... ვერ დაითანხმა და მე მომიტრიალდა: – «ჩემო დაო, საცეკვაო მელოდიებით კასეტას მოძებნი ახლა, ჩემგან საჩუქარი იყოსო»... ვიუარე, მეხათრებოდა, თან კლიენტები მოადგნენ – იმათაც ემსახურებოდა... მაინც მოძებნა, შემომჩაჩრა ხელში წარწერით: – «Грузинские мелодии» და ბიჭს ლოყაზე უჩქმიტა: – «ძამია, აღარ დაიკარგო»...

მოვედით სახლში, დავისვენეთ, დავლაგდით... მე შიშის, დარდის, სევდისა და სიხარულის ნაზავი სული ჯერ კიდევ მითრთოდა და მარტოობად იღვრებოდა... კასეტა გამახსენდა... ეს იქნება ჩემი წამალი-მეთქი, გავიფიქრე და ჩავრთე... საცეკვაო მელოდიის მაგივრად «ბინდისფერია სოფელი...» გაისმა, დავეშვი სკამზე... «უფრო და უფრო ბინდდება, რა არის ჩვენი სიცოცხლე, ჩიტვივით გაგვიფრინდება»... ავქვითინდი...სწორედ ეს მინდოდა თურმე, მჭირდებოდა თურმე ეს სიტყვები, მელოდია... კათარზისის განცდა იყო, ნოსტალგიის, ქვამარიტების... ამომეტირა ჩემი და დავისვენე თითქოს... კვლავ გადავახვიე და თავიდან რომ დაიწყოს სიმღერა, ავყვი და ავყვი... «ბინდისფერია სოფელი...»

მეორე აქტი: – ივლისი, 2017 წელი, სანკტ-პეტერბურგი... მზე გვყავდა ეს დღეები სტუმრად და ვხალისობდით... ვიყავით ერთ ამბავში და გადაპატიჟებაში ქუჩები, უბნები, კვარტალები... რეგლამენტის სტუმარია მზებატონი, თავს არ მოგანყენს, პირიქით, მოგესალმება თუ არა, თითქმის მაშინვე გემშვიდობება, ნაუცბათევად დაგიკოცნის სახეს, ჩაგხედავს თვალებში, საყვარლად მოგაჭუტინებს და უკვე გაქცევაზეა, სულ სამხრეთისკენ მიეჩქარება... არადა, ჩრდილოეთის დედაქალაქში რომ მასზე უზომოდ

შეყვარებული სამხრეთელი ასული ცხოვრობს, ვითომ არ იცის... ეჰ, ჩემი თხოვნა სითბო-სინათლეზე, უფრო «ხმა მლალადებლისა უდაბნოსა შინა»-ს ნააგავს, ამიტომ ყველანაირ სხივსა და ათინათს ძვირფასი სამკაულივით ვიხდენ... ქალაქს რომ არასოდეს არ სძინავს, თქვენც იცით... ზაფხულში უფრო მეტად... ღია სარკმელში იჭრება ეს სიფხიზლე და თბილ ჰაერს შერეული ქუჩის პოლიფონია... ავტომანქანების ნაკადურ ტალღას თავისებური ხმოვანება აქვს ღამის სიჩუმეში, მუხრუჭებისა და სიგნალ-საყვირების სოპრანოთი გაფორმებული... გვიანი მგზავრების ნაბიჯები მოკრძალებულია და იმ მაღალი ტონალობის ფონზე ძილისპირულ მელოდიასავით ისმის. «არაფორმალური» ხმებიც ირთვება: – სიცილი, კამათი, ბილწსიტყვაობად ამოხეთქილი ბოღმა, ტელეფონით საუბარი და ნიჭიერად ან უნიჭოდ ნამღერი კუპლეტები... ტოლკინის «სილმარილიონი» თუ განცხადდა დღევანდლობაში და ზეპირველმა-სინათლემ და ზემეორე-ბგერამ მეგაპოლისის ბინადართა შორის იდუმალი კასტინგით მე ამირჩიეს... ასე ხდებიან დაუფერებელი, მაგრამ რეალური ისტორიები ვილაცის წილხვედრი... საერთოდ ფრთხილი ძილი ვიცი, მაშინაც კი როცა დაღლილი ვეხუტები ბალიშს და მჩატე პლედი სერიიდან «ეიფორია» მეფერება და მათბობს.

ერთი ჩვეულებრივი საღამო იყო, სასიამოვნოდ თბილი, ამიტომ სარკმელი ღია დავტოვე... მზე ვითომ ჩასული იყო და ვითომ მთვარე მეფობდა უკვე მუქ ცაზე, მაგრამ ნარინჯისფერიც შეინიშნებოდა შორს, დასალიერზე... ჩვენს 16 სართულიან კორპუსს წინ ასეთივე ტანადი მონოლითური კორპუსი უდგას, უამრავი სადარბაზოთი, ლამაზად შემინული აივნებითა და ფანჯრებით... კეთილმონყობილი ეზო და ავტოსადგომი ორივე კორპუსს საერთო გვაქვს და რა ვიცი, მგონი ვმეგობრობთ, ყოველ შემთხვევაში ვმეზობლობთ მაინც... პარასკევი საღამო იყო, ბნელი სარკმელები შენობებში მიუნიშნებდა, რომ უმრავლესობა აგარაკზე ბრძანდებოდა,

თუმცა არც ძილისა და მოსვენების ფაქტორი იყო გამორიცხული... მაინცდამაინც იმ საღამოს არ ენთო ეზოში ლამპიონები და ორივე კორპუსი და ეზო სიბნელეს მოეცვა. გვიანი შუალამე იქნებოდა, რომ გამეღვიძა (ან რამ გამაღვიძა?...) პირველი, რაც დავაფიქსირე, იყო მონითალო სინათლის სხივები, სახეზე რომ მანათებდა. მეუხამუშა და გვერდი ვიცვალე, გადმოვტრიალდი... მერე სიმღერა ჩამესმა, ვითომ მღეროდნენ და თანაც ქართულად... გამოვფხიზლდი... მივხვდი რომ რეალობაში ვიყავი, ოთახი წითლად ღუოდა და, აშკარად ქართულად მღეროდა სარკმელს მიღმა სამყარო... ხალათმოსხმული გავვარდი აივანზე და კანტიკუნტად განათებულ ფანჯრებს მივაშტერდი. ეზო სიბნელეში ჩაძირულიყო, ორივე კორპუსიც თითქმის, რამდენიმე ბინის გარდა... აი, ერთ-ერთი ბინიდან მოდიოდა ეს ხმა, აკომპანიმენტის გარეშე, აშკარად ქართული სუფრა იყო. გამოვფხიზლებულს სიგრილემ დამკრა თუ ღვთაებრივის აღქმა იყო, ვერ გეტყვით, გავშეშდი... ხმა პოლიფონიად იქცა: – «იმასაც მოკლედ უვლია, ვინც გრძლად ეგონა, იარა, თოფს ჟანგი შესჭამს, ჟანგს მიწა, კაცის გულს – დარდი იარა, მოვა სიკვდილი უჩინო, ერთ წამში აგვყრის იარაღს, ჩვენ რას წავიღებთ იმქვეყნად, სხვას არა წაუღია რა.» კანი წამში ხორკლით დაიფარა, გულს ბაგაბუგი გაჰქონდა... უნებურად წელში გავიმართე, ასე ალბათ ჰიმნს უსმენენ ფეხზე მდგარნი და სუნთქვაშეკრულნი. მშვენიერი ხმები ავსებდნენ ეზოს, სახლებს, მგონი დაკეტილ ფანჯრებშიც შეაღწიეს. რადგან თვალი უკვე შეეჩვია სიბნელეს, უამრავ აივანზე დავლანდე ადამიანთა კონტურები, გარინდებულნი... არავინ ხმას არ იღებდა, ჩემსავით უსმენდნენ... როდესაც საბოლოო აკორდი მიწყდა, რამდენიმე წამი სიჩუმე ჩამოწვა და პირველი Bravo! გაისმა... ატყდა ტაშისცემა, «Молодцы ребята!», «это грузины поют, точно, грузины», «спойте ещё чтонибудь», «браво Грузия», «выходите на балкон и так спойте, пожалуйстаааа»..., შეძახილები და ტაში ერთ-

მანეთს ცვლიდა... დავინახე, როგორ გამოთეთრდა ერთ – ერთი აივანი თეთრმაისურიანებით, როგორ გაჰკვეთა ჰაერი პირველმა ბგერამ კვლავ სიჩუმეში და გამეფდა «მუხამბაზი». უბედნიერესი ვიყავი... ტაში ამჯერად უფრო მქუხარე იყო, თან ნათდებოდა... მაშინლა მივხვდი, რომ ცის კაბადონზე მენამულისფერ ტოგაში გამოწყობილი და მთვარის ნაცვლად გამოჩენილი «უძინართა მზე» სინამდვილეში საქართველო იყო და ტაშიც და აპლოდისმენტებიც მას ეკუთვნოდა...

დილიდანვე ნისლი შემოაწვა ქალაქს ნალღეღივით, რძისფერი ფარდებით დაბურა სამხერი სივრცე და აშკარად საღამომდე გააუქმა იმაზე ფიქრიც კი, რომ «დარაბებს მიღმა გაზაფხულია»... მიდი და, ამის შემდეგ ენდე ცანცარა მარტს... არადა, მზითა და სითბოთი გაჯერებული დღეები მოგვაყარა, კანფეტის ქალაღღივით ტანსაცმლის ერთი ფენა შემოგვაფცქვნა და მეოცნებე მზერა დაგვიყენა ფერადი ლინზებივით. ისევ დაიმოკლეს კაბები ლამაზფეხება გოგობმა, ისევ დაიყენეს თმები და მოიღელეს საყელოები ბიჭებმა, აენყვნენ და ნაზამთრალი აზრები მჩქეფარე სიჭაბუკედ აქციეს.

მიფუყვები ცისქვეშეთის ჩრდილო სეგმენტის ბინადართა ტრაექტორიებს, გავდივარ ტურნიკეტს საყვარელი 13 ნომრით და ვერევი აჩქარებით მიმავალ ნაკადს. ვისუნთქავ და თვალს ვუსწორებ პეტერბურგულ სამუშაო კვირას, რომლის კვინტესენცია მოულოდნელობა და მოლოდინია, დალლაა და იმედი. აქაურ გაზაფხულს მერამდენე წელია ხასიათს ვუფარდებ და მიღებული შედეგით ზაფხულის ვაკანსიებს ვეუფლები. მსხვერპლიცა ვარ და მეხოტბეც, მოძულეცა და ქალაქზე უზომოდ შეყვარებულიც. ჩამოსვლისთანავე საჯარიმოსავით ჰაიმორიტი მატაკა, რომ გავუძელი, გაუხარდა და დიდსულოვნად სურდოთილა მცდის მას მერე ყოველ გაზაფხულს. სამაგიეროდ მე «დავუფასე» – შევრჩი და შევეთვისე, ნუნუნ-ბუზღუნით, საყვედურნარევი ხუმრობებით, თბილის-საქართველოსთან მუდმივად შედარებით. მაგრამ «დიდი ერთგულებით, სიყვარულითა და პატივისცემით». პეტერბურგი ჩემი ძვირფასი, დიდებული მეგობრების ქალაქია, ჩემი პროფესიული ფორმაციის სულიერი ნათლია. საქართველოდან «წამოღებულ» ისტორიებს დღემდე ვუყვები შეჭრებადასავით, არც მას ბეზრდება და არც მე ვიღლები. იცის, რომ

ქართული იების სურნელია ჩემი მშობლიური გაზაფხულების არომატი, რომ მთისძირას დავტოვე ბავშვობა. ამიტომ მოწინებთა და რუდუნებით მთავაზობს თავის კოლორიტს – ნევის აკვატორიას და ხიდებს-ტრანსფორმერებს, ზღაპრული სილამაზის არქიტექტორულ ნაგებობა-სასახლეებს, მჩქეფარე შადრევნებს, კამერული მუსიკის სააღდგომო ფესტივალს და ექსკლუზიური არომატი – «კიტრის სუნის მქონე თევზით კორიუსკა-თი სიმბოლიზირებულ გაზაფხულს. ჩემთვის დრო საგნებით, სახეებითა და ემოციებით ქმნილი სუბსტანციაა, გაზაფხულიც ამ დროის ნაწილია, ოღონდ მარად ფერადი, მარად ახალგაზრდა და უმოწყალოდ ლამაზი. სევედასავით დაჰკრავს სიგრილე და შემოდგომისაგან განსხვავებით საზრდო სჭირდება, რომ კვლავ და კვლავ სიცოცხლედ აფეთქდეს. მეც საზრდო მაკლია – ჭეშმარიტად სულიერი, საკუთარ გულისფეთქვასავით მშობლიური, ყოვლისმომცველი, ყოვლისმფარველი, ნაუშლელი და უქრობი. გაზაფხულზე მძაფრდება ურთიერთდომბა, სიცოცხლის სურვილი და ნყურვილი. ამას მონატრებას ვეძახით და ყველაფერში დროს ვადანაშაულებთ. თუ მოხდა და, ცა ვერცხლისფერ ძაფებად ჩამოიძენდა, ბინდისფერი დღეებისა და თალხისფერი, ნოტიო ღამეების სიჭარბეს ვსაყვედურობთ, თითქოსდა წუთისოფლის ფერების გადამღებავი ფუნჯი გაგვანდეს. დრო სარკასტულად იღიმის და მიდის, ხშირად სამუდამოდ.

ისინი ორნი იყვნენ... ორივე ჩემი სისხლ-ხორცნი, თან გამორჩეულად ახლობლები სულით, გონებით, აზროვნებით, ინტერესებით, შეხედულებებით... განსხვავებულნი გარეგნობით ქერა და ყულასახიანნი... მსგავსნი ყველაფრით – მამაკაცურად ლამაზები, ცხოვრებასა და სიცოცხლეზე უზომოდ შეყვარებულები... გამჭრიახი გონება და ხალასი აზროვნება მათი არსენალი იყო, დაუგვიანებელი კვიმატი პასუხი და ხატოვანი იუმორი კი დიდსულოვნების ატრიბუტები. წიგნთმკითხველნი და ინფორმაციულად მომზადებულნი ამოუნურავი ერუდიციით; დღესასწაულივით გან-

წყობილებით, პოეტურები, რომანტიკულები, გამოუსწორებლად ოპტიმისტები; ოდნავ უფროსები, ცოტათი ადრე და ცოტათი მეტად სამყაროს მხილველნი ჩემთან შედარებით; ჩემი სიყრმის კეთილი მეციხოვნენი. სახლის ზღურბლს მიღმა, ეზოს კარიბჭის იქით მშობლები ჩემს თავს მხოლოდ მათ ანდობდნენ, სადაც არ უნდა ვყოფილიყავი, მათ გვერდით უშიშრად ვგრძნობდი თავს, ამოუცნობი სამყარო უვნებელი ხდებოდა და მორჩილი. მათ ნაკვალევს მიყვებოდი ამაყი და ბედნიერი ... გოგო ვიყავი და მათი გატაცებები მერჩივნა საკუთარს... ბევრ რამეში ვბაძავდი... ფეხბურთი მათ შემყვარეს, ფილოსოფიური დებატები და პოლიტიკის მიმართ ინტერესი ჩვენი შეხვედრების სახე იყო... ექსპრესიულები იყვნენ, ტემპერამენტები... ვჭკობდით, ვკამათობდით, ვხუმრობდით ხმამაღლა, რიხიანად, თავისუფლად... ვექილიკებოდით ერთმანეთს და ბევრს ვიცინოდით. ჩემი პირველი ლექსების პირველი მკითხველები, პირველი რეცენზენტები... რა თქმა უნდა, ყველაფერი მოსწონდათ, მაქებდნენ, მაქებებდნენ, მეფერებოდნენ და ბავშვებივით ხარობდნენ. უმშვენიერესი წიგნიერი ქართულით მეტყველებდნენ უბადლო სიტყვის უბადლო ოსტატები; ჩემი უღალატო გზები, ჩემი სიმაღლეები...

პირველივე კურსზე, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ახალნაკურთხ სტუდენტს სემინარზე ლექტორმა გვარიდან გამომდინარე მკითხა: – მერაბ მარგოშვილს თუ იცნობთ, საუკეთესო სტუდენტი იყო. მოულოდნელი სიხარულისა და სიამაყისაგან სუნთქვა შემეკრა – აქაც მისი სახელი დამხვდა.

ჩემი სტუდენტობის ხანა უბედნიერესი იყო, ხშირად უწევდა თბილისში ჩამოსვლა სპეციალობიდან გამომდინარე, მოვიდოდა ჩემთან, შეხედავდა მაგიდაზე მდგარ «ბორჯომის» ბოთლებს და ხითხით-ხუმრობით მეტყვოდა: – «რა არის მაიკო, სულ პახმელიაზე ხომ არა ხარ, მუდამუჟამს «ბორჯომი» გიდგას მაგიდაზეო?!» ვეხვეწებოდი, ღამით ჩემთან დარჩენილიყო... თუ გადაწყვეტდა დარ-

ჩენას, იმ ღამეს სიცილ-ხარხარში ვათევდით. რამდენჯერ გვიმგზავრია ავტობუსით ერთად ქალაქიდან სოფელში. ჩემი გულისთვის მოიცლიდა, თუ იცოდა რომ მშობლებთან ჩასვლა მიწოდდა, ჩამოვიდოდა, მარტოს რომ არ მემგზავრა და ისევ ბრუნდებოდა სოფელში. თუ ორი სიამაყე ერთად დამადგებოდა თავს, აბა, ინყებოდა კულინარული ქაოსი. მერე კინოთეატრებისკენ და სახაჭაპურეებისკენ ვიღებდით გეზს. ლურჯთვალეობა, ულამაზესი გარეგნობის ეღო მაშინვე იქცეოდა გოგოების ყურადღებას, მაგრამ არ იმჩნევდა, რადგან ფავორიტი გვერდით ვყავდი. ორივეს გალანტურობა, ზრუნვა და ყურადღება ჩემკენ იყო მომართული, მეფერებოდნენ და მანებვირებდნენ. ეღო ძალიან ნაკითხი იყო, სასწაულად ლოგიკური აზროვნების მფლობელი, ფენომენალური მეხსიერებითა და სატირაშერეული იუმორით ნებისმიერ მოწყენილ დღეს დაუვიწყარ თარიღად აქცევდა. ორივეს ჩინებული თამადა იყო. ექსპრომტი სადღეგრძელოები შეკმაზულ-გაფორმებული ცინცხალი ანეგდოტებითა და პოეტური ფრაზებით დაუვიწყარს ჰხდიდა ჩაის სმასაც კი. მათი სტუმრობა, მათთან შეხვედრა განსაკუთრებულად მიხაროდა. ჩემზე ადრე დაოჯახდნენ, აქსაკალებს ვეძახდი ხუმრობით, ისინი მახვშობას იბრალებდნენ. შავტუხა ჩემს ბიჭს ხან შავ ბრილიანტს – ეუსებიოს ეძახდნენ, ხან ლეგენდარულ ზამორას და ფეხბურთს ეთამაშებოდნენ. ძმა რომ დაქორწინდა და ჩეჩენი რძალი მოგვიყვანა, ჩეჩენ გოგოს ქართულად ლაპარაკს ასწავლიდა ორივე, ასწავლეს კიდევ. თან როგორი მეთოდით: – მის წინ სპეციალურად ქართულად საუბრობდნენ და ყოველ შეკითხვაზე, რას ნიშნავს ესა თუ ის წინადადება, არც მეტი არც ნაკლები რუსთაველს იშველებდნენ ან გამსახურდიას, თანაც ისე ოსტატურად, რომ ეს ბანალური საუბრები კი არა, ლიტერატურული ბენეფისი იყო. უშიშარნი იყვნენ, მართლისმთქმელები, პრინციპულები, გაუტყებლები. ჯიუტად ეჭიდებოდნენ სიძნელეებს. არაფრის დიდებით არ დაიჩივლებდნენ, ნუხილსა და ტკივილს არ გამოამზეურებდნენ, არადა,

როგორ იცოდნენ ტკივილის ფასი. ედომ სიყრმიდანვე შეიგრძნო ტკივილი, დიდი ხანი გაუძლო და ბევრიც ებრძოლა, სანამ თვითონ არ ჩაქრა სანთელივით. თედო, როცა ვნახე, ცდილობდა, ფეხის ტკივილს მორეოდა. თუმცა, ფეხის ტკივილი ზღვაში წვეთი აღმორჩნდა, რა გაუსაძლის ტკივილებსაც ებრძოდა მერმისში და რა ელდამაც გადაიყოლა... ორივეს არაჩვეულებრივად სათნო, კეთილი, ერთგული, მეოჯახე და მოსიყვარულე მეუღლეები შეხვდათ, რომლებმაც სანაქებო შვილები აღზარდეს. გენეტიკაც არ დარჩა განზე, მამების ნიჭი და გონებრივი პოტენციალი კიდევ მეტად გამოიყვანა და საამაყო უმცროს თაობაში. ჩემი ედო და ჩემი თედო... გურამ და მერაბ მარგოშვილები მეხსიერებაში ახალგაზრდული სახეებით დარჩნენ, ჯანმრთელნი, უტკივარი ტან-ფეხით, მხიარული განწყობილებითა და ლალი მიხვრა-მოხვრით, უზრუნველი სიცილით, ღირსეული ქცევებით... ასეთები იყვნენ, ასეთებად დარჩნენ, ასეთები დავიმახსოვრე. როცა ისინი თეთრმა სინათლემ წაიყვანა და მარადისობას შეერივნენ, მე შორს ვიყავი. მეგონა, სულ იქნებოდნენ; მეგონა, დრო უხვად გვექონდა. შევხვდებოდით, მოვეფერებოდით ერთმანეთს, შევჩვივდებოდა-შევტივდებოდა ჩემსას; მათი რჩევებითა და თანდგომით გამხნეებულნი კი მუშტს მოვუღერდი მომავალს. მათი წასვლით ჩემი ახალგაზრდობა დამთავრდა. ისინი გამორჩეულები იყვნენ, შეუდარებელნი, განუმეორებელნი... ღიმილის ბიჭები... ჯერ კიდევ პატარა გოგოს, მათ მარჯუქეს ტყის იების კონა ადრეულ გაზაფხულზე, თითქოს იის სურნელით დამილოცეს ცხოვრების გზა.

გაზაფხულია ახლა საქართველოშიც და პეტერბურგშიც... გაზაფხულმა ხასიათის ცვალებადობა იცის, დღეობებზე ამღერებელი ლექსივით იბადება მონატრება და სიგრილეს გვაგრძნობინებს სევდასავით.

ჩემს მონატრებას პირველმონწყვეტილი ქართული იების სურნელი აქვს და, სანამ ამ სურნელს ვცნობ, ვგრძნობ, რომ ცოცხალი ვარ ...

დაბრუნდა ჩვენი გრუმერი ტატიანა ბოდრუმიდან და დაგვირეკა: – აბა, როგორაა ჩემი ბიჭი, კვირადღეს რომ ჩავწერო, შეძლებთ მოსვლას-ო?. მეც ვიმეორე სხვადასხვა ინტონაციით «კვირადღე», სანამ კონკრეტულ საათს შევათანხმებდით. ამასობაში მთავარი მოქმედი პირი მწუხარე სახის რაინდად იქცა და «აორთქლდა». დავინწყე ძახილი, გადავედი ალერსიან რეგისტრზე, დავიარე ოთახები, შევეხვეწე და შევვალადე: – დამენახე, სად ხარ-მეთქი. არ გამორჩნდა. ვიპოვე ფარდის უკან, გასუსული იდგა, სველი თვალებით, ნაწყენი და გაბუტული. ახლა კვირადღემდე მაჯლაჯუნები შეაწუხებენ სიზმრებში, შფოთიანი ძილი ექნება და უხასიათო დღეები. მერე წავალთ სალონში, მთელი გზა იკრუსუნებს, ტატიანას დანახვაზე ატეხავს ერთ ამბავს, დაიფიცებს და დაგვაფიცებს, რომ ეს ბოლო ვიზიტია და საერთოდ რა მისი საქმეა სპა-პროცედურები. ახლა ვდგავარ და, როგორც ყოველთვის, ვუხსნი: – «მესმის, რომ დაგწინკნიან-გატკენენ-გატირებენ. მაგრამ სილამაზეს მსხვერპლი სჭირდება. აბა, მარტო კვირაში ერთხელ ჩვენ რომ გაბანავებთ, მასე წლის საუკეთესო მამაკაცის სტატუსს ვერ შეინარჩუნებ. წვერ-ულვაში, ყურები, ტან-ფეხი მოითხოვს პროფესიონალურ მოვლას, მაგის ოსტატი კიდევ ტატიანაა, ქერა და მაღალმკერდიანი, შენ რომ ებუზღუნები, ის ლექსებს გიკითხავს. თან ძალიან უყვარხარ. ჰოდა, მოითმინე ცოტა, სამ თვეში ერთხელ დგება ეს დღე – ტოტალური გალამაზებაჰჰიგიენა და ნუ მღერი ახლა «თავო ჩემო»-ს მეთქი». მისმინა, მიყურა, მენუნუნა, ამ დარდასა და ემოციებში დაილაღა და ახლა გათიშულს სძინავს. ხომ მიხვდით, ჩემს გრეფფზე გიყვებით...

ზამთრის სუსხიანი დღეა, ნამდვილი დეკემბრული... აქაური სიცივე კანქვეშ ძვრება და ტანს უცერემონიოდ ეკვრება, სინათლის ტოტალური სიმცირის გამო დღეც უძინარს ჰგავს, ნაცრისფერ მარადისობას შეჩვეული პერსონაჟები ავსებენ ქალაქურ პანორამას და ყოველდღიურობაში იბადება სიცოცხლის რაფსოდია «ტრიუმფალური თალი». ჩრდილოეთში ყველაფერი მოზომილია და გათვლილი, დისტანციურია და პრაგმატული, ჩუმია და ცივი, გულჩაკეტილია და მომჭირნე. კლიმატმა და ნიადაგმა შეინირა ადამიანური სითბო და ღიმილი, ემოცია და რიტმი.

პეტერბურგი ჩრდილოეთის დედოფალი ქალაქია, სითბოსა თუ სულიერებას ყოველთვის კულტურული გავითარების მაღალი დონითა და თავაზიანობით გამოხატავდა, თანამედროვეობას კი გაცრეცილი ფორმა შერჩა – უფროს-უმცროსობა, ქალის მიმართ გალანტურობა, მოხუცის პატივისცემა, ყურადღება და ზრუნვა რამის არქეტიპად იქცა მხოლოდ კანონის ამარად დარჩენილ საუკუნეში. ურბანიზაციამ და მიგრაციამ ბევრი რამ შეცვალა და გაამუქა. დღევანდელი მიგრანტების უმრავლესობა მაქსიმალურად ცდილობს შეეხამოს და მოუხდეს ქალაქს, შეჰმატოს ნათელი სპექტრი. ეს პეტერბურგის მაგიაა, განსაკუთრებულად იმოქმედოს «შვილობილზე», დადებითი ასიმილაციით დაასრულოს შუააზიური, მომთაბარე გენის მოქალაქეობა. კავკასიურ გენთან სულ სხვა «რომანი» აქვს პეტერბურგს: – «თერგდალეული» ბუმბერაზებიდან მოყოლებული, აფხაზეთისა და ჩეჩნეთის ომებს გამოლწეული, გადარჩენილი სიცოცხლის მიმართ; თითქოსდა იცის ამ გენის უნიკალურობა, დიდსულოვნად უყურებს ჩრდილოეთისთვის უცხო ხასიათს და გულის სიღრმეში მოკრძალებასაც კი განიცდის...

სუსხიან დილას სამუშაო დღის სტარტი ჰქვია და მეტროთი გასაველი გრძელი გზით იწყება. მეტროპოლიტენის სადგურთან წინასახალწლო მინიბაზრობა აზიური დირიჟირებით უკვე ხმებსა და ფერებშია; თითოეული ხილის ეპითეტი-შეფასება იარლიყადაა წარმოდგენილი და ხორაგის ბიენალეს წააგავს; ძვირფასი ქვებივით მილიმიან გახლეჩილი ბროწეულები; მანდარინების მრავალსახეობა ოქროსფერ ვარაყს ჰგავს, ოლონდ სხვადასხვა «საამქროში» შექმნილს. მაროკო, ესპანეთი, თურქეთი, აზერბაიჯანი, უზბეკეთი – უკურკო და კურკიანი, თხელკანიანი და ტკბილი, პატარა და დიდი... მყიდველი გადანყვეტს რა არის მისი გემოვნებისთვის შესაფერისი... ყუთებში კვერცხებივით ჩაბრძანებულ მანდარინებზე, გაბლენძილები რომ იყურებიან, ნაკლებადაა მოთხოვნა, თუ აფხაზური მანდარინია ახლომახლოს – დახლებზე გროვად დაყრილი, ფოთლებიან-ტოტებიანად დაუნდობლად მოგლეჯილი, მშობლიურ მიწას მოხლეჩილი და გადამყიდველის ტყვეობაში... და მაინც, ყველაზე გემრიელი, არომატული და საყვარელი... ტკივილნარევ სიყვარულს წააგავს მისი გემო, ოდნავი სიმჟავე ჟრუანტელივით სდევს სიტკბოსა და სამოთხისეულ სურნელს საქართველოსას.

ნატვრას თბილისამდე მიჰყავხარ, შარდენის ქუჩამდე... იქ, გამოფენაზე, პანკისელი ქალები თავიანთი ხელით მოწეული პროდუქციას სთავაზობენ თბილისელებს, იყიდება რუდუნებით, გემოვნებით, ხარისხიანად შექმნილი ნაწარმი, იგრძნობა ბოსტანბალების ბარაქა, დადებითი ენერგეტიკა და არომატი... მშობლიური, დაუფინყარი, რჩეული... შრომისა და ნიჭის რეზულტატი ქისტური სულით.

რეალობა მაფხიზლებს, ესკალატორით მიწისქვეშეთში ვეშვები. ელმავალი მიჰქრის, მაგრამ ვაგონში რწევა იგრძნობა. უმრავლესობა კითხვას ჩემსავით წყვეტს და თავის თავში იძირება... მოპირდა-

პირე მხარეს ახალგაზრდები სხედან, ორი თვლემს, ორი საუბრობს, ერთი მუსიკას უსმენს, განაპირას მჯდომი კი მე მათვალეირებს რალაცნაირი ცნობისმოყვარეობით, თითქოს იმის გაგება უნდა, ვინ ვარ... გაჩერებაზე ჩინელი ტურისტები შემოვიდნენ, ხანდაზმული ქალები, როგორც სჩვევიათ – ზურგჩანთებით. დგანან, ულურ-ტულუბენ თავიანთ ენაზე, ქურთუკები მოიღვლეეს, ვაგონში ცხელა. მჯდომარე მამაკაცები ჯიქურ არ ამჩნევენ ზურგჩანთიან ბებიებს, გარდა «განაპირა» ბიჭისა, ნამეტანი თავდაჯერებულობა რომ აწერია სახეზე და თამამი მზერა აქვს. ის მაშინვე წამოდგა, ყველაზე ჩია ბებოს ფრთხილად შეეხო მხარზე და ანიშნა – დაჯექიო, თან ზურგჩანთის მოხსნაში დაეხმარა. ჩინელ ბებიას სახე გაუნათდა, მოხერხებულად მოკალათდა და ბიჭს გაუღიმა. ის იყო მეც დავაპირე ერთ-ერთისთვის ადგილი დამეთმო, ბიჭი უკვე დანარჩენ ახალგაზრდებს ძალით აყენებდა: – «Вставайте, уступите место пожилым... Живее... Дома поспите»... მკაცრი გაუხდა ტონი... ეჭვის ნატამალიც არ დამრჩა – ბიჭი აშკარად ჩეჩენი იყო. მთვლემარე თუ მღვიძარე ახალგაზრდები ადგნენ, ზღაზვნით, ბურტყუნით, მოლუშული სახეებით, «მოძალადეს» თვალებით შეუკურთხეს, მაგრამ ხმა არ ამოუღიათ. აშკარად გრძნობდნენ რომ უხილავ ძალასთან ჰქონდათ საქმე, მათთვის უცხო სული გაფართოებული ნესტოებითა და შეკრული წარბებით დემონსტრირებდა. ჩინელები თოჯინებივით დასკუბდნენ, გამხიარულდნენ, სმარტფონები დააძრეს და რა ასაკი – კომპიუტერულ თამაშებში ჩაერთვნენ... გამეცინა... ბიჭი მათი გუშაგივით იდგა, ზემოდან დაჰყურებდა ჭყეტელა «დისპლენებს» და ცდილობდა, გამოეცნო, რას თამაშობდნენ მოხუცი «ბავშვები».

«Невский проспект»-ის გაჩერებაზე ჩინელები წამოცვივდნენ, კოლექტიური ღიმილით გამოემშვიდობნენ ბიჭს და გავიდნენ. ვაგონი საგრძნობლად დაცარიელდა, უმეტესობა ამ სადგურზე ჩამოვიდა. ჩემს გვერდით ადგილიც გათავისუფლდა, თუმცა წუ-

თით – ბიჭი ჩამოჯდა. ძალიან მინდოდა შემექო, თან მერიდებოდა. გავბედე და ჯერ რუსულად შევეკითხე – ჩეჩენი ხარ? გაოცებულმა შემომხედა: – კი-ო. უკვე ჩეჩნურად ვუთხარი: – კარგად აღზრდილი ბიჭი ხარ, ღმერთი იყოს შენი მადლობელი-მეთქი. სახე გაებადრა და ეგ არაფერია, ვალდებულებააო – მიპასუხა, თან კითხვა მოაყოლა: – ქართველი მეგონე, როცა დაგინახე, საიდან იცი ჩეჩნურიო. ვუთხარი: – ვაინახი ვარ, ქისტი საქართველოდან. სიხარულისგან აღელდა: – ძალიან მიყვარს საქართველო, პანკისი, 5 წლის ვიყავი, ომს გამოვექეცი და საქართველომ მიგვიღო, შეგვიფარა, დუისში ინტერნატის შენობაში ვცხოვრობდითო. ახლა პეტერბურგში ვსწავლობ, იურიდიულზე, ბოლო კურსზე ვარ. ოღონდ ახლა ვარჯიშზე მივდივარ, უნდა ჩავიდე ამ გაჩერებაზე, მაპატიეთ რომ ვწყვეტ საუბარს, ღმერთმა დაგლოცოთ და ხელი მოგიმართოთ... წამოვდექი, რახან ბიჭი წამოდგა... ვაინახურად დავემშვიდობეთ ერთმანეთს და უცბად თავში დამკრასავით – ჩანთაში ხომ დილით ნაყიდი აფხაზური მანდარინები მეყარა – ჩემი საგზალი. ხელში შევაჩეჩე რამდენიმე ცალი – ქართულია, გემრიელი, ვარჯიშის მერე მიირთვით-მეთქი. მადლობებით დავმორდით ერთმანეთს.

ორი გაჩერების მერე, ჩემს სადგურზე ამოვედი და «каменоостровский проспект»-ს რომ გავუყევი, მაშინლა გამახსენდა დიდი ხნის წინანდელი ისტორია, თითქოსდა წინამორბედი დღევანდელი უწყინარი ამბისა.

ის დრო იყო, ჩეჩნეთის მეორე ომი ვითომდა დამთავრებულად რომ ითვლებოდა. ჩეჩნები ნათესაობასა და მეგობრობას წმინდად იცავენ და აფასებენ, ამიტომაც თითოეული ჩეჩნური ოჯახი პეტერბურგში ცდილობდა, შეეფარებინა და მაქსიმალურად დახმარებოდა თანამემამულეებს. იმ პერიოდში, ჩეჩენი ბავშვები მრავლად იყვნენ სკოლებსა და საბავშვო ბალებში, უმალლეს სასწავლებლებში კი ნაკლებად. მოვლენებს წინ გავუსწრებ და ვიტყვი, რომ ჩე-

ჩენთა უმეტესი ნაწილი აქ აღარ ცხოვრობს, ბევრი ევროპაში წავიდა, საკმაოდ მნიშვნელოვანმა ნაწილმა კი სამშობლოში დაბრუნება ირჩია. ომის საშინელება, ტრაგიზმი და დარდი სევდად იდგა მათ მზერაში, მაგრამ დათრგუნვასა და სასონარკვეთას ვერ იგრძნობდით, ვერ შეამჩნევდით და ვერ ნახავდით – პირლია ქრილობის ხანძარს წააგავდა მათი ემოციური ფონი. მილიციონერებს დიდი პრობლემა ჰქონდათ, ვერ არჩევდნენ «საშიშ ელემენტებს», ანთროპოლოგიურად ჩეჩნები «лицо кавказской национальности», უფრო ბალტიისპირელებსა და გერმანელებს ჰგვანან. აბა, როგორ უნდა მოეძებნათ და დაესაჯათ ცნობილი ატრიბუტით «БРЮНЕТ», როცა ჩეჩნებს ასეთი ნიშნით თითქმის ვერ იპოვიდნენ. სინამდვილეში, ჩეჩენს ბრბოშიც კი გამოარჩევ ერთი დამახასიათებელი ნიშნით, რომელზეც გენიალურად თქვა გერმან სადულაევმა თავის ნაწარმოებში – «ერთი მერცხლის ჭიკჭიკი გაზაფხულს ვერ მოიყვანს» («одна ласточка ещё не делает весны»); – «чеченец всегда держит себя так, как будто сегодня ему принадлежит весь мир, а завтра его все равно убьют»...

სიხარულითა და სიამაყით მინდა ვთქვა, რომ ქსენოფობური და კრიმინალური კატაკლიზმები ქალაქმა აიცდინა, პეტერბურგის თავისებურება კვლავ დამტკიცდა. მაშინაც ცივი დღე იყო, ახლობელი მოვინახულე საავადმყოფოში და მეტროთი ვბრუნდებოდი სახლში. სადგურ «Чёрная речка»-სთან გამხდარი ბიჭი და შავებში ჩაცმული ქალი შემოვიდნენ მძიმე ჩანთებით. რომ დასხდნენ, ქალმა ისე მძიმედ ამოისუნთქა, თითქოს სული ამოაყოლა. დაღლისგან და სიმძიმის თრევისგან არაქათგამოცლილი ბიჭიც მძიმედ სუნთქავდა. შევამჩნიე, თვალი სტკიოდა, რადგან მოჭუტულივით ჰქონდა და დროდადრო ჩამომდინარ ცრემლს ფრთხილად იწმენდა. ეტყობა დასცხა, ტყავის ქურთუკი გაიხადა და მუხლებზე დაიდო. ქალმა ქართულად უსაყვედურა: – ოფლიანი ხარ, გაცივდები დედა,

უბერავს აქ, მხრებზე მაინც წამოიხურეო. ბიჭმა თავი გაუქნია იმის ნიშნად, რომ არ შესცივდებოდა, მერე საზურგეს მიეყრდნო და თვალები დახუჭა. ქალმა თვალი მოავლო ვაგონს, მგზავრები შეათვალიერა, მერე თითქოს დაფიქრდა. კვლავ მძიმედ ამოისუნთქა და ჩანთებში რალაცის ძებნა დაიწყო. მივხვდი, მეტროს სადგურებთან რომ ყოფიან გადაბრუნებულ ყუთებზე დაწყობილ მწვანელებს, სუნელებს, აჯიკას, სანებლებს, დაფნის ფოთოლსა და ნიორს, ხანდახან შებოლილ სულგუნსა და ღერლილს, ლიმონსა და მანდარინებს შავებით მოსილი ქართველი ქალები, ესაც ერთ-ერთი მათგანი იყო. გვერდით მჯდომმა მოხუცმა კაცმა, ეტყობა, ჩემსავით აღიქვა რეალობა და თითქოს თავისთვის, ან შეიძლება ჩემს გასაგონადაც, ჩაილაპარაკა: – человек не должен так страдать, тем более женщина. თითქმის ყველა მგზავრი იჯდა. ქართველ ბიჭს უკვე ეძინა, გამხდარი სახე კეზიან ცხვირს ამჟღავნებდა, მტკივანი თვალიდან მსხვილი ცრემლი მოჟონავდა. ქალმა ჩანთიდან რალაც წამალი ამოიღო, გაღებდა, დაიჭმუნა, კვლავ მძიმედ ამოისუნთქა და ჩათვლემა სცადა. გაჩერებებზე, სადგურების ვესტიბიულებში, ჩანდნენ პეტერბურგის საფეხბურთო კლუბის «ზენიტის» გულშემატკივრები. მხიარულობდნენ, გაჰყვიროდნენ და ამაყად აფრიანობდნენ «ზენიტის» ემბლემიან ატრიბუტიკას. ესე იგი, მოიგო «ზენიტმა»; ნეტავ ვის მოუგო?! – პასუხი ჩემს კითხვას მაშინ გაეცა, როცა შემდგომ გაჩერებაზე მოსკოვის «სპარტაკის» სამი ფანატი შემოვიდა – შემოგლიჯინდა დაუფარავი აგრესიით... სისხლჩამღარი თვალები, ალკოჰოლის მძაფრი სუნი და ხელებში ჩაბლუჯული ჯაჭვები კარგს არაფერს გვიქადადა. შემდგომ გაჩერებამდე გრძელი ინტერვალის საბედისწეროდ დაემთხვასავით, სად უნდა წავსულიყავი. «სპარტაკელები» უშვერი სიტყვებით ილანძღებოდნენ, უფრო სწორად გვლანძღავდნენ, ერთმა ბოთლში ჩარჩენილი ალკოჰოლი კარებთან ახლოს მყოფ მგზავრებს მიასხურა დემონური სიცილის

თანხლებით; დანარჩენები ჩვენს მხარეს წამოვიდნენ. მე სუნთქვა შევწყვიტე და თავდახრილი საკუთარ ჩექმის წვერებს დავაშტერდი, ვგრძნობდი, როგორ მეყინებოდა ფეხის თითები. დახრილი მზერით დავინახე, თუ ჯერ ღრიალი მომესმა, არ მახსოვს, რაღაცნაირი ბოროტების ბურანში კი აღმოვჩნდი. ერთმა დეზებიანი «ბოტინკა» დაუნდობლად ჩაარტყა ქართველ ბიჭს წვივში, ჯერ კიდევ ძილისაგან გამოუფხიზლებელს, მერე დაულრიალა – «ежжай свой Биробиджан» (რატომღაც!), ბიჭი ტკივილისაგან დაიჭმუხნა და მოიხარა. ფანატმა ხელში მყოფი ბოთლი ბიჭის დახრილ თავზე დასარტყმელად ის იყო მოიმარჯვა, რომ ქალი გადაეფარა ბიჭს კივილით: – «не надо, не бейте ... Он болеет ... Не надо, неее!». იმის გამო, რომ ხელი შეუშალეს, გამძვინვარებულმა ფანატმა ბოთლი იატაკს მთელი ძალით დაახეთქა, მერე ახტა და ორივე ფეხით ქალის ჩანთას რამდენჯერმე დაახტა. დანარჩენი ორი ხარხარებდა და ჯაჭვებს ჰაერში გამომწვევად იქნევდა. ქალი კვლავ აკივლდა, როცა შვილის შარვლიდან ჩამომდინარი სისხლი იატაკს დაენვეთა.

– ხმა ჩაიგდე, თორემ ჩაგაგდებინებთო, – დაულრიალა ერთ-ერთმა ჯაჭვიანმა და მორიგი სამიზნე მსხვერპლისთვის გზა ვაგონის სიღრმეში განაგრძო. ცოტათი გაგვცდნენ, ქალს და ბიჭს გვერდით მჯდომები ძალიან ფრთხილად ეხმარებოდნენ, ვინაიდან ეშინოდათ, მათკენ არ მათკენ არ შემოტრიალებულიყო ბოროტება. რადგან გამცდნენ, თავი ავნიე და მზერით დავწყევლე. წამში მოხდა ყველაფერი: – ვილაცამ ფეხი იმ დროს გამოწია, (რა თქმა უნდა სპეციალურად), თავში ავარდნილი ბოროტმოქმედები გინებით რომ ქერს ურახუნებდნენ, წინმდგარმა წაიბორძიკა და ჯაჭვი ხელიდან გაუვარდა.

– «მამათქვენი მიაკვდა ღორს სულში», საომარი მარშით გაისმა ჩეჩნური გინება და თან უნისონად დავარდნილი ფანატის კვნესა მიჰყვა. წარბებამდე ჩამოფხატული სპორტულქუდიანმა

ბიჭმა დაუნანებლად დაარტყა ფეხი დავარდნილ ფანატს, სახეში, მხრებზე ჯაჭვი არ დაზოგა. თითქოსდა სპეციალურად, ვაგონი მინისქვეშ გაჩერდა, დანარჩენი ორი იერიშზე გადავიდა, ჯაჭვი ერთ-ერთს ჰქონდა.

კაცის აღწერილი ჩხუბი და ქალის მოთხრობილი განსხვავებულია, მე აქ შევჩერდები. იმას კი ვიტყვი, რომ წარბგახეთქილი, ქურთუკდახეული და ხელნაღრძობი ჩეჩენი სისხლმოთხვრილი იდგა და მაშინაც იღიმებოდა – გარსშემოხვეულები ჩვენს მსხნელს მდგომარეობას რომ ვეკითხებოდით. ორი ბარბაროსი მესამემ ძლივს გაათრია-გაიტანა ვაგონიდან, ტვინის შერყევა და დაღწილი ტანი წაიღეს ავტოგრაფად. მესამეს არ უბრძოლია, ისე დანებდა. ქართველ ბიჭს ჭრილობა ჰქონდა წვივზე, დეზმა გაუჭრა ძარღვი და მეტროს სადგურის სამედიცინო პუნქტში გაუწიეს პირველი დახმარება. მახსოვს როგორ მოსთქვამდა ქართველი დედა: – «за что? Почему? В чем мы виноваты». მერე მივარდა ჩეჩენ ბიჭს, ცდილობდა სისხლი მოეწმინდა, დახეულ ქურთუკს უსინჯავდა, ტანის სიმთელეზე ეკითხებოდა; ჩანთასთან დაბრუნდა, ბოთლებსა და ქილებს შუა რამდენიმე მთელი ქართული მანდარინი ამოარჩია, თავშლით განმინდა და ჩეჩენს შეაჩერა ხვეწნით ხელში. ისიც მახსოვს, როგორი გაოგნებული იყო ყველა, როგორი დაზაფრული და უმოქმედო, სანამ ბოროტება ცდილობდა დამკვიდრებას. ყველაზე მეტად კი მახსოვს გვერდით მჯდარი მოხუცის სიტყვები – თავის კანტურით მივიდა ჩეჩენთან, ხელი ჩამოართვა და ჰკითხა: – «кто вы по нации смелый человек?»... Чеченец – უპასუხა ბიჭმა. მოხუცი შემოტრიალდა და გაფრთხილებასავით თქვა: – «запомните, этот народ никогда не отступает!» მერე ისევ ჩეჩენს შეხედა: – «если вас будут обвинять, то я ваш свидетель!»

ჩეჩენი ბიჭი რამდენიმე თვის შემდეგ შემხვდა, უფრო სწორად ვიცანი, გახეთქილი წარბი წაიარევიტ დარჩენოდა. მარხვის

თვის დასრულების აღსანიშნავად კონცერტი ტარდებოდა «შრომის სასახლეში» და იქ ვნახე. ველური ჟინით ცეკვავდა, როგორც ყველა დანარჩენი. გულს ცეკვით იოხებდნენ, ცეცხლოვანი რიტმით სიცოცხლის უსაზღვრო სიყვარულს გამოხატავდნენ, მტრის ჯინაზე ცეკვავდნენ, სიკვდილის ჯინაზე. არ შევეხმიანე, შორიდან ვუყურებდი. მას მერე აღარ მინახავს. სამაგიეროდ ფილმი «მანდარინები» ვნახე უამრავჯერ... დღესაც ვნახავ... ისევ ვიტყვებ და, განუწყვეტლად ვიამაყებ...

არ გაგიკვირდეთ, თუ ერთ მშვენიერ დღეს მეგობარი მტრად გაგიხდებათ, მტერი კი მეგობრად – ან გვაფრთხილებს, ან გვამზადებს თურქული ანდაზა. ისეთი ძირძველი მეგობრები მყავს, დღესაც მსოფლიოს ფასი აქვს მათნაირ ურთიერთგაგებასა და სიყვარულს. დრო-ჟამმა მეტი გამძლეობა და ერთგულება შეგვიძინა, მტრებს მგონი მოვწყინდით, აღარ გვკბენენ. ახლა ყველას საკუთარი «ოფოფები» გვყავს, მაგრამ ისინიც კი აბალანსებენ ემოციებს, ამიტომ წყენასა და ტკენას ადგილი არა აქვს – მოსკოვის სანკტ-პეტერბურგი FOREVER! აწი, რალა უნდა მოხდეს, რომ მწარე თურქული სიმართლე ვინვინო-მეთქი, ხშირად მიფიქრია. ნურას უკაცრავად, საქმე მთლად მეგობრობაშიც არაა... მით უმეტეს, როცა დაულამებლად გათენებულა (ნორმალურ კლიმატურ ზოლში დროის ამ ინტერვალს განთიადი ჰქვია), სახლში მარტო ხარ და რამდენიმე საათში შენი სამუშაო დღე იწყება, ოღონდ სულ სხვა ქალაქში და სულ სხვა ქვეყანაში. გრძელ გზაზე ჯანია საჭირო, მთლად მეფური დანაყრებით თუ არა, გვარიანი ნახემსებით მაინც. მწვანე ჩაი ძახველით დოპინგის მაგიერია, ვსვამ და ვცოცხლობ, ეს დილამ უკვე იცის. რაც მაცივარმა გამოიმეტა, ის მოვამზადე. ნაჩქარევი საუზმე ნატურმორტს ჰგავდა – სიმინდის ზეთში მომწვარ-მოშუშული 4 მწვანე გრძელი (ტკბილი) და 1 წითელი გრძელი (მწარე) წინაკა, წვრილად დაჭრილი ბაქოს პომიდორი, ცოტა მარილი და ტყვიასავით დახლილი 2 კვერცხი. ბოლოს, მაჟორული აკორდი – ცოცხალი ქინძი, წითელი-ყვითელი-მწვანე გემრიელობა და მე «ტეტ-ა-ტეტ»... პირველივე ლუკმამ მაგრძნობინა, რომ უცოდველი «ნატურმორტი» მწარე შინაარსისა იყო, მეორე ლუკმამ ცეცხლისმფრქვეველ დრაკონად მაქცია, შუბლი დამ-

იცვარა და გამაშემა. მესამე ცდა კამიკაძეობაზე აშკარა პრეტენზია იყო, მაინც ვცადე... სული თვალეზიდან სიმწრის ცრემლებად გამოდინდა, ტუში ჩამოიყოლა და ლოყებს ღარებად დაჰყვა. დავემსგავსე ჯულიეტა მაზინას პერსონაჟს «კაბირიას ღამეები»-დან... რომ ვთქვა, ვტიროდი, ნიშნავს – არაფერი არ ვთქვა. ხანძარს ვაქრობდი, კოცონს თუ ჭიაკოკონას და არ იყო არსაიდან ხსნა – არც პურით, არც წყლით, არაფრით... ვაი, პირდათუთქულო თავო ჩემო, ეს რა დაგემართა, ეს რა დაიმართე... მზაკვარმა თურქებმა როგორ აგრიეს... არადა, სუპერმარკეტში დაფასოებული ოთხი ხრაშუნა მწვანე წინაკა, შავ პლასტზე გაკრული, თურქეთიდან იმპორტირებული, მთელი წელია ვყიდულობ, სალათებში ვაჭრი, ისეც მივირთმევთ, არავითარი ყურუმსალობა არ შემიმჩნევია აქამდე, მაინცდამაინც ახლა იქცა ნალმად. იმას საერთოდ აღარ გავცემ ხმას – მწარე რომ უნდა ყოფილიყო თეორიულად, პრაქტიკულად კი უუნარო აღმოჩნდა – წითელ წინაკაზე ვიძახი, ჩილედან ჩამოტანილს, პირშუშხა ვულკანად რომ იწოდება. აბა, ოთხი გადაცემული თურქი რომ ეტაკა ჩემს პირში ერთ ჩილელ დეზერტირს, რასაკვირველია, იანიჩრებმა გადაბუგეს მიდამო, რუსული ორი კვერცხიც კაპიტულაციაზე დათანხმდა, სადღაც სუვოროვის აჩრდილი ბოლმით აკვნესდა... ბაქოს პომიდორმაც ასპროცენტიანი სიმპათია და მხარდაჭერა გამოუცხადა თურქულ წინაკებს და დავრჩი სომხური ქინძის ამარა ... «დანაელთა საჩუქარმა» ქინძიც შთანთქა და ჩემი განწყობილებაც.

შორი გზა მელოდა, მაცივარმა შემომბღვირა – რაც მქონდა, მოგეციო... ავიღე როზმარინიანი კრეკერების შეკვრა, გადავკარი აწი უკვე ცივი მწვანე ჩაი, ჩავუძახე მტრულ კერძს ნაგვის ვედროში და საკვოიაჟით ხელში გავქანდი მეტროსკენ, 40 წუთში უნდა მიმესწრო კომპანიის მიკროავტობუსისთვის, რომელიც ფინეთში ჩამიყვანდა კოლეგებთან ერთად...

ჩემს კორპუსთან ახლოს, ყოველ მაისობას (ბოლო 7 წელი...) ერთი კეკლეუცი ბებია ხსნის პრეზენტაციასავით... ქათქათა თეთრი გრძელი თმა კუს ბაკნის სავარცხელით კეფაზე აქვს დამაგრებული, უბრალო, მაგრამ მოდური ჩარჩოებით მხედველობის სათვალეებს ატარებს (5-6 წაირს...), მარჯნისფერ, ჟოლოსფერ, ნარინჯისფერ პომადებს ხმარობს, სულ სასიამოვნო განწყობაზეა და დიზაინერით გამოიყურება... «ბებიას» მხოლოდ აქ ვუნოდე, რადგან 76 წლისაა, თორემ ისე ანა იოანოვნა გახლავთ (დედოფალივით), იმდენად ლამაზ და ორიგინალურ დემისეზონურ პალტოებს იცვამს, ვგიჟდები – დიდი ჯიბეებით, ხალათების სტილში – მოქსოვილი დაზგაზე თუ შეკერილი და რეგლანით, ანდა მანტიასავით... ფერები ხომ საოცარი, ხასხასა, გაზაფხულ-ზაფხულს რომ შეენის... ამ დროს «second hand»-ში შოპინგობს, წარსულში ტანმოვარჯიშე, დღესაც თხელტანიანი და გრაციოზული. თავისი ბალის ყვავილებს ყიდის სექტემბრამდე... მე მისი კლიენტი ვარ – ნარცისებს ვყიდულობ, პიონებს, გეორგინებს... ისეთი კარგი ენერგეტიკის ადამიანია, მასთან შეხვედრის შემდეგ სამყარო მშვენიერდება და სიძნელე აღარ გაშინებს. აქეთ გეუბნება კომპლიმენტებს, გლოცავს და დროის სასიამოვნოდ გატარებას გისურვებს. ცოცხალი აფიშაა – ქალაქის ყველა გამოფენა, ახალი სპექტაკლი და საინტერესო ღონისძიება – ყველაფერი იცის, ესწრება და გირჩევს... გაზაფხულ-ზაფხულის პერიოდში ანა იოანოვნა თილისმასავითაა ჩემთვის... ამ სისხამ დილით, კულინარული კონფუზის შემდეგ ანა იოანოვნა რომ არ დამილოცავდა გზას, ვიცოდი, მაგრამ ჰოი, საოცრებავ! უკატო ქალაქში თილისმა ბებოს ადგილას შავი კატა წამოსკუპებუდიყო. ის იყო მიჯუახლოვდი, წამოხტა ეს საიდან მოვლენილი კუნაპეტივით შავი ქმნილება, გადამირბინა წინ და გაუჩინარდა... ვახ, როგორ დავითარსე – გავიფიქრე და რადგან გზას ვადექი, სამუშაო დღე კიდევ შეთქმულების თეორიის ფონზე იწყებოდა, დავითრგუნე...

მეტროს ელმავალის მგზავრები ჩემსავით სადღაც მიიჩქაროდნენ, უმრავლესობა ბარგით იყო. გასაგებია – სარკინიგზო სადგურები და აეროპორტიც ამ ხაზზეა, ამიტომ ზოგი ჩამოვიდა უკვე, ზოგი მიემგზავრებოდა... დაჯდომას ყველა ცდილობდა, ამიტომაც ფართხაფურთხით შეცვივდნენ და მოიპოვეს დასაჯდომი ადგილი... არც მიცდია ადგილის ძებნა, ვიგრძენი, მძიმეწონიანი ქალი დამეჯახა, სადღაც ახლოს ადგილისკენ მიინევდა, მაგრამ გზაზე მე გადავეხირე საკვოიანად და სხვამ დაასწრო. დარჩა ქალბატონი უადგილოდ, რისხვიანი მზერა მესროლა და კარებთან ჩამოდგა სახით ჩემკენ... ეტყობოდა, რომ ძალიან უნდოდა დაჯდომა, წონა ხელს უშლიდა, გაოფლილი სახის განიავებას ცდილობდა, თან თვალებით მრისხავდა, თან ვაგონში მჯდომარე მგზავრებს ამონმებდა – არიქა, ვინმე თუ ადგებოდა, სასწრაფოდ დასკუპებულებო. რამდენიმე სადგური-გაჩერება ისე გავიარეთ, არავინ არ მოგვეკლებია, მარტო გვემატებოდნენ. ფაშფაშა ქალბატონი უფრო განყრა ჩემზე, ისე მიბღვერდა, თვალთა ისრები ტანში უსიამოვნოდ მერჭობოდნენ. სიმართლე გითხრათ, შემეცოდა... საკმაოდ მოვლილი ქალი, დასიებული ქუთუთოებითა და მძიმე ტანით მაღალ ქუსლებზე იდგა და წვალობდა. შემომატებული ხალხის ტალღამ მისგან საკმაოდ შორს გამრიყა, მაგრამ პერიფერიული ხედვით ერთმანეთს ვაფიქსირებდით. არავის არ აინტერესებდა მისი მდგომარეობა, მით უმეტეს არავის არ ეცოდებოდა. მჯდომარე მსაჯულთათვის ის ჩვეულებრივი «მადამ ბროშკინა» გახლდათ... ვაგონი მგზავრებით გადაიჭედა, ვილაცა მათ შორის აშკარად ქართველი იყო, რადგან ყურსასმენიდან გამოჟონილი მელოდია ჩემამდე აღწევდა. ანა მალაზონია მღეროდა – «ვით ფოთოლი შენი, მზეზე მოციმციმე, ქარებს გაჰყოლია»... არ ვიცი მინიშნება იყო ჩემთვის თუ გამხნელება, მაგრამ ამ მომენტში ქართულ მელოდისა და სიტყვებს თერაპიული ეფექტი ჰქონდა... მორიგი გაჩერება ახლოვდებოდა, როდესაც

ჩემ წინ, სკამიდან ქალი წამოდგა და გასასვლელისაკენ გაემართა. უფს!... მოვკალათდები ახლა, საკვოიანად დაღლილ ხელსაც დავასვენებ, მშვიდად დავალაგებ ფიქრებს, იქნებ ოპტიმისტურ ნოტამდეც მივიღე. ერთ წამში მივიღე გადაწყვეტილება – ჩემი დათუთული პირი დაცხრებოდა, დათრგუნვილი განწყობილება გამოკეთდებოდა... ვგრძნობდი, ვიცოდი, მჯეროდა... საკვოიანი თავისუფალ ადგილას მჭიდროდ მივნიე, რომ სხვა არ დამჯდარიყო და გაფაციცებით დავინყე ხალხის მასაში «მადამ ბროშკინას» ძებნა... როგორც კი ჩემკენ გამოიხედა, მეგობრულად გავუღიმე და ხელით ოდნავ ვანიშნე ვაკანტურ ადგილზე. გაოცდა, თვალეები გაუდიდდა, მერე შეცბა... რამდენიმე წუთი ასე იდგა, ბოლოს დაიძრა, ხალხის რიგი გამოარღვია და ჩემამდე მოაღწია. უკვე დამთბარი თვალებით შემომხედა, მადლობა გადამიხადა და სკამზე დაეშვა. სული მოითქვა, მოხერხებულად მოკალათდა, გამიღიმა და ჩემი საკვოიანის მუხლებზე დადება შემომთავაზა, მე ვიუარე, მაინც იძალა... ისეთი მადლობელი მიყურებდა, რომ შემრცხვა და მზერა ავარიდე. ჩემი გაჩერება რომ გამოცხადდა და კარებისკენ დავიძარი, კიდევ ხუთი მადლობა მითხრა და ლოცვასავით დააყოლა: «– ЧУДЕСНОГО ВАМ ДНЯ, УДАЧИ!...» რალაცნაირი სინათლე და სიმსუბუქე ჩამელვარა სულში, მშვენიერ ხასიათზე დავდექი... შევუერთდი ჩვენი მიკროავტობუსის შემადგენლობას და დავიძარი. როზმარინიანმა კრეკერებმა ძალა მომცეს, საგზაო თერმოსით მწვანე ჩაიმ ელექსირობა იკისრა. სადღაც სამ საათში ადგილზე ვიყავით. შუა სამუშაო პროცესში მობილურის ვიბრაცია ვიგრძენი, მირეკავდნენ... გადასაღებ მოედანს გავცილდი და ეკრანს დავხედე: – უცნობი ნომერი იყო. ვყოყმანობდი, მეპასუხა თუ არა, როუმინგი მოქმედებდა და ნებისმიერი ზარი ხარჯიანი იყო. არ ვიცი, რატომ დავაჭირე ლილაქს თითი – «როგორა ხარ?» – გავიგონე ტკივილამდე ნაცნობი ხმა... როდის იყო «ხმა» საბოლოოდ ხაზზე? ნელინადი გავიდა ალბათ,

რალაც გაიცრიცა, რალაც გაუფერულდა... ალბათ უნდა გამხარებოდა, მაგრამ კონკრეტულად რა, ვერ ვხვდებოდი, აი გაკვირვებით კი მართლა მიკვირდა. მაინც მეტროდან ნამოყოლილმა კეთილგანწყობამ, პოზიტიურმა ემოციებმა და ცნობისმოყვარე ნეირონებმა იმძლავრეს, მომედნენ და მაიძულეს თუ მიკარნახეს – გამხარებოდა... «მადლობა, კარგად, შენ როგორ ხარ?» – ზრუნვა და ზრდილობა პასუხად დავუბრუნე. – «რა ვიცი, ისე რა» – განელსავით... აშკარად ჩემგან ელოდა კითხვებს. მე არც კითხვებს ვაძლევდი, არც პასუხებს ვთავაზობდი. სხვა დარდი მქონდა: – ღელვა უნდა დამეფარა... – «ოფისში ხარ თუ ქალაქში?» – ხანმოკლე პაუზის შემდეგ მკითხა, ეტყობოდა ისიც ღელავდა, სიტყვებს ფრთხილად ალაგებდა. – ქვეყნის გარეთ ვარ, ფინეთში, ექსპედიციაში. ჩამოდი, თუ გინდა, დაგხვდები-ნიშნისმოგებასავით ვუთხარი (ვუკბინე, ხომ ვიცოდი მულტივიზა არ ჰქონდა) ... – «შენ არ იცვლები, ყველაფრის ხალისი გაქვს და ინტერესი» – თან შემომნატრასავით, თან სევდა გაურია ხმაში. – მგელმა შეიძლება სოფელი შეიცვალოს, მაგრამ ხასიათს არ შეიცვლის-ვუთხარი სიცილით (მწარე, სიცილით). დადუმდა, თითქოს რალაცის თქმას აპირებდა – «მომენატრე» – ჩუმად თქვა. – ნეტავ შენ თუ გჯერა შენივე სიტყვების! – ვუპასუხე. – «რაც არის, იმას ვამბობ» – სწრაფად თქვა და მიაყოლა: – «ხშირად მესიზმრები»... მე გავიცინე და ვუპასუხე: – ალბათ იმიტომაც ვერ ვიძინებ, რომ შენს სიზმრებში ვიმყოფები». მასაც გაეცინა, – «ალბათ»... ორივენი ვიცინოდით, რალაცნაირად, თბილად, სანდოდ... – «ჰო, მალე ჩამოვალ» – უფრო თავისი თავის დასარწმუნებლად თქვა. – ნება თქვენია, მეფევე ბატონო! – ვუპასუხე და დავაყოლე «береги себя!»... – «ты тоже» მიპასუხა და მის მხარეს უცხო ხმები გაისმა, ეტყობოდა, უკვე აღარ იყო მარტო... – «пока, пока» აჩქარებულად დამემშვიდობა და ორ წუთში საფინალო მესიჯი გამომიგზავნა: – «тебя можно ненавидеть, но нельзя не любить»... გამელიმა:

– «разве?» მივწერე და ლოყაგანითლებული სმაილიკი მივუხატე... აღარ მიპასუხა... წლის საუკეთესო დიალოგი შედგა... პოზიტივი იზრდებოდა... რთული სცენა ორ დუბლში გადაწყდა. გადასაღებ მოედანზე სასიამოვნო განწყობილება სუფევდა... რეჟისორმა შესვენება რომ გამოაცხადა, გადაწყვიტე ქვევით, ციხესიმაგრის მხარეს გამესეირნა, ვიცოდი, იქ პატარა საოჯახო კაფე-საცხობში გემრიელი ფუნთუშები ცხვებოდა. ავტობუსების ჯარი რკალივით ერტყა ციხესიმაგრეს, რუსი ტურისტები ჭარბობდნენ. მეც მათში უნდა გავრეულიყავი – ბილიკი ერთი იყო. კაფეს უკვე ვუახლოვდებოდი, როცა თვალწინ ძალიან ნაცნობ ფერთა გამა აისახა, თეთრი თმით და ჯადოსნური ღიმილით. ვერ ვიგებდი, ეს ილუზია იყო, ცრუ ხედვა თუ გამოცხადება... ანა იოანოვნამ მოდური მზის სათვალე მოიხსნა და გამიღიმა: «– добрый день, деточка! Вот это встреча...» თურმე მულტივიზა უმთავრდებოდა და შესაძლებლობა გამოიყენა: – ტურისტულ ავტობუსს გამოჰყვა პროდუქტების საყიდლად (ეს პეტერბურგელებისთვის ჩვეულებრივი საქმეა – არ გაგიკვირდეთ, წითელი თევზი, ხიზილალა, რძის ნაწარმი, ჩაი, ყავა, სარეცხი საშუალება – მაღალი ხარისხის ფინური თუ ევროპული ნაწარმის ადგილზე შეიძენა...) ფუნთუშებზე დავპატიჟე, თან ვიბაასეთ. მე რა თქმა უნდა დილის მარცხის შესახებ მოვუყევი. თილისმა ბებო ჩვეულებისამებრ იღიმებოდა: – სიმწრის გემო თუ არ გავიგეთ, სიტკბოს, სიყვარულს ვერ ვიგრძნობთო – მითხრა... მისი ცხოვრება სულაც არ იყო და არაა ტკბილი და ნარნარი, მაგრამ არ გატყდა, არ დაეცა, არ დაიბოღმა. სიბერე დათქმულ დროს კი მოვიდა, მაგრამ იფიქრა, – შემეშალაო და, გაბრუნდა. ანა იოანოვნას ყვავილები უყვარს და ხელოვნება. – სანამ ჩემი ბალის ყვავილები შემოვა, სხვისგან ვყიდულობ, სულ პატარა თაიგული მაინც ყოველთვის მიდგას მაგიდაზეო... პენსიით ვცხოვრობ, მაგრამ თვეში ერთხელ ქალაქის საუკეთესო, ძვირ რესტორნებში

მაინც მივდივარ და მხოლოდ ფინჯან ჩაის ვუკვეთავო, «я называю это светский выход» – მითხრა... აღტაცებული ვუსმენდი, გონებაში ანა მალაზონიას ხმა ჟღერდა: – «ჩვენ ცხრათვალა მზეთა და მძვინვარე ზღვათა ტრფობა გაგვყოლია... – «Вы восхитительны и так молоды – ვუთხარი... ნამოვდექით. – «Деточка, а как иначе, надо жить и радоваться, я же Шувалова, не имею право»... მიპასუხა. ავტობუსამდე მივაცილე და რალაცნაირი ნეტარი ჰაეროვნებით სავსე დავუბრუნდი სამუშაოს.

დღე ლამაზად იწურებოდა... ბედნიერების განცდა არ მტოვებდა... სამყაროში ყველაფერს თავისი სახელი ერქვა, თავისი ადგილი ჰქონდა, მისია და დანიშნულება, სიმწრით თუ იწყებოდა, სიტკბოთი მთავრდებოდა. თუ პირიქით ხდებოდა, ესე იგი არ იყო დასასრული, ვინაიდან ყველაფერი მაინც კარგად დამთავრდება! ამიტომ ჩემო კარგებო, არ შეგეშინდეთ, თუ შავმა კატამ გადაგირბინათ – არ გეგონოთ, არ ახსოვხართ... გამორიცხულია, არ უყვარდეთ... არ დაიჯეროთ, რომ ყველაფერი დამთავრდა და თქვენ დამარცხდით... ავ სახეებს ღიმილი მიაგებეთ ფარად, მახვილად იქცევა და გაიმარჯვებთ... ჩვენ ყველანი ძალიან კარგები ვართ, ოღონდ ყველასთან არა, ყოველთვის არა და ყველაფერში არა...

P.S. მეგობრობა უდიდესი საგანძურია ჩემთვის, უპირველესი და უსაჩინოესი, ვინაიდან მასში ურთიერთგაგებაა, ერთგულებაცა და სიყვარულიც.

ამ ესსეს, უსაზღვრო სიყვარულით ვუძღვნი ჩემს ძვირფას მეგობრებს...

ამბობენ – შემთხვევითობა თავისით არ არსებობს, ის სინამდვილეში ღმერთის ფსევდონიმია, როცა ვინაობის გამომჟღავნება არ უნდაო... ხომ ადამიანური რეზიუმეა, გულწრფელი და ვითომ მიამიტი, არადა, შემოქმედის ხელწერას სად არ ვაწყდებით, ჩემი შემთხვევაც ამ კალიგრაფითაა შექმნილი. არ გეგონოთ მონუმენტალური შუბლის მქონე ფილოსოფოსივით თეზისებისა და სენტენციების ნაკადს დაგაბლერტებთ თავზე, პირიქით ... ფსკერიდან წამოსული, ჰაერმოწყურებული აკვალანგისტივით ამოყვინთავს ხუმრობის სურვილი და მე ამბავად ავაგებ განცდილს...

იმის ნაცვლად, რომ კუთვნილი უიკ-ენდი მეგრძნო (კინოსე-ანსი, შოპინგი, პიკნიკი), ათასი საქმე მოვიგროვე, «დასვენების დღეების» რისხვა დავიმსახურე და რისხვის გემოც ვინვნიე... ათასმეერთე საქმემ, მოულოდნელად დაბადებულმა დღის წესრიგი ხომ შემიცვალა, ეგეც არ იკმარა და «შარში გამხვია»... ასეც ვიცოდი, ყოველი შემთხვევა ხომ ან დასჯაა, ან გამოცდა, ან ბედის საჩუქარი. ბედზე რა მოგახსენოთ, მაგრამ საჩუქარი მქონდა შესაფუთი (ჩვენი კომპანიის დირექტორის იუბილე ახლოვდებოდა) და უახლოეს სავაჭრო ცენტრს მივაშურე... სანამ მუყაოს ლამაზი ყუთი ამოვარჩიე, მერე შესაფუთი ქალაღი და ლენტი, სანამ შეფუთეს – საკმაო დრო გავიდა. სახლში მოსულს ბარათი დამხვდა ბინის კარზე მიკრული: – თქვენ ქვემოთ ბინაში წყალი ჩამოდის და მილები შეამონმეთ სველი წერტილების მიდამოებშიო... ერთ საათში რა უნდა მომხდარიყო, როცა ბინა წესრიგში და, ბოლოსდაბოლოს, აბსოლუტურ სიმშრალეში დავტოვე – მეთქი, – გავიფიქრე და მეზობლებიც გამოჩნდნენ. საერთოდ, უმშვენიერეს ქალაქურ პეიზაჟში, მხოლოდ კარგი მეზობლები იგულისხმება. პრინციპში ასეცაა, ჩვენი

სადარბაზოს ბინადრებს თუ ჩავთვლით, მით უმეტეს... ახლა ხახვის, მარილისა და ფქვილის სათხოვნელად ერთმანეთთან არავინ არ დადის (სხვა დროა), მაგრამ ურთიერთმოკითხვა-მისალმება და დილით, ლიფტში შეხვედრისას კარგი დღის სურვილი არ გვეშლება. მაღლობა ღმერთს, რომ წყენა-შეურაცხყოფები არ გვექონია.

ქვედა სართულზე ადრე ერთი კოლორიტული, გადამდგარი პოლკოვნიკი ცხოვრობდა მეუღლესთან ერთად... ცოტა კოჭლი, ცოტა პოეტი და ცოტა ლოველასი, როგორც ბაირონი. შვილიშვილი გადმოვიდა მერე მათთან საცხოვრებლად, პოლკოვნიკს ინსულტი რომ დაემართა. ბებიას ეხმარებოდა, თან სკოლას ამთავრებდა. ცოტა ჯმუხი, ცოტა უსალმო, ცოტა ასოციალური – მოკლედ პაპის ანტიპოდი. ჰოდა, ეს ჯმუხი შვილიშვილი, ახლა რომ სტუდენტია და ბებია, პოლკოვნიკის მეუღლე, როგორც დაზარალებულები და «დატბორილები» ვიშვიშებდნენ, თუ რა წითელი ცრემლებით ტიროდა მათი გაერთიანებული აბაზანა-ტუალეტის ჭერი. გადავირიე: – რა შუაშია წითელი ფერი, მე, ჩემი ბინა და რატომ უნდა გამოვიძახო სასწრაფოდ ავარიული სამსახური?

ბინის კარი გავაღე და მოვიშვიშე მეზობლებთან ერთად და ვინცე დამნაშავე ადგილის დაზვერვა-ძებნა-ანალიზი... «ბინა კი ირონიულად, ნიშნის მომგები სიმშრალით გვიყურებდა»... «კაზუს ბელე» ჩაიფუშა... მე უკვე მაღლითა სართულის რეპუტაციით დავინტერესდი. როდესაც სახლის მომსახურე სანტექნიკოსებმა მომაკითხეს და პროფესიონალურმა ძებნა-ძიებამ კაფელით შენიღბული, ჟანგით და დარდით შეჭმული, მოღვარღვარე ცრემლებით მოტირალი ცივი წყლის ცენტრალური მილი აღმოაჩინა. თურმე, დარდი და ცრემლი ზედა სართულიდან მოდიოდა, ჟანგავდა დროის განმავლობაში ჩემი მილის სეგმენტს, გროვდებოდა ძირს და ამ წითელ ჟანგის ცრემლების ნაკადი სევდიან ავანგარდისტულ სურათს ქმნიდა ქვედა სართულის აბაზანის ჭერზე. «ღია კარის»

დღე დაიწყო: – დადანაშაულებული ზედა სართულის ურწმუნო ბინადარნი მოვიდნენ, ნახეს, დარწმუნდნენ და წავიდნენ; ავარიული სამსახურის მუშაკები მოცვიდნენ, გადაკეტეს ცივი წყალი და სახლმმართველობის სანტექნიკოსებს გადასცეს ესტაფეტა; სანტექნიკოსებმა ქვედა სართულის ხალხი დაიმედებული გააცილეს და დასხდნენ მათივე გამოძახებულ შემდუღებულებთან (сварщики), დემონტაჟიორებთან და ჩემთან ერთად მრგვალ მაგიდასთან საკონსილიუმოდ. ბოლოს მთელი სადარბაზო უწყლოდ დარჩა და დროის საკითხი ჩემს ხელში, ჩემს ბინაში წყდებოდა, ვინაიდან ზედა სართული უინიციატივოდ გაიძურნა...

კავკასიელები სტრატეგები უფრო ვართ, ვიდრე ტაქტიკოსები, ამიტომ «შტაბი» რომ დროზე «ათესილიყო» ჩემი ბინიდან, გამოვეცხადე: – «მაღლითა სართულის პრესინგს მე ვინცე და დინამიკურად ვაიძულებ ქმედებას, თქვენ მობილიზებულად მუშაობთ ჩემს სეგმენტზე, ჭრით-დგავთ-ადუღებთ-გაგაქვთ ნაგავი. ახალი მილი სახლმმართველობიდან უფასოდ მეკუთვნოდა, მოტანის ფაქტორი იყო მთავარი, ამიტომ ჩვენი «კონსილიუმის» ძირითადი მომენტი მოტივაცია გახლდათ. რაც უფრო ოპერატიული და შედეგიანი იქნებოდა მათი მუშაობა, მით კარგ «ჯილდოს» ვპირდებოდი: – მატერიალური თუ «ალკოჰოლური» ნახალისების სახით...

მართლაც «სტახანოვური» მოძრაობა დაიწყო. ამდენ ხალხში, მტვერსა და ნაგავში, საშინელ ხმაურში ჩემი გრეფფი, ეს არისტოკრატი ცუგა გაგიჟდა, ამიტომ კაბინეტს შევეხიზნეთ, სადაც ოჯახური ბიბლიოთეკა გვაქვს. ამ კაკაფონიაში წიგნის კითხვა შეუძლებელი იყო, დრო რომ გამომეყენებინა, გადავწყვიტე, ცოტა მომენესრიგებინა წიგნების წყობა, ადრინდელ წყობას შავი დღე დაადგა, იმ დონეზე გადმოვაპირქვავე ყველაფერი. თქვენ რა გგონიათ, სანტექნიკური ფორსმაჟორული მოვლენის ნიუანსებზე მოგაცდენდით? ახლა იწყება ნამდვილი story...

მოკლედ, ვალაგებ ნიგნებს, ზოგიერთს კიდევ ვფურცლავ (ამ დროს ყველა ნაკითხული მაქვს), ზოგიერთს ცალკე ვაწყობ, რომ მერმისად კვლავ ნაკითხობო... ასე მივყვები თარო-თარო შეუსვენებლად. იასუნარი კავაბატას მოთხრობების ნიგნი სანამ ადგილს მივუჩენდი, გადავშალე... 3000 მანეთი (სამი ათასმანეთიანი კუპიურა) იდო. ჰმ... ნეტავ ვინ შეინახა, მე თუ ჩემმა ბიჭმა? ნიგნებში ფულის შენახვა ბავშვობიდან მომდგამს, რაც ელექტრონული საკითხი საშუალებები-გაჯეტები, სმარტფონები და აიპედები გაჩნდა, ეს თვისება დავკარგე, მადლობა ღმერთს... ხომ იცით, გენეტიკა რა მკაცრი მეცნიერებაა, ამიტომ ერთმა შვილმა მაინც მიიღო ეს «მემკვიდრეობა» – ბიჭმა... არადა იაპონურ ლიტერატურას გოგო კითხულობს, ბიჭი კავაბატას ნაღდად არ შეეხებოდა, მით უმეტეს სეიფის ვარიანტად... მე ხომ არ შევინახე? მაშინ როდის?.. მაცდური აზრი მომივიდა: – ყველა ნიგნი გადაიფურცლოს, გაისინჯოს, დაიფერთხოს ერთ დღეს, იქნებ რა თანხა მოგროვდეს მავნე ჩვევის წყალობით?.. არა, მაინც ვინ შეინახა, მე? რომ არ მახსოვს? ბიჭმა? უნდა ვკითხო, სალამოს რომ მოვა... აეჰ, სტუდენტობისას რაც მამა ჩემდა უნებურად მიწვალე... სტიპენდიას ნიგნებზე, ლიტერატურულ აღმანახებზე და გრამფირფიტებზე ვხარჯავდი, დამიგროვდებოდა ეს «სიმდიდრე», ორ კვირაში ერთხელ ჩამოვიდოდა მამაჩემი მანქანით სოფლიდან: – «მნათობი»-«ცისკარი»-«განთიადი» ცალკე, ცალკე ნიგნები – მაგიდაზე აკოკოლავებული დახვდებოდა, მომიტანდა მამა გემრიელობებით, სურსათ-სანოვაგით სავსე ჩანთას, კიდევ ფულს მომცემდა, მე ფულს იმ ნიგნებში ჩავდებდი, სურსათდაცარიელებულ ჩანთაში ჩავაწყობდი და წასვლისას ვატანდი. ბარტერი იყო თითქმის: ნიგნები – სანოვაგე... ჩავიდოდა მამა სოფელში, მოუყვებოდა დედას ჩემსა და ქალაქის ამბებს, ამოალაგებდა დედა ვახშმის მერე ნიგნებს, მოირგებდა სათვალეს, რომ წაეკითხა, იპოვნიდა ფულს, ატეხდა ვაი-უის, შეიცხადებდა

ჩემს მდგომარეობას, შესტირებდა მამას: – ბავშვი უფულოდ დარჩაო. აბუზღუნდებოდა მამაჩემი, შორიდან შემიკურთხებდა, მერე დილაადრიანად მიუჯდებოდა საჭეს და გომბორის გადმოლახვით კვლავ თბილისში გაჩნდებოდა. ფულის გარდა ნიგნებში გამხმარ ყვავილებსაც ვაწყობდი, ძირითადად იებს, კიდევ ფოტოსურათებს, მისალოც ბარათებსა და წერილებს... მომეწონებოდა რამე ციტატა, გამონათქვამი, ლექსი – გადმოვინერდი-ამოვინერდი (დღევანდელი ამოკოპირების hand made ვარიანტი), სამოქალაქო ბიბლიოთეკებში რამდენი მიწერია... ჭავჭავაძეზე ერთი პატარა, მაგრამ ძალიან ძვირფასი ბიბლიოთეკა იყო, სამკითხველო დარბაზიცა და ფონდიც გადასარევი. მკითხველებთან შეხვედრები და თემატური საღამოებიც ხშირად იმართებოდა... ძალიან საყვარელი და პროფესიონალი ქალბატონი ედგა სათავეში ამ ღონისძიებებს. გვარი არ მახსოვს, ქეთინო ერქვა. ასე დავესწარი, აქტიური მკითხველის სტატუსით და ქეთინოს წყალობით ანა კალანდაძის, ზურაბ ქაფიანიძის, ნონა გაფრინდაშვილის, აკაკი ბაქრაძის, მერაბ კოსტავასთან შეხვედრებს. შინაარსიანი ხომ იყო და იყო ეს შეხვედრები, თავისებური რომანტიზმი და გაურყენელი ილუზიებით შეფერილი ოცნებებიც ახლდა. ყველანი ერთსა და იმავე ნიგნებს ვკითხულობდით, მაგრამ განსხვავებულად ვაზროვნებდით.

მახსოვს, საზღვარგარეთ მყოფ ქართულ ემიგრაციაზე ძალიან მცირე მასალას ნავაწყდი, გამიტაცა და გამიტაცა... საფრანგეთი... ლევილი... «წმინდა გიორგის სახელობის ლეგიონი»... ქართული დასი... ულამაზესი ქართველი ქალიშვილები. ყველაფერი აირია, აზვირთდა და უზარმაზარ ინტერესად, სევდად, ოცნებად გადმოიღვარა კინკლა სტუდენტი გოგოს სულში. მშველელად სახელმწიფოებრივი იდეოლოგიით გაჟღენთილი ნიგნი მომევიწინა, მოდიოდა და, ნუ გაიკვირებ – «სიცოცხლე ბენვზე ჰკიდია, ანუ 500 ნაბიჯი სამშობლომდე», საბჭოთა მზვერავზე, მტრის ზურგში გა-

დასროლილ ქართველ ვაჟკაცზე – პეტრე ნიჟარაძეზე (ნიგნი აბსოლუტურად რეალურ ისტორიაზეა აგებული), რომელსაც მენშევიკი, ჰიტლერთან მოთანამშრომლე ლეო კერესელიძის უმშვენიერესი ასული-მარო შეუყვარდა. ეს სიყვარული ორმხრივი აღმოჩნდა, თავბრუდამხვევი და ცეცხლოვანი... ოღონდ მარომ არ იცოდა, რომ შეყვარებული საბჭოთა მზვერავი იყო. ცნობისათვის, აქვე გეტყვით – ლეო კერესელიძის ქალიშვილი, მარიამი, ვერმასტის ქართული ლეგიონის ერთ-ერთი მეთაური იყო. იგი ომის დასასრულს სხვა ქართველებთან ერთად იტალიაში ინგლისელებს ჩაბარდა. მარო როცა მიხვდა, პეტრეს არ აგრძნობინა, არც გასცა, პირიქით გაეროდა... იტანჯებოდა სიყვარულით შორიდან, გულში ლოცავდა და თანაუგრძნობდა, მაგრამ მამისაგან განსხვავებით მეტად ქვჯნიდა სინდისი ფაშისტებთან კავშირის გამო, მეტად გრძნობდა შეყვარებულთან ურთიერთობაში იდეურ სხვაობას და მიუხედავად გამარჯვებული საბჭოთა ხელისუფლების დიდსულოვანი ნებართვა-თანხმობის, ექორწინათ შეყვარებულ წყვილს, მარო კერესელიძემ თავი დაისაჯა, არ გამოჩნდა, მხოლოდ გამოსათხოვარი წერილი-აღსარება მისწერა მამაკაცს, ვინც თავზე მეტად უყვარდა. ეს სულისშემძვრელი წერილი გადმოვიწერე ფურცელზე და ჩვეულები-სამებრ, ერთ რომელიღაც წიგნში სათუთად შევინახე...

ხანი გავიდა... რაც მთავარია, თითქმის ზეპირად ვიცოდი წერილის შინაარსი, ამიტომ ფურცელი არ მიძებნია. ლექციებზე ვიყავი, მამა შუა კვირაში რომ ჩამოვიდა ელთი ხანგოშვილთან ერთად მეურნეობის საქმეზე. ელთი ძია უაღრესად ნაკითხი, ერუდირებული ადამიანი, დიდად კულტურული და საინტერესო მოსაუბრე გახლდათ, ჩემისთანა ლლაპს თქვენობით მომმართავდა ყოველთვის. მოამთავრეს საქმე მამამ და ელთი ძიამ და მივიდნენ ბინაზე, სადაც ოთახს ვქირაობდი. არაჩვეულებრივად კარგი ბინის მეპატრონე მყავდა – კეთილი, ჩემზე მზრუნველი ქალბატონი.

პატივისცემით მიიღო მოულოდნელი სტუმრები ჩემმა დიასახლისმა, ასადილა კიდეც. მე ლექციები დღის მეორე ნახევარში მქონდა იმ პერიოდში, რადგან უნივერსიტეტის მეორე კორპუსს ქიმიის ფაკულტეტის მხრიდან – ლაბორატორიების ფლიგელს ხანძარი გაუჩნდა და აღდგენითი სამუშაოები მიმდინარეობდა, ქიმიკოსები დროებით ფიზიკოსებსა და ფსიქოლოგებს ვიყავით შეხიზნულნი. ჩემს არყოფნაში მამამ მაგიდაზე დახვავებული წიგნების მიმოხილვა გადანწყვიტა, ელთი ძიამ აღმანახის კითხვა აირჩია და ტახტზე გადაინაცვლა. სულ მახსოვს, მამა ჩუმად, მაგრამ ხმით კითხულობდა საერთოდ, ადრინდელ უფროს თაობაში ბევრისთვის შემომჩნევია ეს თვისება. მამამ გადაშალა, გადაათვალიერა რამდენიმე წიგნი, ერთ-ერთიდან ბარათივით გზავნილი აღმოაჩინა შვილის კალიგრაფიით და «ჩემო საყვარელო»-ს მიმართვით, იმძლავრა მასში ცნობის-მოყვარეობამ და შიშმა – გოგო რამე შარში ხომ არაა გახვეული და საერთოდ ვინაა ეს «საყვარელი», მე რომ არა ვარ საქმის კურსში-ო და დაიწყო თურმე კითხვა. ამ დროს მამა ჩემი ყველაზე ახლო მეგობარი იყო, ყველაფერს ვუყვებოდი და ვანდობდი, დედა უფრო მკაცრი და დისტანციური... კითხულობს მამაჩემი სიყვარულის წერილს (რეალობას ის ფაქტი ამძაფრებდა, რომ სახელები არ იყო ბოლოს გარდა მოხსენებულ.), აწყდება ვნებითა და გრძნობით გაჟღენთილ სტრიქონებს, თან უკვე გადახდილ-განცდილის ასპექტში და კაცი გაგიჟებასაა, ეს მისი კრავივით გოგო რაებს ჩადის თურმე. ელთი ძიასაც მიუხედავად აღმანახისთვის თავი და გასუსული, თან გრძნობის სილამაზით მოხიბლული, სუნთქვამეკრული უსმენს «ვის-რამიანის» კონსპირაციულ დოკუმენტს. აღმურმოდებულ მამაჩემს ნერწყვი გაუშრა მღელვარებისგან და კითხვა შეწყვიტა, სული რომ მოეთქვა. ელთი ძიამ იგრძნო არსებული საფრთხე, მაგრამ რომანტიზმმოდებულმა ეს თქვა: – «რა ძალიან ჰყვარებია ეგ ბიჭი, თან როგორი გრძნობით, ესაა ნამდვილი სიყვარული, თუ ღმერთი

გნამს, არაფერი არ აუტეხო გოგოს, არ ეჩხუბო, მოუსმინე ჯერ და ეგ ბიჭიც ნახე ახლოს, დარწმუნებული ვარ კარგი ბიჭია»-ო... მამაჩემმა მაშინლა მოისაზრა, რომ კოლეგამაც გაიგო მისი გოგოს «კაიქალობა» და ბრაზისა თუ სირცხვილისაგან სულ გადაირია, მაგრამ კითხვა მაინც განაგრძო... აპოკალიფსი მაშინ იგრძნო მამამ, როცა სტრიქონებმა სიყვარულის დემონსტრაცია შეწყვიტეს და უფრო დიდი საშინელება ამცნეს... «მე იმდენი რამ დავუშავე ჩემს ხალხს, ჩემს ქვეყანას, რომ მისი წილი ჰაერის სუნთქვის უფლებაც კი არა მაქვს»... მამაჩემსაც აღარ ჰყოფნიდა ჰაერი, გაფითრებულს ცივი ოფლი ასხავდა. ელთი ძიაც, რომანტიკული ეიფორიიდან კონვულსიურად გამოვიდა და გაოგნებულმა ისლა მოახერხა მამასთვის მაგიდაზე მდგარი «ბორჯომი» ესხურებინა, თორემ დრამა ტრაგედიის სახეს იღებდა... სიტუაცია განიმუხტა, როცა კითხვა გაგრძელდა. – «ბერლინში გავიგე, ნიჟარაძემ კედია და მისი დასი გააცურაო, გავიგე და უფრო შემიყვარდი»... სახტად დარჩენილი კაცები ერთმანეთს გაოგნებულნი შეჰყურებდნენ – გვეშველა... დიდება ღმერთს!... გადავრჩით... ეს ლიტერატურულ ფრაგმენტს ჰგავს, არადა, როგორ ვიფიქრეთ... რამ დავვაჯერა...

გახარებული მამა თავის თავს ეჩხუბებოდა: – ჩემს შვილს ხომ ვიცნობ, რანაირად შემეპარა ეჭვი, რამ მაფიქრებინაო?... ელთი ძიაც თვითკრიტიკაში იყო: – მე მაინც როგორ ვერ მივხვდიო... ინტერესი გაუჩნდათ, გაეგოთ რომელი წიგნიდანაა წერილი და თვითონ ნაწარმოები წაეკითხათ. რომ მოვედი, გამაკვირვეს ხომ ჩამოსვლით, მერე ერთმანეთს რომ არ აცლიდნენ, მეკითხებოდნენ რომელი ნაწარმოებიდანაა წიგნში ნაპოვნი წერილი, რატომაა ჩემი ნაწერი და რა დავმართე ამხელა კაცებს... როცა ყველაფერს თავისი სახელი დაერქვა, სიცილის დრო დაგვიდგა...

სოფელში ჩასვლისთანავე ბიბლიოთეკას მიაშურა ელთი ძიამ, პირველმა ნაიკითხა და მამაჩემს გადასცა. დღემდე ახსოვს მამას

ეს ნაწარმოები, მარო კერესელიძისა და პეტრე ნიჟარაძის სიყვარულის ისტორია. ჩემი ამბავი კი დავინწყებულია, ვინაიდან უმნიშვნელოა და გულსა და სისხლს არ აჩქროლებს.

წიგნში ნაპოვნმა კუპიურებმა ყმანვილქალური მოგონებები გამიცოცხლა – «хозяйка, примите, оцените работу»... კაბინეტის კარზე აკაკუნებდნენ... მე და გრეფფმა ჩავიბარეთ სარემონტო სამუშაოები, შევაფასეთ ცივი წყლის ნაკადი, «დავაჯილდოვეთ» ერთუზიასტები და ზედა სართულისკენ გზა დავულოცეთ. ბინა საღამომდე ვწმინდე და ვალაგე. შვილები გაოგნებულები აბაზანის ახლებური არაპრეზენტაბელური ინტერიერით, ყურადღებასაც არ მაქცევდნენ უკან რომ დავდევი კუპიურებით ხელში და ვარკვევდი მფლობელის ვინაობას. მაინც არ მოვეშვი. ბიჭმა თავიდანვე უარყო, გოგამ გაიხსენა, რომ 7 წლის წინ თავის კურსელს ათხოვა იასუნარი კავაბატა და კობო აბე, კურსელმა დაუბრუნა ორივე წიგნი და ალბათ, მას ჩარჩა ფული, სხვა ვერსია გამორიცხულიაო. ოღონდ კურსელი სალესარდიდან იყო, მერე ავსტრალიაში წავიდა სამუშაოდ, იქ გათხოვდა და არაფერი არ ვიცი, ახლა სადაა და მით უმეტეს შენი 3000 მანეთის გამო, მე სად ვეძებო, დაწყნარდიო. მეც ვითომ დავწყნარდი, მაგრამ დაღლაზე და დაკარგულ უქმე დღის ამბავზე ავწუნუნდი. ბიჭმა საქმიანი წინადადება მაჯახა – რესტორანში აღგვედგინა დაკარგული განწყობილება და ეს 3000 მანეთიც იქ გამოგვეყენებინა. შორს არ წავსულვართ, ქართული რესტორანი «თამადა» მეზობელ ქუჩაზეა და ჩინებულად გვიმასპინძლა... კიდევ სხვაც ყოფილა ჩემნაირი «მავნე» ჩვევით და ამ სხვამ მშვენიერი საღამო მაჩუქა. სანტექნიკოსთა ბრიგადასაც ხომ ეკუთვნის მადლობა, კაბინეტში რომ «მაიძულეს» მეყურყუტა, საქმით დავკავებულებიყავი, მერე ამ საქმისას წიგნში ფული შემხვედროდა. მადლობა კავაბატას, რომ არა მისი ნაწარმოებების მიმართ ინტერესი, ამ წიგნს არ გადავშლიდი. მადლობა თქვენ, რომ

გაინტერესებთ და კითხულობთ ჩემს განცდილს, თქვენს გულს, რომელთა სიყვარული ამდენს მანერინებს... ვგრძნობ თქვენს სულიერ სიახლოვეს და მიხარია... მაიაკოვსკის სიტყვები მახსენდება:

«...А вы
ноктюрн сыграть
могли бы
на флейте водосточных труб?!»

განვლილ დღეთა პალიტრა, ციფრული პეიზაჟი – ცხოვრებააო, – იტყვიან!... აბა, მეხსიერებად წოდებული, გონებას შეკედლებული ტკბილ-მწარე მოგონებები რაღაა, ჭეშმარიტად განცდილ დღეთა ჯამური რეზულტატი თუ ნამდვილად ყოფნ-ყოფის დამონმებული ასლი?!... ორიგინალის ფაილი ჩვენშია, გამოცდილება, ემოციების დაუსრულებლად გრძელ შლეიფად ქცეული, იხსენებ, იგონებ და დღევანდლობაც სხვა ფერსა და არომატს იძენს... დგახარ სინათლის მეციხოვნედ, ერკინები მღვრიე გრძნობებს და თუ ნაღველი იავარჰყავი, დღესასწაულივით განწყობილებას დააგემოვნებ. აგერ, შლეიფზე რომ ვიძახდი, «Rouge Hermes» – სუნამოს რამდენიმე წვეთი და მონაკოში გატარებული შარშანდელი ზაფხული ცოცხლდება, მაჟორულად უტევს ბულგაკოვისეული სიუჟეტით «დადგმულ» პეტერბურგულ ზამთარს და მის ატრიბუტიკას: ნაცრისფერი თოვლისა და უღიმღამო სახეების სინქრონს. სასიამოვნო განცდა-მოგონებები უყისმათო დღეებსაც კი ექიმბაშობენ, შეძენილ-ნაჩუქარ ნივთებსა და საგნებს ინსტრუმენტებად იყენებენ, მერე თვალს გვიპაჭუნებენ და იდუმალ ჩურჩულზე გადადიან: – გამომამზეურე ჩვენი ისტორიები, ნუ უცდი ზაფხულს და კბილებმეჩხერა გვირილვსო. ფოტოგრაფიები პირველობას იჩემებენ, ნაცნობ სახეებით მოქარგულ დროს აკონკრეტებენ. ნანახ ადგილებს სიმბოლიკა აცოცხლებს – ზუსტად იქაური სუვენირ-მაგნიტებითაა დაჯილდოებული სამზარეულოს ხაზინა – მაცივრის კარი, რომელიც სწორედ ამიტომ იყურება ამაყად ტრიუმფალური თალის ასპექტში. ქალი ვარ და ტკბილი მიყვარს, მით უმეტეს პეტერბურგში. ქართულ ნამცხვრებს შავ ხიზილალაზეც კი არ გავცვლი. ალტერნატივად მოკოლადი ვალიარე და ხსნა ვპოვე კიდეც – მოსკოვ-პეტერბურგის

შოკოლადის ნაწარმს ჩემი სახით «გრანდმსუსნავი» ჰყავს, თუ არ ჩავთვლით მსოფლიოში ცნობილ «Lindt»-ს, რომელთანაც ლალატი მეუბატიება. მარციპანთან მწყრალად ვარ, ამიტომაც ჩემი და «Anton Berg»-ის სიყვარული არ შედგა. ხელით ნაკეთებ ბელგიურ შოკოლადსაც ადგილზევე უარი «ვუთხარი». სახელდახლოდ ჩემთვის დასხმულ გემრიელ შავ მასაში, ბერლინსა და მიუნხენში, კონდიტერებმა ერთი დიდი პლასტინა მოხალული თხილით გაამდიდრეს, მეორე – მოხალული ნუშით; გააციეს, ლამაზად შემიფუთეს, სამაგიეროდ ქისა გამიღარიბეს და გზა დამილოცეს. პეტერბურგში ყველა, ჩემი ჩათვლით ნუშსა და თხილს ეტანებოდა, ამოკენკილი შოკოლადის პლასტინები ნამცხვრებში გამოვიყენე და ცხელ კაკაოში. მოკლედ გერმანულმა საგამაც ვერ მომხიბლა. ხელით ნაკეთი შოკოლადი პეტერბურგშიცაა, მართლა არაჩვეულებრივი, საამაყო და თავმოსანონი გემოთი, იერსახითა და შეფუთვით. ოღონდ მსუსხავი ფასი შარავანდედით ადგას. სამაგიეროდ, საჩუქრად წაუგებელი ვარიანტია – რამდენიმე ცალი, სხვადასხვა შიგთავსით, ლამაზად შეფუთული ფეშქაშად ნებისმიერ ტკბილის მოყვარულ ნაცნობს, ნათესავს, მეგობარს, თანამშრომელს ისე ასიამოვნებს და დაატკბობს, რომ ენდოფინებით სავსე სული ღიმილად, სიკეთედ და სიყვარულად დაიღვრება. აბა, აბაა, ახლა მოემზადეთ, ჩემთან ერთად მოგინვეთ მგზავრობა... დროში! თუ ნერწყვი მოგერიათ, მით უკეთესი – ნერწყვი და ტკბილი ასოციაციები სანვავად გამოგადგებათ, რადგან ჩვენი მარშრუტი მწარეა და შორეული...

2000 წელია, შვილები დანყებითი კლასების მოსწავლეები არიან, – გოგო გიმნაზიაში სწავლობს, ბიჭი მუნიციპალურ-ექსპერიმენტულ სკოლაში, სახლიდან საკმაოდ შორს. შუადღისას გოგო მომყავს სახლში, პიკის საათის მერე ბიჭი. შემოდგომის მიწურულს ადრე ღამდება ისედაც მზეს დანატრებულ ქალაქში, ხოლო თუ წვიმამაც წამოურია, ლანჩისას უკვე სიბნელე შემოკრთება სარკმელში.

ეს ისტორია განცდილი და დავიწყებულიც იყო, მაგრამ წარსული აწმყოს დაესესხა ჩემს უკითხავად და დეტალების გახსენება მომისაჯა. როგორც კინოსამყაროს მუშაკი «Flashbask» – ივით კვლავ ვაგრძელებ. ბიჭი 8 წლისაა, გამოვიყვანე სკოლიდან, ეზოები გადმოვჭერი, ცენტრალურ ქუჩასთან გამოვედით და ტროტუარზე გავჩერდით – გამვლელი რომელიმე მანქანის გაჩერების მიზნით და იმედით. ვდგავართ, ვიბუზებით სიცივისაგან, ვბუზუნებთ, ვწუნუნებთ, ვიმედოვნებთ რომ ან ეს მანქანა გაგვიჩერებს ან ის. მანქანების ნაკადი უმონყალოდ ცდილობს, ხახადაფჩენილ სიბნელეს შეგვატოვოს... როგორც იქნა, ერთი გაჩერდა «ჟიგული»-ს მარკის ავტომობილი, დამთანხმდა მარშრუტზეც და თანხაზეც. საერთოდ, ავტომობილში უკანა სავარძელში ვჯდები (რაიკომის მდივანივით), მაგრამ კარი რომ გავაღე, იქ ყუთი დავინახე, ამიტომ ბიჭი დავსვი, მისი პორტფელი გვერდით დავუდე, მე კიდევ წინ, მძღოლთან მომიწია დაჯდომა. რალაც ნევროზულად, დაუნანებლად მართავდა მანქანას, თავისთვის ხანდახან ჩაიბუზუნებდა ხოლმე.

ეს რა არაადეკვატური სიურპრიზი შეგვხვდა-მეთქი – ვფიქრობდი. შუქნიშანთან ისე უხეშად დაამუხრუჭა, რომ გავბრაზდი, მაგრამ მაინც დელიკატურად მოვუნოდე ფრთხილად, ზომიერად ეარა. თითქოსდა ელოდა, თითქოს მიზეზს ეძებდა, საბაბი უნდოდა რომ დენტის კასრივით აფეთქებულიყო და აფეთქდა კიდევ – «что, не нравится вождение ?... Какие вы важные, с претензиями ... Избалованные жизнью... Таким всегда плевать на других, на их беду и боль... Вот я, с огромными проблемами, да ещё такими, что жить не хочу... Понимаете не хочу... Может я специально вожу машину так, чтобы удариться и завершить эту паршивую жизнь... Хотя могу вас грохнуть, ограбить, но не делаю этого... Поэтому сидите и помалкивайте ... Вам все равно со мной ехать живым или мертвым» – ვიგრძენი, საფრთხეში მოვხვდი, თან შვილთან ერთად. რა უნდა

მექნა! – გონებაში ციებ-ცხელებით გეგმა დაიბადა – ფსიქოლოგის როლი მეკისრა და დრო გამეყვანა, სანამ მანძილი სახლამდე მნიშვნელოვანი იყო. საბედნიეროდ, ჩვენი ვაი-მძლოლი – ვაი-ადამიანი მარშრუტს სწორად მიჰყვებოდა.

ფრთხილად, თანაგრძნობით ვკითხე თუ რა აწუხებდა. აღმოჩნდა, რომ სამთო-საინჟინრო განათლება ჰქონდა, 4 წელია დაქორწინდა, ცოლს შვილი ჯერ არ უნდა, ახალგაზრდობა ვიგრძნოთო; ცოლი მომთხოვნი აღმოჩნდა – კარგი ჩაცმა, კვირადღეს რესტორანი, კურორტები, საჩუქრები უნდოდა – ინჟინრის ხელფასით კი ცოლს ვერ ასიაშოვნებდა; ამიტომ სხვა სამუშაოზე გადავიდა, თან დამატებით პორტში მუშაობს ფიზიკურად. ძალიან იღლება, სმაც დაინყო, ბევრს ეწევა, წონაშიც დაიკლო. ცოლი მუდმივად წარუმატებლობაში ადანაშაულებდა. ამიტომ ცოლის სურვილით კერძო ფირმისაგან აიღო კრედიტი (დღევანდელი კურსით სადღაც 2000 \$); სანამ პროცენტებს იხდიდა, ბიზნესი წამგებიანი აღმოჩნდა. ახლა დასაფარი აქვს დარჩენილი თანხა, ემუქრებიან, მოხუცი დედამისიც კი გააფრთხილეს. რაც შეუძლია, ყველაფერს ცდილობს. აგერ, ყუთში ტელევიზორია, არ ეყიდება...

ეს მონოლოგი მიდიოდა საშინელი ნევროზული სიმპტომების აკომპანიმენტით, კი არ მივდიოდით, მივქროდით, თითოეულ წინადადებას გინებას არ აკლებდა; ყველა და ყველაფერი ეზიზღებოდა – ხალხი, ღიმილიანი სახეები, გათენება, სიცოცხლე...

სიმართლე გითხრათ, იმ დღეს მე თვითონ საშინელ განწყობაზე ვიყავი, ნალვლიანი და დაღლილი. დედა უკვე გარდაცვლილი იყო, ახლად დაქვრივებული მამა – ორი პატარათი; ჩეჩნეთის ომს გამორიდებული ძმის ოჯახი ცალკე გაჭირვებაში, ნაოპერაციები რძალი; ქმრის «გასტროლები» ამ სევდიანი სურათის ფონზე ...

იმ წუთებში ყველაფერი გამახსენდა – ამოვთქვი და, რა ამოვთქვი – ჩემი ყოფა ხომ ამოვიტირე, მერე ის ვუსაყვედურე,

რომ როგორ შეიძლება მერკანტილური, უთავო ცოლის მიერ დაქცეულმა კაცმა ასე მოიძულო და განირო საკუთარი თავი, მოხუცი დედა, როცა საყვარელ ადამიანებს სხვები ვმარხავთ; როცა არ გვიხარია და მაინც ვცხოვრობთ, რომ ყველა სინამდვილეში ბედნიერია, რადგან გამოსავალი მხოლოდ კუბოდან არ ჩანს; რომ მე თვითონ, მაქვს მომენტები – სული კბილით მიჭირავს, მაგრამ მადლობელი ვარ უფლისა ყოველი დღისთვის, რადგან შვილების გვერდით ვარ. ვტიროდი კიდეც, ვუყვიროდი კიდეც... მძლოლი შოკში ჩავარდა, იქით შევეცოდე, მანყნარებდა. მერე მოულოდნელად მკითხა: – მირჩიეთ, რა გზას დავადგეო? ნამტირალევი ხმით ვუთხარი: – დედასთან გადადი საცხოვრებლად, ცოლის დაფინანსება შეწყვიტე, სამწუხაროდ შენი შესაფერი ქალი არ ჩანს. ხელფასი, სხვა ნამუშევარი თანხა, მეგობრებში-ნაცნობებში. კაპიკ-კაპიკადაც რომ მოიძიო, ესეხსო, ეს ყველაფერი შეკრიბო, კი გექნება თანხა და სულ მოკლე ხანში დაფარავ სესხს; სთხოვე ფირმას, იქნებ კიდეც გადროვონ... დარწმუნებული ვარ, შეძლებ, რალა დაგრჩა (სადღაც 700\$ – მდე იყო კიდეც დარჩენილი); მანქანა სიდედრის აღმოჩნდა... არ დაუბრუნო ჯერ, იტაქსავე-მეთქი – ვუთხარი; იფიქრე დიაბეტიან დედაზე და საკუთარ მომავალზე, ცხოვრება წინა გაქვს – დავამთავრე რჩევები და შვილმა მითხრა: – ჩვენი ქუჩააო. ჩანთაში სასწრაფოდ ვალიდოლი მოვძებნე გული რომ გამემაგრებინა, სახლთან რომ შევჩერდით, ფული გავუწოდე. მკაცრად შემომხედა: – «МОЖЕТ МЫ ВЕЖЛИВОСТЬ ПОТЕРЯЛИ, НО НЕ ДОСТОИНСТВО» – მითხრა და, არაფრის დიდებით არ გამომართვა – «НЕ ГРУСТИТЕ, ВСЕ ИЗМЕНИТСЯ К ЛУЧШЕМУ... Все поправится» – დაამატა, დაგვემშვიდობა და წავიდა...

ჩემი შვილი, ამ უცნაური სპექტაკლის უნებლიე მონაწილე, კიდეც კარგ ქუჩაზე იყო – «ему просто не повезло в любви»-ო, – მოზრდილივით აღნიშნა და მეტად ეს შემთხვევა არასდროს უხსენებია. მე კი ხშირად მახსენდებოდა ხოლმე...

მას შემდეგ უამრავმა წყალმა ჩაიარა, ანკარამაც და მღვრიემაც. ჰოდა, ამ წლის იანვრის დასასრულს სცენარისტს უნდა შეეხვედროდი, რედაქტირებული მასალის ვარიანტის გადასაცემად, რადგან სამუშაო «ემეილში» ვირუსი ბოგინობდა. არ ვიცოდი, რომ რუბინ-შტეინის ქუჩაზე არსებობს კაფე «счастье» და სცენარისტმა, რომელიც იქვე სადღაც ახლომახლო ცხოვრობდა, ამ კაფეში დამითქვა შეხვედრა. ძალიან პუნქტუალური გახლავართ, დროს ვგრძნობ და ვაფასებ უაღრესად. ცოტა ხნით ადრეც კი მივედი, მწვანე ჩაი შევუკვეთე და სცენარისტის ლოდინში კაფეს თვალი მიმოვავლე. შუადღე იყო, მხოლოდ ორი მაგიდა იყო შევსებული. ოფიცინტმა, ჩემი მარტოყოფნა საფირმო შოკოლადით გამოაკეთა – საკუთარი წარმოებისააო – დაიკვეხნა და პატარა თეფშზე, მართკუთხა პარალელეპიპედის ფორმის შავ ქალაღდში გამოკვართული შოკოლადი დამიდო, წარწერით «счастье». ნუგბარი სასწრაფოდ «ავითვისე». მე, როგორც შოკოლადის გურმანმა, შეფასების ათბალიანი სისტემიდან, შოკოლადი 10 ქულით შევაფასე და გადავწყვიტე, შეხვედრის ბოლოს შემეძინა რამდენიმე ცალი. აქვე მოგახსენებთ, რომ ცალი დაახლოებით 2\$ ღირდა. შავი «счастье», რომელიც გავსინჯე, რბილი გრილიაჟივითაა, ოღონდ ზღვის მარილითაა შეკმაზული და ყვავილი რომაა «василёк», იმის ფურცლებსაც კი შეიცავს; ფანტასტიური გემო და შეგრძნებაა; მწვანე «счастье»-ში ჯანჯაფილი ურევია (имбир), ისიც უგემრიელესი; მოკლედ, 2 შავი და 2 მწვანე «счастье» უნდა წამელო სახლში. ისეთ მშვენიერ განწყობაზე დავდექი, სცენარისტის დაგვიანებასაც კი აღარ განვიცდიდი. მარტო უცნაური შეგრძნება მეუფლებოდა, თითქოსდა ვიღაცა თვალებით მჭამდა. კაფე კვლავ დავლაშქრე მზერით. ერთ-ერთ მაგიდასთან ეტყობოდა, რომ ოჯახი იჯდა: – სანდო სახის ქალი, ბავშვი ხატავდა, კაცი კი... კაცი თვალს არ მაცილებდა. შევცბი, ჯერ შემრცხვა, მერე გავბრაზდი. სანამ თავდახრილი ტელეფონში სცენარისტის

ნომერს ვეძებდი, ჩემს მაგიდას ჩრდილი მოადგა – «Здравствуйте» – გავიგონე. ავიხედე – კაცი უცნაური მონინებით ცდილობდა გამსაუბრებოდა: – «простите, вы случайно не на Звездной улице живете или жили?» დავიზაფრე, მაგრამ შიში არ შევიმჩნიე და რიხით ვუპასუხე: – Да?! გაუხარდა, – «простите Бога ради ещё раз, но может вы вспомните безумца, который вас с мальчиком возил на стареньком Жигули и не на шутку напугал вас? «ეს უკვე დაზაფვრაზე მეტი იყო, მეხსიერებამ ლამის იკივლა – «Да, помню» – მახსოვს ძლივს ამოვილულულე. კაცი მუხლებზე დაეშვა: – «этот безумец я ... Я запомнил вас... Вы так помогли меня... Образумили, спасли Спасибо вам огромное, спасибо и простите ради Бога, очень прошу простите». კაცი ტიროდა, ბავშვმა ხატვა შეწყვიტა და მამისკენ წამოვიდა, მოეხვია, თან გაკვირვებული მე მიყურებდა. შოკირებულმა მაგიდასთან დარჩენილ ქალს გავხედე – ისიც ტიროდა. ოფიცინტები გაქვავდნენ, მეორე მაგიდაზე მსხდარი ახალგაზრდები გაოგნდნენ; დარწმუნებული ვარ სცენარისტი ლენაც, რომლის შემოსვლაც ვერ გავიგე, შეშინებული აკვროდა კედელს; ჩემს მდგომარეობაზე კი რა მოგახსენოთ – ერთი სიცოცხლე გავათავე (ტირილით მერე, სახლში ვიტირე, შვილებს რომ ვუამბობდი).

ვიცი, თქვენც აგეტირათ ჩემო კარგებო, მაპატიეთ ამისთვის. აქვე გაგახარებთ: – ანტონი, (ასე ჰრქმევია), გამორებულა ცოლს, ვალი მალევე დაუფარავს, სტენოკარდიის შეტევით კლინიკაში მოხვედრილა; იქ მკურნალობისას გაუცვინა ექიმი – კარდიოლოგი ლიდა, რომელზეც იქორწინა (ზუსტად ლიდა იყო მაგიდასთან მჯდარი სანდომიანი ქალი), ჰყავთ ორი შვილი, 10 წლის ბიჭი და 6 წლის გოგონა (ბებიასთანაა ახლა სტუმრად); თვითონ ანტონი ელექტრიკოსად მუშაობს, თან რთულ კომუნიკაციებზე ერთ-ერთ მსხვილ კომპანიაში. ცხოვრებით კმაყოფილია, ოჯახით ბედნიერი; კარგი მანქანა ჰუნდაი ჰყავს, მალე სხვას შეიძენს და ამას ცოლს

აჩუქებს. ამ მონოლოგს უკვე ჩვენს მაგიდასთან მჯდომი სცენარისტი ლენაც უსმენდა (მერე მითხრა, რომელიმე სიუჟეტში ჩავრთავ – იცოდეთ). ცოლმაც მომიხადა მადლობა. მათ ყურებამდე განითლებული, დარცხვენილი დავემშვიდობე. მე და ლენა ერთხანს კიდევ ვისხედით. ახლა მას ვუყვებოდი 17 წლის წინანდელ ამბავს. ისე შევყვით, ლამის სცენარის მოცემა დაავიწყდა. ნამოსვლისას ოფიციანტს შევახსენე: – «ჩემი შერჩეული 4 «счастье» შემთავრებული და ქვითარიც მოაყოლეთ, გადავიხდი, უკვე მივდივარ – მეთქი». ოფიციანტი მალევე დაბრუნდა, ოღონდ დიდი ყუთით და კმაყოფილი სახით გამომიცხადა: – «это для вас, просили передать ... Ничего платить не надо, все уже оплачено, и ваш стол тоже, и чаевые оставили»... Мы желаем счастья вам». გადავირიე, ყუთში 24 ცალი, ყველანაირი «счастье» იღო – ორ ფენად...

ეს გრძელი ისტორია დღეს იმ ყუთში დარჩენილმა ბოლო შოკოლადმა დამანერინა, მაგრამ ამით ბედნიერება არ მთავრდება, მთავარია ბედნიერების ფასი ვიცოდეთ (Счастье это – когда нет несчастье Галина Вышневецкая)...

დავინახე თუ არა, სუნთქვა შემეკრა...

ძველი დრო გამახსენდა, ჩემი თავი – უფრო ახალგაზრდული სახით, მეოცნებე მზერით, სულ ახლად ჩამოთხელებული ტანით... არადა, მაშინაც ასეთი დღე იყო – მოღრუბლული, თოვლითა და მოსისინე ქარის კანტატიტ ავსებული. გამახსენდა ჩემი პირველი ვიზიტი ევროპაში, ჰელსინკი... იქ შემხვდა, იქ ვნახე; მომიბოლა, უცბად შემაყვარა თავი, მერე პეტერბურგში ჩამოვიდა და, დარჩა, რუსეთის მოქალაქეობა მიიღო. მახსოვს, სულ სამჯერ გავისეირნეთ, დავენახეთ ხალხს, მეგობრებს. ოჯახი მშვიდად შეხვდა, ახ-ისა და უხ-ის გარეშე, ჩვენ კი ვლაშქრავდით გზებს ბედნიერნი, კმაყოფილნი, მხიარულნი. მერე პეტერბურგული გაზაფხული დადგა – მოულოდნელად თბილი, მეტისმეტად მზიანი და ჩვენს შორის შავმა კატამ გაიბრინა, გავიყარენით ყოველგვარი დანანების გარეშე, თითქოს ასე იყო საჭირო. შევთანხმდით, ტაიმ-აუტი აგველო შემდეგ ზამთრამდე. დარწმუნებული იყო, არსად წაუვიდოდი.

ჰმ, მერყევი აღმოჩნდა ჩემი ბუნება, ხედვამ და განწყობილებამ მოილაპარაკეს და უმოწყალოდ მირჩიეს ცოტა ხნით მიმეტოვებინა. მივატოვე, როგორც აღმოჩნდა – «на всю вечность». დრომ არ მაპატია – ნაოჭები შემმატა, თმაში ვერცხლი გამიჩინა, შემოდგომა მომაცენა. მის მხრიდან ამაყი დუმილი იდგა, მოლოდინში განვლილი წლების სიმკაცრე. ამასწინათ მეგობარმა დამირეკა აგარაკიდან. ეტყობა, ერთდროულად შემოგვანვა ორივეს ურთიერთმონატრების სევდა, რადგან გავიფიქრე თუ არა, ტელეფონის ზარიც გაისმა. ქალებს სალაპარაკოს რა გამოუღევეს... ჰოდა, ამ თემატურად უკიდევანო საუბარში მეგობარმა ტყვიასავით მესროლა: – გირჩევ ნახო, არ ინანებო.

ლამე ვერ მოვისვენე, ვფიქრობდი – გავუგებთ და მოვუხდებოთ კიდევ ერთმანეთს ამდენი ხნის შემდეგ?! გავბედე... მყისიერად მიცნო, გავნილდი, ის გაშავდა. მიყურებდა... ხმა არ ამოუღია, მაგრამ «დამიბრუნდიო» – მაინც გავიგონე... «ტანზეც არ შეცვლილხარო» – არ უთქვამს, მე კი ესეც გავიგონე... ჩავეკარით ერთმანეთს... შემომეხვია თუ არა, გავთბი, სასიამოვნო შეგრძნება დამეუფლა. ადრე ვგრძნობდი მის სიმძიმეს, მხრები მეღლებოდა, ახლა მემჩატა, ეტყობა მე გავძლიერდი, თორემ მასში ცვლილება ვერ დავინახე. ისეთივე შავი და ბრიალა, ხავერდოვნად ალერსიანი, გაუცრეცელი. გახარებული რამდენჯერმე შემოვტრიალდი სარკის წინ, სარკემ «ტანწერწეტად» გამომაცხადა, ქუსლებიანმა ჩექმამ გაალამაზა ნაცნობი სილუეტი. მეგობარი ღიმილით გვილოცავდა ურთიერთობის განახლებას. სახლში ერთად დავბრუნდით, დილით კი ქიმწმენდაში გავაქანე, მშრალად მოვუყევი ჩვენი «love story» და ვთხოვე, განსაკუთრებულად ფაქიზად მოქცეოდნენ. დამპირდნენ ... შეასრულეს... ახლა ისევ საოცრად ბზინავს, ჩახუჭუჭებული კულულები თავს იწონებენ და კოცნას მიგზავნიან. ახალი ღილები ვაჩუქე, მოდური ქამარი შემოვუჭირე, თავზე ბერეტი დავისკუპე და a-lia Dior-ის სტილში გავიჩითეთ. აწი კი ვიქნებით ერთად, ისედაც 16 წელი იცხოვრა მეგობრის აგარაკზე, ეყო უჩემობა. მადლობა მეგობარს, პენი არ დაუკარგა, არ დაჩაგრა, ასუნთქებდა ჰაერს, ამზეურებდა... ამბობენ არქტიკული ზამთარი გველისო, სულ არ მეშინია – ისეთი დათბუნებული სარჩული აქვს, ჩემს შეციებას არ დაუშვებს. მელამაზება, მეთბილება და ახლად მოაქვს თავი. ხომ იცით, ყველაფერი ახალი საკმაოდ დავინწყებული ძველია...

მოგართვით საახალწლო ამბავი – მე და ჩემი კარაკულის ქურქი, ჰელსინკში შეძენილი, ჩვენი «სიყვარულის» ისტორია!..

აბა, თქვენ რა იფიქრეთ, რა გეგონათ?!

გაგელიმათ არა?!.

ის ზაფხული მართლაც საუცხოო იყო, ცხელი, ჭრელი და «გემრიელი», სტეპიდან დაწყებული, ხმელთაშუა ზღვისპირეთის ლაზურულ სანაპიროზე დამთავრებული... ტალღებთან გამიჯნურებული ქარი, მზეს შეჭიდული წვიმის ბომბორა ღრუბლები, ბუფალო მაცარელასთან ჩემი ალიანსი, სათვალთ შენიღბული ცნობის-მოყვარეობა პატრიციების გარემოცვაში. აქ ყოველთვის თეთრი ფერი ნავარდობს, გარუჯულ სხეულს ოდას უწერს და ავანგარდულად დარდიმანდობს – «ბონ ჟურ მადამ»-«ბონ ჟურ მესიე» – ვიძირებით ყალბ ღიმილში მე და კაფეს მეპატრონე.

დალაზვროს ეშმაკმა, არადა, ყალბი ღიმილი მაინც ჯობია წარბშეკრულ სახეს. განა ტყუილადაა ნათქვამი: – «у иностранцев фальшивая улыбка, у русских правдивая ненависть». ორი კრუასანი და მისი ჯანი, ყავას მე არ ვსვამ, გაგანია სიცხეში მწვანე ჩაით ვემუქრები ხვატს, თან პრომენადის დალაშქვრა მაქვს გეგმაში. ჩავუარე ბორცვს, რომელზედაც ჯაზური მუსიკის ფესტივალი იმართება ხოლმე და დაინყო თავდავინწყება – მოვიარე სანაყინეები და ვინტაჟური სამოსელის პატარ-პატარა ბუტიკები. ნახევარი დღე შემომელია, მზე ზენიტს რომ გადმოსცდა, მე ფეხსაცმელების სამყაროში მოვხვდი, ტერასიდანვე «შემიტყუეს ლამაზ-ლამაზმა ბაჩიებმა, შევყევი-შევერიე კლიენტთა ნაკადს დაჯექი-გაისინჯე-ადექის რეჟიმში. რალაც მომენტში ჩანთაზე მსუბუქი ზენოლა ვიგრძენი – დიახ, დიახ, რაც გაიფიქრეთ, ის მოხდა... ზღვისპირა ქალაქებისთვის ბანალური ისტორიაა: подумашь, ჩემმა ჩანთამ ვილაც აცდუნა. არადა, ამ შოპინგში კინკილა ათი ევრო დამრჩა, რაღა იყო მოსაპარი? მხოლოდ საფულე, ნაჩუქარი და ძვირფასი. ქურდთან დიალოგის «ონ-ლაინში» ასე წარიმართა: – შეშინებული ჩავეჭიდე

ჩანთას და დაბნეულმა ჩუმად, მაქსიმალური სიმშვიდით ვუთხარი ქართულად (ვერ აგისხნით რატომ, მისტიკა): – არა გრცხვენიათ? ჩემი მძარცველი გაფითრდა... პაუზა... «მაპატიეთ» – მომესმა პასუხად. ახლა უკვე მე ვისუნთქავდი ჰაერს ღრმად. ნაცნობებივით ვიდექით – «განა რამეს იპოვნით, 10 ევრო მიგდია მხოლოდ, გნებავთ გაჩუქებთ» – ვუთხარი დარცხვენით. – «მაპატიეთ» – კიდევ გამიმეორა და გამცილდა, კვლავ მყიდველებს შუა დაიკარგა. მე დავრჩი, ვისინჯავდი, ვიზომავდი. ერთ ხანს კიდევ მომეჩვენა, რომ ჩანთას შეეხნენ, მაგრამ საფულე თავის ადგილზე იყო და რაზე უნდა მენერვიულა?! გამოსვლისას კვლავ შემხვდა, თითქოს სპეციალურად, თითქოს მელოდა. – «კარგად ბრძანდებოდეთო», – რალაცნაირი მონინებით მითხრა. «გმადლობთ, თქვენც»-ვუპასუხე. პრომენადი ბოლომდე დავლაშქრე, მომშივდა, პატარა რესტორანში შევედი ბოსტნეულის უბრალო სალათი მინდოდა, სადღაც 9-10 ევროს ფარგლებში. საფულე რომ ვნახე, გაეშრი ზემოდან 50 ევროიანი კუპიურა იდო. შეკვეთის მომლოდინე ოფიციანტს ბოდიში მოვუხადე, გადავიფიქრე-მეთქი.

ყელში ბურთი მედგა, მეტირებოდა... რატომ, რატომ გააკეთა, რატომ?!... დღემდე ვფიქრობ... არის რალაც, რაც მხოლოდ ქართველს ახასიათებს, ნესიერსაცა და გზააცდენილსაც...

იმ ფულით მერე რომანო რიჩის სუნამო ვიყიდე «ჯულიეტა პისტოლეტით» ოქროსფერი ვერსია... «Juliette has a gun»...

მძივივით აკინძული დღეები, მშვიდი, «მთვლემარე» სამუშაო კვირა, საკუთარი გემოვნებით «შეკმაზული» განწყობილება და «უიკ-ენდი», ყოფა-ცხოვრება მთელი სიმშვენიერით; მე და ჩემი «შემოდგომის სონატა». ის შაბათი რომ დინამიკური იქნებოდა, ცელქი და თავგადასავლიანი, დილითვე მივხვდი. ჯერ იყო და, მზის სხივებმა მიპოვნეს-დამაშუქეს-გამალვიძეს (არადა, პეტერბურგში მზის გამოჩენა სასწაულია); მერე «питер-fm» გადმოსცემდა ჩემს საყვარელ სიმღერას და საუზმე იქცა – «The king breakfast»; მოულოდნელად, სულ რომ აღარ მქონდა იმედი, მომართვეს მოსანგვევი ყველაზე მაგარი ადვოკატის, ალექსანდრე დობროვინსკის დახურული შეხვედრისა თაყვანისმცემლებთან სასტუმრო «ასტორია»-ში (ამ კაცის ნიჭსა და გემოვნებაზე ვგიჟდები); კიდევ აღმოჩნდა, რომ თითქმის «გარდაცვლილი» ორქიდეა გაყვავდა (მისტიკაა ნამდვილად); მთავარი კი ის არის, რომ ბატონმა ქმარმა სუპერმარკეტში სანოვაგის საყიდლად ერთობლივი წასვლა შემომთავაზა. წავედით. მისი სურვილით, მისი (ჩვენი) მანქანით, მისი საყვარელი სალათების, ჩემი არასაყვარელი საყოფაცხოვრებო-ქიმიური საშუალებების საყიდლად. ეს ოფიციალური ვერსიით! სინამდვილეში, ბატონი ქმარი თავგადაკლულად, ფანატიკურად შეყვარებულია თევზაობაზე და სათევზაო ინვენტარს გულგრილად ვერასოდეს ვერ ჩაუვლის. იმ სუპერმარკეტში კი ამ ინვენტარის დიდი სექციაა, თან კვირადღე მოდიოდა – თევზაობის დღე. სუპერმარკეტში ერთმანეთს დავცილდით და სალაროსთან შევხვედრა დავთქვით. მას სალათები უნდა ეყიდა (მეტი არაა ჩემი მტერი), მე – რაც მჭირდებოდა (მე-ეს ოჯახია). ვიარე, ავავსე გორგოლაჭებიანი კალათა, შვილებს ვურეკე – რა უნდოდათ, როგორც ყოველთვის, მათ

არაფერი არ უნდოდათ. ჩავდექი სალაროსთან რიგში და დავურეკე ბატონთა ბატონს. ამოდ... არავინ მპასუხობს. 19-ჯერ რომ დარეკავ და არ გიპასუხებენ, მირჩიეთ, როგორ უნდა მოვირგო სახეზე ღიმილი, ან ხმაში ხავერდოვნება?! წინასწარ განყნარებთ ყველას, ვინც ახლა განიცდის ჩემს ყოფას სალაროსთან გადახდის ლოდინში დატვირთული სანოვაგით, ბატონი ქმრის საფულე მე დამრჩა, რადგან მას ხელში არაფრის დაჭერა არ უყვარს. ჩემს ხელჩანთას კი საფულესთვის ადგილი როგორ დაენანებოდა. ასე რომ, პოტენციური გადამხდელი ნამდვილად მე ვიყავი, მაგრამ რა უბედურებაა – ელოდო ამდენი ხანი, ურეკო, ეძებო იმხელა სუპერმარკეტში, მათ შორის სათევზაო ინვენტარის მყიდველთა შორის, იქაც ვერ იპოვო, წახვიდე და სალათებიც შენ იყიდო, თავიდან ჩადგე რიგში სალაროსთან; კიდევ ურეკო, მერე შეუკურთხო და გამოხვიდე სამი მძიმე პარკით, გაიტილო ისედაც გატილებული ხერხემალი; ასეთ სამხედრო-საველე პირობებში გადარჩენილი სულმოუთქმელად გაეშურო მანქანისაკენ, იმის იმედით, რომ ბატონმა რაც უნდოდა, საკრედიტო ბარათით შეიძინა, ზის სალონში, გართულია ნავაჭრის აღქმით და თან ელოდება მიხვედრილ, გამგებ, გულთმისან მეუღლეს. გავაღე მანქანის კარი და გაბრაზებულ-გადაქანცულმა სამივე პარკი რიგრიგობით «სიდენია»-ს მნიშვნელობას... მოკლედ, უკანა «სიდენია»-ზე ვითქვამ სულს – და სადაა კაცი?! კაცი არაა!. აღვშფოთდი: – «მოხვალ სახლში ამხანაგო ჭიპილია»... უცბად საშინელი ჩხავილი გაისმა და თვალწინ შავი ღრუბელივით არსება აისვეტა, უფრო სწორად, სახეში მწვდა, ძლივს მოვასწარი ხელჩანთის აფარება. კატა! შავი, გრძელბუნვიანი, კაპასი. ეს კატა საიდანღა გაჩნდა-მეთქი, – ვფიქრობ, თან გამწარებული ვიგერიებ. ამ უხმლო ომში ვაი-ვაგლახით ვიმძლავრე, გავაღე მანქანის კარი და მივაბარე ქუჩას ჩემი მეტოქე. გაოგნებული და დაღლილი ვიყ-

ურები მანქანის სარკმელიდან, – მოდის თუ არ მოდის ამხანაგი ჭიპილია ბოლოსდაბოლოს. თქვენ წარმოიდგინეთ, მოდის, ოღონდ ჩემკენ და ჩემთან კი არ მოდის, არამედ მიდის სხვა მხარეს. მესმის, სადღაც ახლოს როგორ ფუნქციონირებს სიგნალიზაციის გასაღები და სალონში ვინცე კონვენუსიურ ექსკურსიას. სალონი ღია კრემისფერი ტყავითაა, ჩვენი ღია ნაცრისფერია, წინ მძლოლის ადგილას აწყვია სიგარეტის კოლოფები «winston», ბატონი ქმარი მხოლოდ თეთრ «მარლბორო»-ს ეწევა, კიდევ ალექსანდრე როზემბაუმის სიმღერების დისკები, ჩვენი კაცი როზემბაუმს ვერ იტანს. სად ვარ ახლა მე?! ჭირისა და შიშის ოფლი ერთნაირად მასხამდა, როცა ის სამი მძიმე პარკი ბუმბულივით შემჩატა და კენიელი მორბენალივით გავექანდი ჩვენი მანქანისკენ, რომლის საბარგულში ბატონი ჭიპილია კონსპირაციულად ცდილობდა ანკესების ჩამალვას. მღელვარებისაგან ძლივს ამოვთქვი: – ბიჭო, სადა ხარ, ყურმილს რატომ არ იღებ-მეთქი?!

– შევყვევი ანკესების არჩევას, მერე ელექტროინვენტარის სექციაში გადავინაცვლე, მობილური თურმე მანქანაში დამრჩენიაო.

დებატების თავი არ მქონდა, მთელი გზა მარტო იმას ვფიქრობდი, რომ შემთხვევითობას საკმაოდ ზუსტი სქემა გააჩნია. აბა, თუ ასე არაა, მაშინ როგორ დარჩა იმ ვილაც დალოცვილს მანქანა ჩაუკეტავი, ან მეც რომ დაჯერებით გამოვალე უმძლოლო მანქანის კარები, ფირმა და მოდელის ანალოგიურობამ გამაბრყვია; ქუჩაში გავუშვი სხვისი კატა და სანაცვლოდ ჩემი სუნამოს სუნი დავტოვე. ბატონ ქმარს გვიანდა ვამცნე ეს ამბავი და... კატა შეეცოდა. მე კი ერთი რამ ვიცი – განკითხვის დღეს, ის კატა ჩემ წინააღმდეგ მისცემს ჩვენებას უზენაესს, თუ მართლაც ვაი და მანქანასთან ველარ დაბრუნდა...

მშვენიერ დღეთა რიცხვში ჩავწერე...

დარწმუნებული ვარ ზეციურ კანცელარიაში მოღვაწე ბედის გამგებელიც ასე ფიქრობდა. დეკემბერში სულ ვაწყდები ასეთ «ხუმრობებს», არ მიკვირს. თორმეტი პორცია ხიბლი გვამხნევენს და ლამაზი ფინალით გვასაჩუქრებს. მიყვარს ეს თვე – გემრიელად ჩაციებული, ფერადი და სურნელოვანი, შრომაჩატიეული წლის მქუხარე ეპილოგი.

თავისებურად მკაცრია დეკემბერი, ვითომ კეთილი ზრახვები ამოძრავებს, არადა, გვცდის, რა შევძელით და რა შეგვიძლია, წუნუნნი გვიყვარს, თუ ღიღინი, ვნანობთ თუ ვამაყობთ. 31-მდე ჟანდარმის როლს ასრულებს, მერე გვაპატიებს ნარუმატებელ საქმეებსა და ნებისმიერ შემთხვევაში, საუკეთესო სურვილებითა და დადებითი რეკომენდაციებით გადაგვცემს მეფე იანვარს! დიდსულოვანი თვეა დეკემბერი – ზომიერად დიდგული, სასარგებლოდ «მავნე», მისი მავნეობა მაშინ გამოჩნდა, თოვლი და ყინულიანი წვიმა ერთმანეთში რომ აურია და საეჭვოდ განწყობილი დღე ნამომახურა. ასეთ ამინდში ვუფრთხი ტრანსფერულ ავიარისებს, მაგრამ სურვილებისა და კაპრიზების დრო აღარ იყო; სანკტ-პეტერბურგი-მოსკოვი-მინერალური წყლების ავიაბილეთი უკვე ავად იღრინებოდა. მობილურმაც შემაფუცხუნა – 15 წუთში ტაქსი მომაკითხავდა აეროპორტში წასაყვანად.

მომაკითხა კიდევ კატაფალკის მსგავსმა შავმა მანქანამ, გასინებულ-გარეცხილმა, ნომრით «ნნნ». ტიტუუ, ეს მინდოდა ისედაც უპერსპექტივო ამინდის ფონზე? – გულიანად ვუსაყვედურე ტაქსომოტორპარკს, სასწრაფოდ მოვითხოვე სხვა ავტომანქანა და თან შევახსენე, გაეთვალისწინებინათ ჩემი ბარგი (რადგან კინო-

ექსპედიციაში მივდიოდი, საშუალო ზომის ჩემოდანი ბარგად თან მახლდა, რომელიც ტაქსის საბარგულში უნდა მოთავსებულიყო). სანამ დროში «დავინვებოდი», ტაქსოპარკმა სხვა ტაქსი მომაშველა, კარდინალურად განსხვავებული წინა ტაქსისაგან – ქათქათა თეთრი, ნომრით «777», სტუმართმოყვარე და ფართო, ჩემი ბარგის გარდა ნახევარი სადარბაზოს დამტევი, 16-18 მგზავრზე გათვლილი «მერსედეს ბენცის» მარკის მიკროავტობუსი. მძღოლს ეწყინა ჩემი «ჩემოდანი» დიდი ბარგი რომ არ აღმოჩნდა, შეუკურთხა დისპეტჩერებს, მერე 16 მგზავრის სამყოფ სალონში შეაბრძანა და მე წინ შემომთავაზა ადგილი. ასე «უმაყრიონოდ», კინკილა «მზითვით», სამაგიეროდ პომპეზურად, აეროპორტისკენ ავიღეთ გეზი.

პულკოვოს მისადგომებს არ ამშვენებს წარწერა «kiss and fly» როგორც ნიცაში, მაგრამ ეს არაფერს არ ცვლის. აეროპორტი უამრავი კოცნის მოწმეა ყოველდღე, ვიდრე ქორწინების სახლის კედლები. ავიატაბლომ დამამშვიდა, რეისები შეუფერხებლად ხორციელდებოდა. ჩემი სიმშვიდე იქ დამთავრდა, სადაც მგზავრებისა და ბარგის გასინჯვა-დათვალიერება იწყებოდა. დაახლოებით 200 ჩინელი ტურისტი კალიასავით მოედო ამ ზონას, დაითრია ნივთების ჩასადები ყუთები და ხუთივე გასასვლელი დაიკავა. დავრჩი ბახილებში, უყუთოდ, პირდაღებული. ზონა ბაბილონს დაემსგავსა, მე ამოდ ვცდილობდი ნივთების დაწყობას მოძრავ ზოლზე, რომ ეკრანს გაეშუქებინა და დროზე მიმეღწია ჩასხდომის ზონამდე. კავკასიური გულადობა და რიხი მოვიშველიე, შევუტიე ვინროთვალეზიანთა მორევს და როგორც იქნა, გავაღწიე, გზადაგზა ვიცვამდი პალტოს, საათს, პლანშეტს ჩანთაში ვაბრუნებდი. ჩასხდომის ადგილი ჩემი რეისისა საკმაოდ შორს აღმოჩნდა, თან უსასრულოდ გრძელი ესკალატორით ჩავედი. საფრენი ზოლის დონეს გაუთანაბრდა გასასვლელი. საათი 15 წუთს მჩუქნიდა, დრო ჯერ იყო «duty free»-ში შემეველო.

კინოექსპედიციაში ორი ტელეფონი მაქვს ხოლმე – სამუშაო და პირადი. ამ დროს საკუთარი ნომრის გარდა, არავის ნომერი არ ვიცი ზეპირად, არ ვიმახსოვრებ, შემაქვს კონტაქტებში და იქიდან ვსარგებლობ. ექსპედიციის პერიოდში სამუშაო ტელეფონი თითქმის არ ჩუმდება, პირადი ჩუმდაა, ხანდახან შვილების მესიჯები თუ გამოაცოცხლებენ, თორემ ნაცნობ-მეგობრებმა იციან, სადა ვარ და არ მირეკავენ, სოციალურ ქსელებში მეკონტაქტებიან. ამ რეჟიმს ისეთი შეჩვეული ვარ, რომ ძალიან გამიკვირდა, როცა საკუთარ მობილურზე (ყოველ შემთხვევაში, მე ასე მეგონა) «WhatsApp»-ის ზარი გაისმა. «duty free»-ში რადენიმე ადამიანი იყო, ერთმა მაშინვე დაიწყო მობილურით საუბარი, სანამ მე ჩანთაში დაჯიბებში ტელეფონს ვეძებდი. ადგილზე მხოლოდ სამუშაო ტელეფონი იდო, საკუთარი არანაირად არ იძებნებოდა. სასწაული შიში დამეუფლა, ტოტალური მარტოობისა და იზოლაციის განცდა. თავის ტკივილმა მამცნო, რომ წნევამ ამინია – ვერ იყო ჩემი საქმე კარგად. დრო ალბათ 5 წუთამდე თუ მრჩებოდა. სათითაოდ გადავარჩიე ხელჩანთაში ყველაფერი, სამჯერ გავიხადე და ჩავიცვი პიჯაკი, პალტო, ბოლოს ცრემლებმორეული თვალებით ავკრიფე სამუშაო ტელეფონზე საკუთარი ნომერი და გულის კანკალით მივაყურადე. ზარი გადიოდა, ხმა არსად ისმოდა. კვლავ ავკრიფე ნომერი და დავინყე მთელ დარბაზში სიარული, იქნებ ჩამივარდა და სადღაც გდია, წავაწყდე მაინც-მეთქი. მუხრან მაჭავარიანისა არ იყოს: – «ვილაცას სციოდა, ვილაცა ჰკიოდა და დრო გადიოდა»-ო, ზუსტად იმ ყოფაში ვიყავი. ვკრეფდი ნომერს და ვუსმენდი. სადღაც მე-7-8 ცდაზე, ო, ღმერთო ჩემო! მიპასუხეს: – «ваш телефон находится на 5 стойке зоны досмотра». გავიქეცი... თვალებამდე ჩამოსულ თავის ტკივილს, ახალი ჩექმისაგან ნატკენ ფეხს, კარზე მომდგარ გაფრენის დროს და საერთოდ ავიარეისს – ერთდროულად გამოვუცხადე: – გამანებეთ ყველამ თავი-მეთქი და გზას

დავადექი. ეს გზა უკან დაბრუნებას ნიშნავდა, განვლილ საკონტროლო ბარიკადებს. სირბილით განვლიე მოსაცდელი დარბაზი, ზევით ასვლა მრჩებოდა – იქაურ მართონთან კომბინაციაში. მივანყდი ამ გადამწყვეტ ადგილს და გავმრი – ორივე ესკალატორი დაშვებაზე მუშაობდა. გამახსენდა რომ დასაწყისში მეც ამ ესკალატორებმა ჩამომიყვანეს. აღარ ვიცოდი რა მექნა... გარშემო მხოლოდ ერთი კარები არსებობდა, ისიც წარწერით «служебный ход. Посторонним вход запрещен». ავხედე განწირული თვალებით – ორ ესკალატორს შუა ისეთი ვიწრო კიბე იყო, საცალფეხო ბილიკივით, ალბათ, დეკორაციული თვალსაზრისით გადანყვეტილი, თორემ მისი პრაქტიკულობის დამტკიცება, ვგრნობდი მე მომიწევდა. არც კიბის უსასრულო სიგრძემ, არც სიმაღლემ, არც ექსტრაორდინარულმა სიტუაციამ არ იმოქმედა, უმალ გადავწყვიტე – გოლგოთის გზას დავდგომოდი...

ესკალატორის მგზავრები შოკში იყვნენ, მე ავდიოდი, ისინი ეშვებოდნენ, დაცვის თანამშრომელი კომატოზურ მდგომარეობაში ჩავარდა. დროს, მანძილს, სიმაღლეს – ვერაფერს ვეღარ ვგრძნობდი უკვე, ჰაერის საშინელი უკმარისობა დამეწყო, როცა ენაგადმოგდებულმა, ჭარხალივით წითელმა ზევით გლუვი იატაკი დავინახე. 3-4 საფეხური იყო დარჩენილი, რომ ჩავიკეცე, ძალა აღარ მეყო. რომელიღაცა მგზავრმა გადმომიყვანა, წამოვდექი და სიარულ-სრიალით განვაგრძე გზა უკვე ჰორიზონტალურობაში. გული, მაჯა, ტვინი – ერთნაირად ფეთქავდა, მუხლები მიკანკალავდა, ყურებში შუილი მკლავდა – ეს იყო სიგიჟის აპოთეოზი. მივალწიე მაინც... ამოვილულულე: – «мой телефон у вас?». მომცეს სიცოცხლის ფასად ღირებული ჩემი აიფონი, ავიღე ხელში და ავტირდი. სასწაული ძალა მომეცა ისევ, ახლა რეისისთვის უნდა მიმეცნრო. უკვე ესკალატორით დავეშვი ქვევით. ოლიმპიური ცეცხლივით მომქონდა ტელეფონი, თან ვეშვებოდი, თან შეძრწუნებ-

ული ვუყურებდი იმ ავადსახსენებელ კიბეს, რომელიც გადავლახე. ჩათვალეთ რომ ხეოფსის ან აცტეკთა პირამიდები დავლაშქრე! თქვენ წარმოიდგინეთ, მხოლოდ ჩემი რეისი ფერხდებოდა 30 წუთით ტექნიკური მიზეზების გამო. ასე რომ მივასწარი და, სულიც მოვითქვი.

საოცარია, უეცრად გაქრა თავის ტკივილი, გული კი საგულეს დაუბრუნდა. უკვე თვითმფრინავში მჯდარი ვაანალიზებდი მომხდარს (ფეხის კუნთები კიდევ ორი კვირა კვნესოდა და არ მავინყებდა ჩემს ალპინისტურ ბენეფისს). წარმოდგენა და გახსენებაც კი მზარავს, რამ გამაბედინა?! ჰემინგუეის «კილიმანჯაროს თოვლიანი მთა» თუ გახსოვთ, აფრიკის ყველაზე მაღალი მწვერვალი, ზღვის დონიდან 6000 მეტრზე და მის მწვერვალზე ნაპოვნი ლეოპარდის ჩონჩხი. არადა, ამ სიმაღლეზე მტაცებელი არ ბინადრობს. მაშ, რა უნდოდა ამ სიმაღლეზე ლეოპარდს?! ჩემი მხრიდან დავამატებ – როცა ძლიერი მოტივაცია გამოძრავებს, მწვერვალებსაც კი იპყრობ. შესაძლებლობებს ჩვენ ვფლობთ, მთავარია სამყაროს გამგებელმა შანსი მოგვცეს... გვაძლევს კიდევ... დიდ არს ძალა შენი, ღმერთო!

თვალი სულ მწვანე ფერისკენ გამიბრბის – კაბა, პიჯაკი, კარდიგანი, ფეხსაცმელი, სამკაული... ვგრძნობ პიკს მივალწიე, მაინც თავს ვიმართლებ: – საოცრად მდიდრული და ფართოა მწვანე ფერის სპექტრი, ამკარად ქედმაღლობს და ჯაბნის «ნაცრისფრის 50 ვარიაციას». ზამთარში ხავერდი, ზაფხულში შიფონი და მაქმანი, გაზაფხულზე ზამში, შემოდგომაზე სამკაულები; ბოთლისფერი, სალათისფერი, ზურმუხტისფერი, ღია და მუქი, ლურჯის დაკოცნილი და ოქროსფერთან შეფიცული; აღმოსავლური თინათინები და დასავლური გვირისტი ტან-ფეხზე მორგებული; თუ მწვანე თვალები შემოგეფეთა, სივრცე დნება და გალაკტიონის ნაღმერთები ცისფერი აღარ გშველის. ერთხელ, სტამბულში, დოლმაბახჩეს სასახლეში ექსკურსიისას ვიხილე მაროკოელი მოხუცი ქალბატონი გრძელი წამწამების ტევრით («Lancôme»-ს სარეკლამო ნიმუში); თეთრ სამოსსა და ნაოჭებიან მუქფეროვან სახეს მეფურ შარმს აძლევდა მწვანე თვალთა ახალგაზრდული ციმციმი.

მეხსიერებამ თამამი ნახტომი იცის, თუ შენი ბედნიერი სუნთქვა ჩარჩა სადმე და იმ ადგილას ისურვე ყოფნა, წარმოსახვით იმწამსვე იქ გაბრუნებს, «enter»-ლილაკი ავტომატურად მოქმედებს. როგორც ნაბოკოვი წერდა, მთავარი ინჟინერი ჩვენს ავტომატურ ქმედებებში უზენაესია, იფიქრე, იოცნებე, გაიხსენე და ხედავ... გენიოსი ინჟინერი და ამავე დროს სამყაროს მთავარი რეჟისორი შენთან უწყვეტ კავშირშია, მუდამ ხაზზეა... ჰოდა, ამ უნიკალურობით «განებიერებულმა» თებერვლის ერთი კვირადღე დავიპყარი და საკუთარ თავს შთავაგონე, რომ დადგა მოცალეობის ჟამი. ამინდი ჩემს ჯინაზე დილიდანვე განყრა – ზეცა მოიქუფრა, მოიღუშა, თოვლს წვიმა შეურია სანელებელივით, მერე ეგოისტური ნისლი წამოახუ-

რა ქალაქს და სევდაში ჩაძირა ჩემი გეგმები. რადიოც თითქოსდა უნისონად გადმოსცემდა სეზენ აქსუს ნაღვლიან მელოდიას «Ben kedim yatağım». ასეთ ცისქვეშეთში სეირნობა ხარაკირის ფასი იყო, სახლში დარჩენა კიდეც კაპიტულაციის მსგავსი. სკამის საზურგეზე გადაკიდებული მწვანე ხავერდის პიჯაკი დაიღალა ჩემი ლოდინით და ახლა სასონარკვეთილი მიყურებდა. მე ვყოყმანობდი, სტიმულს ვეძებდი, წარმოსახვაში ჩნდებოდნენ და ქრებოდნენ მოგონებათა ფაილები, მათი მისია ჩემი გამოცოცხლება იყო. ბარსელონა და კოსტა-ბრავა, როდოსი და კრეტა, სტამბული უსაყვარლესი კადიკეთი, კანები, კაპ-ფერა, ანტიბი – თითოეული მზისა და ჰაერის ცეცხლოვან დუეტს მახსენებდა, მარილიანი ტუჩებით ნამღერ მელოდიებს, მწვანე პრომენადების ხიბლსა და ჰორიზონტის მაგიას. ამის სანაცვლოდ პოლარულად განსხვავებული რეალობა მიწინააღმდეგებდა სულს: ფანჯრებს მიღმა უსაღმოდ, ბრაზიანი სამყარო ჩანდა, ჩემი დაგეგმილი კვირადღე ამ სამყაროს შტრიხი იყო, მე კი მისი მძევალი. საოცარია, სხვაგან ამინდს საერთოდ ვერ ვამჩნევ. პეტერბურგმა კი მეტეოლოგიკური ავტოგრაფივით მაჩუქა და, მეც მასზე უზომოდ შეყვარებული, ვერც ველევი, ვერც ვიგუებ. კი შემძლია ბალზაკისეული ასაკი დავადანაშაულო, მაგრამ ჩემისთანა გამოუსწორებელი რომანტიკოსის მხრიდან ეს ყალბი დასკვნა იქნება, თავის მოტყუების ტოლფასი. ასე რომ, ამინდიც ძალაშია, გუნებაც და ორივე ფაქტორს რამდენიც არ ვეცადე, ვერ გავქეცი.

მოკლედ, ჩავიცვი მწვანე პიჯაკი (ისე ვიძახი, ვითომ უჩინ-მაჩინად ვიქეცი) და რუსულ მუზეუმში, აივანოვსკის ნახატების გამოფენაზე აღმოვჩნდი (არ გეგონოთ სპონტანურად, მთელი კვირა ველოდი). თავბრუდასხმული და უზომოდ ბედნიერი ფერთა პალიტრით, გენიის ფუნჯითა და სტიქიის სიდიადით ნევსკი პროსპექტზე ნიგნის სახლში გადავინაცვლე. თემატიკათა შორის «და-ვიკარგე» კიდეც. მარტო ვერაფრის დიდებით ვერ წამოვედი: მარკ ლევი, ჩარლზ მარტინი და რინატ ვალიულინიც თან «წამომყვანენ»–

ლამეების «მესაიდუმლენი». დღეების საგზლად კი, როგორც მეტროს მგზავრმა «STORY»-ს ბოლო ნომერი და დანიელა სტილის «КЛУН ХОЛОСТЯКОВ» ავირჩიე. მეგობრებთან დათქმული შეხვედრის დროც მოახლოვდა – «ფაივ ო ქლოქ» და «გრანდ პალასი»-ს კაფემ ჩაგვიკრა გულში მწვანე ჩაის თამადობით. ესტაფეტა კინოსეანსმა «ლა ლა ლენდ»-ზე მიიღო, ექსტაზის ეიფორიიდან SMS-ებმა გამო-მიყვანეს. გოგო მთხოვდა წითელი გრეიფრუტების ყიდვას, ბიჭი მაფრთხილებდა, რომ პროექტზე მუშაობდა და დაავიანდებოდა, თანამშრომელი აგარაკიდან მოდიოდა და შემომივლიდა – ყოლოს და მოცხარის მურაბებს მფეშქაშობდა.

დამთავრდა ჩემი მოცალეობა, დავეშვი ოლიმპოდან; ყველაფერი ერთდროულად გამახსენდა – რომ სახლში პური არ მქონდა, რომ შვილები ორი დღეა მთხოვდნენ ქათმის ბულიონისაგან ჩიხირთმა გამეკეთებინა, რომ თმის ძირები შესაღები იყო და სალონში ჩანერა დამავიწყდა, რომ გრეიფი გასასეირნებელი იყო, ბინა დასალაგებელი, სარეცხი დასაუთოებელი და საერთოდ, სასწრაფოდ სუპერმარკეტში პროდუქტი უნდა მეყიდა, სტუმარს ხომ დახვედრა უნდოდა, ბოლოსდაბოლოს ქალს ჩემთვის მურაბები თუ ჯემები მოჰქონდა. მოკლედ სამი პარკი ხელში ისე აღმომაჩნდა, აზრზე მოსვლა ვერ მოვასწარი. ნიგნები და პროდუქტი, სულისა და ხორცის საზრდო, ორივე ჩემი სატარებელი იყო. ლიფტის ანთებული წითელი ლილაკი რომ დავინახე, ტირილი მომიწია – ჩემი ბუდე მერვე სართულზე და რეპინის სურათი «ბურლაკები ვოლგაზე» ერთდროულად დამიდგა თვალწინ. თან რა ვიცოდი, რა მელოდა ტექნიკურ კიბეზე (ულიფტობისას რომლითაც ვსარგებლობთ, საბედნიეროდ, იშვიათად და, ისიც სულ რამდენიმე საათი), იყო განათება ყველა სართულზე? რა სისუფთავე მელოდა კიბის საფეხურებზე? მოკლედ, გოლგოთას გზას უნდა შევდგომოდი.

ტექნიკური კიბე სადარბაზოს გვერდით, რკინის კარებითაა შენიღბული და იგივე მაგნიტური გასაღებით იღება. სანამ მივუახ-

ლოვებოდი, კარი გაიღო და ახალგაზრდები გამოჩნდნენ. ეტყობა სტუმრად იყვნენ, თორემ სადარბაზოს ბინადართ დიდ-პატარიანად ვიცნობ; ესენი უცნობები იყვნენ, ლამაზად, სათანადოდ ჩაცმულები, პენი თვალებს კბენდა. სულ ოთხნი იყვნენ. მე სამი აღვწერე – მეოთხე ბოლოსღა გამოჩნდა. როცა კარებს მივუახლოვდი, დამინახა და კარი ხელით დაიჭირა, დამელოდა. მის გარეგნობას სტივენ კინგი უკეთესად აღწერდა, მაგრამ მეც შევეცდები: – თმა ერთ მხარეს იროკეზივით დაყენებული, წარბები, ცხვირი პირსინგივით, ყელ-კისრამდე აღწევდა მასშტაბური ტატუ, გრძელი ტყავის პალტო და ტყავის შარვალი, სქელძირიანი მოკლეყელიანი ჩექმები; სიშავე ბატონობდა და მეტალი უფრო ავად ჩანდა მასზე. ფრანკენშტეინი – გამიელვა თავში. გაღებული კარიდან სიბნელე უფრო ავად მიღრენდა. ეს კვლავ კარს იჭერდა და აშკარად მე მიცდიდა. წინნასული სამი ახალგაზრდა ჩემს «კარისკაცს» ეძახდა: – «че ты встал, давай быстрее» ფრანკენშტეინმა გაუხედავად გასძახა: – «спокойно... Женщине помочь надо». ის იყო, სიბნელეს უნდა შევრეოდი, როცა, – «здравствуйте... На лестнице темно... И осколки стекла валяются... Может вам помочь? – გავიგონე ძალიან თავაზიანი, ყურადღებით სავსე მომართვა. ჰმ, მონსტრი ნეტავ მოვადოებელი ურჩხული ხომ არ იყო? – «Спасибо большое, не беспокойтесь, справлюсь», – ვუპასუხე. – «Я вам искренно стараюсь помочь, там действительно не безопасно, да ещё у вас тяжесть в руках, позвольте помочь» – არ მეშვებოდა. ზურგსუკან მე-12 სართულზე მცხოვრები მეზობელი კაცის ბრაზიანი ხმა გავიგონე, მობილურით ცოლს ამცნობდა ულიფტობის ამბავს. მოგვიახლოვდა, მე მომესალმა, ცოტა უხეშადაც გამნია და დაიწყო ბნელ კიბეზე ასვლა. მეც ავჩქარდი, მინდოდა მივყოლოდი. ფრანკენშტეინი არ მეშვებოდა: – «скажите на каком этаже вам донести сумки, пожалуйста. – «Не надо – гавუმეორე – в конце концов не такая уж старая, донесу».

ბიჭებმა ერთხელ კიდევ გამოსძახეს: – «мы тебя в машине ждём, Подойдешь» და წავიდნენ.

ჩვენ შორის კი ასეთი დიალოგი გაიმართა: – «Вас наверно пугает мой вид, не бойтесь это всего лишь грим, я снимаюсь, Не успел переодеться, друзья позвали».

– «я вообще ничего не боюсь, а вас тем более».

– «тогда давайте сумки и пока ваш сосед ещё тяжело топает по ступенькам, вы смело можете мне доверять, пошли» და პაკეტები გამომართვა. მეზობელს გავუსწარივით, ავედით მე-8 სართულზე. – «спасибо огромное за отзывчивость, за галантность».

– «ничего особенного, пустяк... Это у нас в крови».

– «у вас, это у кого? – у нас, у грузин»... სისხლის შხუილი მიბინდავდა უკვე აზროვნებას. მაინც ვკითხე: – «так вы оказывается грузин?!» – «По отцу... К сожалению Грузинский не очень знаю. Отца давно нет в живых, и в Грузии я ещё не бывал».

თვალებს «ვეხვენებოდი», არ ეტირათ...

– «вот когда женюсь, поеду в Грузию ... Хочу там провести счастливые дни».

– «пока вы неженаты, позвольте знак благодарности подарить вам книгу «клуб холостяков», читайте на досуге... Это женский взгляд на мужчин»...

– «спасибо...»

მობილურზე ბიჭები ურეკავდნენ: – «тебе ещё долго ждать? Куда ты пропал?» კიდევ მომიხადა მადლობა: – «спасибо большое, есть в вас что то родное» – მითხრა. – «Это наша с вами Родина – Грузия она всегда с нами».

მეტირებოდა... ახალგაზრდა კიბეებზე დაეშვა, სიბნელემ მისი სილუეტი მთლიანად რომ შთანთქა, მაშინღა მოვისაზრე, რომ არც სახელი ვკითხე და არც გვარი. წავიდა და წავიდა... პრინციპში არც იყო ეს მთავარი... მთავარი და მნიშვნელოვანი ამოუძირკვავი და გაუქრობელი ქართული გენი იყო და ის ცოცხლობდა...

უვარსკვლავო, უმთვარო ღამეები, ბურუსიანი, გაცრეცილი ღლეები... სამყაროს უდიდესი სასწაულის – მზის მონატრება... შემოდგომამ სხივთა წყურვილის გამძაფრება იცის, სამაგიეროდ ქრელი ფერებით გავსებს, პლედებისა და ცხელი ჩაის მეხოტბედ გხდის, სახლისკენ გაჩქარებს, საინტერესო წიგნებით გამარაგებს და ზაფხულში დაგროვილ კითხვებზე გპასუხობს... ვგიჟდები მოლიმარ სახეებზე... მოლუშულ, დაღვრემილ, დაღლილ, დარდისა და ფიქრის ტყვეობაში მომწყვდეულ ადამიანთა ნაკადში სულ ღიმილს ვეძებ და როცა ვპოულობ, ბავშვივით მიხარია... ახლა ჩემი ნაპოვნი ღიმილი თქვენ უნდა გაჩუქოთ...

იცით ალბათ, განებვირებული მგზავრი არ გახლავართ, მეტრო მიმაქანებს სამსახურში და მაბრუნებს სახლში... დილით მოსწავლე-სტუდენტი-ახალგაზრდობა, მუშა კლასი, ინტელიგენცია და ტურისტები, რომლებიც გამთენიას ესტუმრნენ ქალაქს და ახლა ოტელ-ჰოსტელს უნდა «ჩაბარდნენ»... სულ რაც მაკვირვებს, ეს მოხუცი ბებია-ბაბუების თავგადაკლული დინამიკაა დილაუთენია: – სად მიდიან, სად მიიჩქარიან?!... პეტერბურგის მეტროს მგზავრებს ერთი რამ აერთიანებთ (ტურისტების გარდა): თითქმის ყველა მათგანი, დილის მარშრუტზე თვლემას კითხვას ამჯობინებს... ერთეულები თუ უსმენენ მუსიკას... ბიბლიო ექსკურს თუ განვიხილავთ, იკითხება ყველაფერი: – სასწავლო ლიტერატურა, პრესა, მხატვრული და პუბლიცისტური ლიტერატურა, ენის თვითმასწავლებლები, ლოცვანი... მეც ჩემი არსენალით ვმგზავრობ...

რაც შეეხება პიკის საათის მგზავრებს, ოოო... აქ სულ სხვა სურათია: – თავის კანტურით თვლემა, დაღლილი-გამოფიტული მზერა, ერთ წერტილს მიშტერებული სახე, ნულამდე დასული

განწყობილება და გალანტურობა... ავი მასა ნავსაყუდელისაკენ მიცურავს.... ასეთი «ყიამეთი» მარშრუტი იყო, საღამო ხაზი... გადაიტენა ვაგონი თავიდან, მერე და მერე დალაგდა ცოტა. თავიდანვე შევამჩნიე ვაგონის კართან ღამაზი გოგონა იდგა დაღვრემილი, მასთან ხელის განვდენის მანძილზე სიმპატიური ბიჭი. ვერ იტყოდი, რომ ერთად იყვნენ, სანამ ბიჭის მზერა არ შევნიშნე – გოგონას თვალს არ აშორებდა, კართან ახლოს ადგილი რომ გათავისუფლდა, ხელით შეეხო გოგონას და დაჯდომა ურჩია. გოგონა არც შემოტრიალდა, პირიქით, კარს დემონსტრაციულად უფრო მიეკრო. ბიჭს სახე დაუნალვლიანდა. მაშინ მივხვდი, რომ გოგო მასზე გაბუტული იყო. ორი გაჩერება ასეთ რეჟიმში გაილია. «ტექნოლოგიური ინსტიტუტის» გაჩერებაზე ბავშვების ნაკადი მოაწყდა ჩვენს ვაგონს, მგონი ექსკურსიიდან ბრუნდებოდნენ, რადგან მუზეუმის ბუკლეტები ეჭირათ ხელში. შემოცვივდნენ ლოყებდაბრანულეები, მხიარულეები, ხმაურით, ყრიამულით, თაერთმანეთს ექაჩებოდნენ. ვაგონი დაიძრა, ბავშვების ნაწილი მოკალათდა, ნაწილი კარებთან იმ გოგო-ბიჭთან ახლოს ანცობდა. არ მახსოვს, რა მომენტში შექანდა ვაგონი, როგორ დაკარგეს წონასწორობა ცელქებმა, როგორ დაეტაკნენ გოგონას და თავისდაუნებურად, არადა, თითქოს სპეციალურად, ეს ღამაზი გოგო იმ სიმპათიურ ბიჭს მიაკრეს. ბიჭმა ელვის სისწრაფით ჩაიკრა გოგონა გულში, თან ისე მაგრად, ძალა აღარ არსებობდა მათი დაშორების. გოგო ერთი წამით გაჯიუტდა, მაგრამ ბიჭი უკვე ლოყებს უკოცნიდა და რალაცას ეჩურჩულებოდა. ისეთი ღამაზები იყვნენ ორივენი, ისეთი საყვარლები. ამ ეიფორიიდან მქუხარე ტაშმა გამომიყვანა: – ეს მთვლემარე, დაღლილი მასა აღფრთოვანებული უკრავდა ტაშს სიყვარულს. ყველა ილიმებოდა, თან მოწონების ნიშნად ცერა თითს მაღლა წევდნენ. გოგომ შერიგების კოცნა აჩუქა ბიჭს და მერეღა მიხვდა, რომ ეს აპლოდისმენტები მათ ეკუთვნოდათ. მიხვდა და

განითლდა. ბიჭსაც შერცხვა, მაგრამ ხელი აღარ გაუშვა. ასე ჩახუტებულები, აღმურმოდებულნი ეჩურჩულებოდნენ ერთმანეთს. ვერ წარმოიდგენთ რა განწყობა იყო ვაგონში: – ყველა ბედნიერი, კმაყოფილი, ნასიამოვნები, მომღიმარე. დარწმუნებული ვარ ამ წუთებში ყველა ძალიან კეთილი იყო. არც დაღლა ეტყობოდა არავის. შეცბუნებული სახეები მხოლოდ «დამნაშავე» ონავრებს ჰქონდათ, რადგან ვერ გაიგეს «კატაკლიზმ»-ს ტაში რატომ მოჰყვა, ან რა უხაროდათ აქამდე უცინარ უფროსებს.

ბედნიერი მივედი სახლში, ხალისით მოვამზადე ვახშამი, შვილებს ვეტიტინე, გრეფფს ვეთამაშე. პოზიტივით ვიყავი გაჯერებული. ზურიკელასი არ იყოს, თოვდა კიდეც, ქროდა კიდეც, ქვეყანაც ინგრეოდა, მე კი მიხაროდა. არა თქვათ ახლა, რამ გადარია ამხელა ქალიო. არადა თანატოლები დამეთანხმებიან – გული ყმანვილია მუდამ, სიყვარული კი ღმერთისგან ბოძებული ფენომენი. მე კი ვინ ვარ???!!! ... (სტუდენტობის დროს რამდენჯერმე წაკითხულ), იაპონელი მწერლის ქენძაბურო ოეს წიგნიდან «დაგვიანებული ახალგაზრდობა» გავიხსენებ ასეთ «რეპლიკას» – «მე არ ვარ გმირი, რომელიც ცეცხლს უნთებს ადამიანთა გულებს, არც დაგვიანებული თაობის ანდერძის შემსრულებელი ვარ. მე ისეთივე ვარ, როგორც თქვენა ხართ»... ასეთ მესიჯს ვუგზავნი ახალგაზრდობას... გაგელიმათ?!

ვითომ უფრო თბილ ადგილას ვიყავი, ნოემბერი იოლად «გადავიტანე»... ვითომ მზიანი დღეებით ვანებივრე სული, სამხრეთული ქარებით ავიფორიაქე აზრები; დავთბი, დავტკბი და სიზმრებშილა შევრჩი პეტერბურგს. მერე მივხვდი, დაბრუნების დრო რომ მომეპარა; სუსხი მომენატრა, მოლუშული ზეცა, ნევის აკვატორია, ხიდები და სევდაშერეული ქალაქის ხედები; აქ როცა ზამთარია, დღე ღამისფერია, და როცა ზაფხულია, ღამე დღისფერი. ამიტომაც მიმიძიებს მაჯას საათი – ჩემი თანამოაზრე და სუფლიორი. სახლისკენ მივიჩქარი. სახლს ნოსტალგია ჰქვია – იტევს მონატრებულ ჩემს სანოლს, გრეფფუნისა, შვილებს, მეგობრებსა და წიგნებს, რომლებიც წასაკითხად მელოდებიან. ქალაქი ჩაფუთნულია, ქუჩებს ადრიანად ანთებული ღამპიონები ხატავენ, მეტროსთან მოხუცი ქალები თხის ბენვისა და ბუმბულის თავშელებს ყიდნიან, კაცები ბენვის ქუდეებს, ფაფახების თამადობით. ბროწეულები ჩამოვაბრძანე მშვიდობით პეტერბურგში და ახლა ისინიც, ოდნავ შეციებულნი, ფარავენ გზას სახლამდე.

სალამოა, საოცრად დავილაღე. ამის მკურნალი კი სითბო და სინათლეა, ცხელი ჩაი, რბილი პლედი, ძილი და სიმყუდროვეში ჩაძირული სხეული. სინათლე ვახსენე... პეტერბურგში სინათლის ჩაქრობა, წუთიერი გამორთვაც კი წარმოუდგენელია, შეუძლებელია, ვინაიდან, შეიძლება ითქვას, რომ აპოკალიფსის ტოლფასია. დენი სტრატეგიული დანიშნულებისაა ჩრდილო დედაქალაქში და ამიტომ, სადარაჯოზე მუდამ მზადყოფნაშია მყოფი უამრავი საექსპლუატაციო სამსახური. ვართ უზომოდ განებივრებულნი როგორც სინათლით, ისევე ღულუნა ცენტრალური გათბობით. მე მაინც ყველას სითბოსა და სინათლეს ვუსურვებ ხოლმე, მით

უმეტეს ზამთარში... ასეთ გაჩახჩახებულ, თბილ სადარბაზოში შევ-
აბიჯე, ვიღაცის სუნამოს სუნი ვიყნოსე და ბინის კარი როგორც
კი გავაღე, გრეფფი შემომეგება გახარებული, ორ ფეხზე მდგარი;
დაიწყო პირუეტები და მენუეტები სიხარულ-სიყვარულისა – მონა-
ტრებისა... არ ვიცი, როგორ ვახერხებდი ერთდროულად ჩემოდ-
ნის შემოგორებას, გრეფფის მოფერებას, თან სინათლის ანთებას
ვაპირებდი. ნამეტანი თამამად, თითქმის დაუდევრად ჩამოვკარი
თითი და ჯერ სტვენა-ჩხაკუნის სინთეზური ხმა გავიგონე, რასაც
მოჰყვა ბათქის ხმა გაელვებით, მერე ნათურა დაიფშვნა ჩემს რა-
დიუსში, ბოლოს სიბნელე წყვილიად შეიცვალა და, მე და ნამცეცა
გრეფფი უცბად წაგვშალა. მანამდე ჩუმად მყოფი ბინადარნი ახ-
მაურდნენ, გამოიშალნენ. მირჩიეს გარინდება და სიმშვიდე, სანამ
ელექტრომრიცხველში დამცველ «ენოპებს» თავიდან ჩართავდნენ
ჩემი მოწყობილი «Blackout»– ის მერე (ელექტრომრიცხველები ჩვენ
ბინის შესასვლელთან გვაქვს და მისადგომად მოხერხებულია). რო-
გორც გაირკვა, ბინის ნახევარზე მეტი ფართი გავწირე – «დამცვე-
ლი» არაფრის დიდებით არ აპირებდა გარისკვას და საჭიროებდა
პროფესიონალთა ჩარევას. სინათლე მხოლოდ ბიჭის საძინებელ
ოთახს შერჩა, ვინაიდან ცალკე გამოყოფილ ელექტროხაზზე იყო
დაერთებული.

ექსტრემალურ ოჯახურ თათბირზე გადაწყდა – სახლმმართვე-
ლობიდან სპეციალისტი დილით გამოგვეძახა, რადგან ლოკალური
უსინათლობა იყო. რა უნდა გვექნა, აბსოლუტურად მოუმზადებელ,
შეუჩვეველ ხალხს, რომლებსაც სურდათ, ჩვეულებისამებრ, სამზა-
რეულოში, ვახშამგაწყობილ მაგიდასთან გაეტარებინათ საღამო
დაგროვილი ემოციების, შთაბეჭდილებების ურთიერთგაზიარება-
ში. სადღესასწაულო დანიშნულების შანდალი ავანთეთ, აცეკვდ-
ნენ ჩვენი ჩრდილები. ჩაის მზადების რიტუალი შვილის საძინე-
ბლიდან სამზარეულომდე ელექტროჩაიდანის განვლილ გზაზე იყო

დამოკიდებული. გრეფფი უყეფდა სილუეტებს და ცდილობდა,
გაერკვია რა «საიდუმლო სერობა» იმართებოდა. პირველი 20 წუთი
ეტიკეტმა, სიტუაციის მართვამ და შეჩვევამ წაიღო. დავნაყრდით,
მოვეშვიტ, მივენდეთ გარემობას და ავლაპარაკდით. შვილები
აღტაცებულები, აღზნებულები მიყვებოდნენ, შემთხვევით რო-
გორ წაიკითხეს მეტროში პოსტერზე, შოთა რუსთაველის 850
წლისადმი მიძღვნილი ღონისძიება რომ იმართებოდა ვ.ი.ლენინის
სახელობის ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში; როგორ გადაწყვიტეს,
ცნობისმოყვარეობის მიზნით და არა შემეცნების, ღონისძიებას დე-
დის მაგიერ დასწრებოდნენ, რათა შემდეგ მიღებული ინფორმაცია
ან ცოდნა, ან სულაც შთაბეჭდილება ჩემთვის გაეზიარებინათ. ამ
დროს ორივეს რუსულად აქვს მიღებული კლასიკური განათლება
დაჩემდა სამარცხვინოდ, არცთუ ისე კარგად ფლობენ ქართულს.
შოთა რუსთაველი მათთვის არაა ცნობილი გვარ-სახელი და
ერთადერთი, რაც იციან, ეს «ВИТЯЗЬ В ТИГРОВОЙ ШКУРЕ» ცნობილი
ილუსტრაციის გამო. მაგრამ რადგან დედა სრულიად ქართული
მსოფლმხედველობისაა, სულით და გულით, განათლებითა და აზ-
როვნებით, გადაწყვიტეს დედის მაგივრად დასწრებოდნენ, დედის-
თვის ესამოგნებინათ (თავიანთი ჭკუით), სხვა ინტერესი არ ამოძ-
რავებდათ. თქვენ როგორ ფიქრობთ, შეიძლება შოთა რუსთაველს,
დიდ შოთას «მიუახლოვდე», «შეეხო», «გაეცნო» და არ «გაიზარდო»,
არ მოიხიბლო, არ ამალდე, არ დაინტერესდე მისი გენიალური
ქმნილებით, არ იგრძნო რომ უკვდავებას ეცნობი?!. ასე მოუვიდათ
ჩემს შვილებს. აღფრთოვანებულები ერთმანეთს არ აცდიდნენ,
მიყვებოდნენ «ვეფხისტყაოსანი» რამდენ ენაზე იყო ნათარგმნი,
რამდენნაირი ვერსია არსებობს რუსული თარგმანისა, სხვადასხვა
დროის რამდენნაირი გამოცემის ეგზემპლარი ნახეს სამუზეუმო
ვიტრინებში დაცული, როგორ კითხულობდნენ რუსი მოსწავლეები,
სტუდენტები, ლიტერატორები, სხვადასხვა პროფესიის ადამიანები

ზეპირად სტრიქონებს, თითქმის მთელ თავებს, თითქოს წმინდა წიგნს ციტირებდნენ, ისეთი მოწინებითა და რუდუნებით, რამხელა სიბრძნეა თურმე ამ ქმნილებაში, ფილოსოფია და ღრმა აზრი... ვუსმენდი და ვფიქრობდი: – აბა, რა გეგონათ ახალგაზრდებო, რუსთაველს თუ «მოუსმენთ», ვედარ მოისვენებთ... ერთს ვნანობდი იმ წუთებში, რომ რუსთაველოლოგი არა ვიყავი, ის, რაც შემეძლო ამ არაჩვეულებრივ მომენტში მეტყვა, აკადემიურ ქიმიკოსს, ოთარ სეფიაშვილისა და ტატა თვალჭრელიძის გამოზრდილ კინომცოდნეს (მეორადი განათლება საბჭოთა პერიოდში) და მარკეტოლოგს პოსტსაბჭოთა პერიოდში, არ იყო საკმარისი და უფერულდებოდა გენიალურ ქმნილების წინაშე. ეს ნამდვილად არ იქნებოდა «დიდების 5 წუთი», მაგრამ გავბედე... ბევრ რამეზე ვილაპარაკე: – მე-12 საუკუნის საქართველოზე, მესხეთზე, თორელების გვარზე; «ვეფხისტყაოსანის» შემეცნებით მხარეზე, მასშია თავმოყრილ ცოდნაზე – ასტროლოგია, გეოგრაფია, გეოლოგია-ჰემოლოგია, ასტრონომია, ისტორია, სოციალურ-ეკონომიური ასპექტი, ზნეობრივი ნორმები, ინტერნაციონალიზმი, გლობალიზაცია, გენდერული ფენომენი... გადავედი ასასინთა ორდენზე, ომარ ხაიამზე, ევრაზიის მაშინდელ პოლიტიკურ სურათზე, რომელიც ისეთი სიზუსტით აღწერა შოთა რუსთაველმა, რომ «Euronews» და «Reuter» ვერ დაიკვებნის, თან უნიკალური ლექსთწყობის სახით, რომლის ნებისმიერი თარგმანი მხოლოდ მაქსიმალურადაა მიახლოებული ორიგინალთან და ისევ მხოლოდ... ბოლომდე და ქართველი პოეტის, დღემდე მთლიანად ამოუცნობი, შეუსწავლელი, გამოუკვლევია, გაუშიფრავი გენიალური ქმნილება საქართველოს მეფისათვის მირთმეული, და არცერთი სიტყვა მასში საქართველოზე, ქრისტიანობაზე... «ვეფხისტყაოსანი» გამოცანაა, ურთულესი და ულამაზესი, მარად ახალგაზრდა და ცოცხალი, სიყვარულის, ვაჟკაცობისა და მშვიდობის ჰიმნი...

გვიანი ღამე შემოწოლილიყო ფანჯრებში, შანდალში სანთლები ილეოდნენ, ძილადქცეული გრეფფი მშვიდად ფშვინავდა ჩემს კალთაში, შვილები თვალანთებულნი მისმენდნენ. მე რუსთაველის ბერად ყოფნაზე ვყვებოდი უკვე, თამარ მეფის გაუჩინარებული საფლავის შესახებ. მაინც დადგა «დიდების 5 წუთი» – წამოვდექი, მობილურის ანთებული ეკრანით გავინათე გზა ჩემს საძინებელ ოთახამდე, მოვძებნე მთავარი რელიქვია, დედაჩემის ნაქონი 1957 წელს გამოცემული «ვეფხისტყაოსანი» ზიჩისა და თოიძის ილუსტრაციებით, დავუდე შვილებს, თან ცრემლი მდიოდა. მაშინლა მივხვდი, რომ «ვეფხისტყაოსანი» მზითევად წამომიღია, როგორც დედის ხსოვნა. ჯილდა დათუაშვილი მღეროდა, თუ გახსოვთ: – «საქართველო და დედა, ორნივე ერთია ჩემთვის»...

სუნთქვაშეკრული შვილები მოწინებით ფურცლავდნენ ძველ გამოცემას, თვალებით ჭამდნენ ქართულ შრიფტს მშვენიერი ტოპოგრაფიით გადმოცემულს და შემომნატროდნენ.

თენდებოდა. – «ЭТО БЫЛ ЛУЧШИЙ ВЕЧЕР ИЗ ВСЕХ ВЕЧЕРОВ» – მომესმა... მართლა საოცარი ღამე იყო, მოულოდნელი, ემოციური, თითქოს ჯადოსნური, ინტიმურიც, იდუმალიც, დროს აცდენილი და დროზე გამარჯვებული, სანთლის შუქზე გაცოცხლებული ილუსტრაციები, მარადისობის ლანდები... ელექტრონულ სინათლეს სდევს მისტიკა? არავითარ შემთხვევაში! გამოდის, შემთხვევით არ მოხდა, რაც მოხდა... უნდა მომხდარიყო... უნდა გადამეწვა ნათურა, თანაც ტოტალურად, მიგვეტოვებინა გაჯეტები, ინტერნეტი, ტელევიზორი...

მაღალმა ღმერთმა, დიდი შოთას 850 წლისთავი დიდებულად აღმანიშნინა...

ორმაბათი დღე «დაზამშული» გამომივიდა – ჩექმა, ფოჩები-ანი კარდიგანი და ჩანთა... რალაცით ინდიელ ქალსაც წავაგავდი ალბათ, სიუ-ს ტომიდან. ზუსტად ამ ქიმწმენდაგამოვლილი ჩანთის გამო ამოვატივტივე ჩემი ძველი პოსტი. ვისაც გეცნოთ, გაიღიმეთ, ვინც ახლა ეცნობა, თქვენც... ღიმილი თბილია და სინათლეს იტევს... სითბო-სინათლე კი მეტად სჭირდება პეტერბურგში მცხოვრებ ქალს...

ორი წლის წინ ბერლინში შექმნილი «მიუ მიუ»... არადა, ზამშს ვუფრთხი, მით უმეტეს თუ შავი ფერი არაა, დაცდილი მაქვს, აზიზი სახმარია... მაგრამ ამ ჩანთამ რალაცნაირად მაპოვნინა თავისი თავი უნივერსალურმა Ka De Ve-ში, მიმიყვანა თავისთან და ეგრევე «შემომეყიდა»... გემრიელად ვატარე, მეტროც ნახა და ავტომობილშიც არხეინად ისვენებდა. მერე შევამჩნიე, რომ პენი დაკარგა, თან შავმა ჩანთამ უმზეო დღეებთან ერთად ჩაანაცვლა, თან სულ დამავიწყდა მისი არსებობა...

საკმაო დრო გავიდა, ოქტომბერში ქორწილში დამპატიჟეს და კლატრი გამიხდა საძებნელი, სად მედო ვერ ვპოულობდი, ყველა «ჩიხოლი «გადმოვატრიალე და ერთ-ერთიდან «მიუ მიუ»-ც გამობრძანდა, აშკარად გასაწმენდი (კლატრიც ვიპოვნე). დავიწყე ინტერნეტში ამ ჩანთაზე ინფორმაციის ძიება (როგორ და სად შეიძლებოდა მისი გაახლება, ვის ჰქონდა – რომ ფორუმებზე მეკითხა რჩევა) ხსნა ბანალური აღმოჩნდა – ყველამ ძვირი ქიმწმენდა მირჩია, მაგრამ ამ კითხვა-რჩევაში აღმოჩნდა, რომ ასეთივე ჩანთას ატარებს უმშვენიერესი ბერგიუზარ ქორელი-დიდი ჰალიტი ერგენჩის პრინცესა, ჩემი საყვარელი მსახიობი... ამ ფაქტით ნასიამოვნები ისეთი სიამოვნებით «გავტყავდი» იტალიურ ქიმწმენდაში,

გონზე ვერც მოვედი (ამ დროს ხალხი Brioni – ს წინდებს აბარებდა გასაწმენდად... ვხედავდი... თურმე მათი გარეცხვა არ შეიძლება, გაგიჟდები რა).

დღეს მოვაბრძანე მისი უდიდებულესობა სახლში სუფთა და ხალასი... ახლა, ათასში ერთხელა თუ გამოვასეირნებ სამზეოზე, თორემ მაგის წმენდის სურვილი და სახსრები მხოლოდ უსიამოვნო განწყობაზე მაყენებს. სად მე და სად დიდებული ქალბატონი ქორელი თავისი უდიდებულესი ჰალიტითა და ზღაპრული ჰონორარებით... რა მახარებს ყურების სინითლემდე? ერთსა და იმავე ნივთს ერთნაირად რომ შევხედეთ მე და ჰალიტის პრინცესამ...

შემოდგომამ ისე «მანყენინა» ნადრევი სიცივითა და სისველით, რომ გაზაფხული მომანატრა. ახლაც ქორწილების დროა, მაგრამ ივლის-აგვისტოში ლხინს რა სჯობია, მით უმეტეს გაზაფხულიდან რომ ინყებ ფუსფუსს – რომელ სამოსელში გაეხვიო?! მეგობრის ქალიშვილის ბედნიერებას ხომ ლამაზად უნდა შეხვედრა. მე და მირანდას მოსაწვევი სტამბულში დაგვეწია. თეთრი აპრილი იდგა... მირანდა მეჯვარეობაზე დაითანხმეს. მოვირგეთ ეს პატივი და რახან ფერებისა და სურნელების ქალაქი გვმასპინძლობდა, გადაწყდა, აქვე შეგვეძინა საქორწილო სამოსელი. მეხსიერებამ «Oleg Cassini» გვიჩვენა (ცნობისათვის – «Oleg Cassini» რუსული წარმოშობის ამერიკელი მოდელიერი გახლდათ, თავის დროზე ჟაკლინ კენედის პირადი დიზაინერი. თუ არ ვცდები, 2006 წელს გარდაიცვალა 92 წლის). კასინის სტამბულში დიდად არ უმოღვანია, მაგრამ კომერციულმა ჟინმა და მისი ტალანტისადმი თავყენისცემამ დღევანდელ მფლობელს შეაძლებინა ეს ბრენდი ევროპა-აზიის გასაყარზეც ეცოცხლებინა. არ ვიცი, ვინ აგრძელებს ამ ლეგენდარული სამოდელიო სახლის ტრადიციებს, მაგრამ ბრენდი ცოცხლობს, თუმცა, თანამედროვეობაში, 50-60-იანი წლების დიდებული ესკიზები გაქრა. ბუტიკი სტამბულში ლამაზადაა მოწყობილი – ატმის ყვავილის ფერი ჰარმონიაშია კრემისფერთან და სინათლით ავსებს ინტერიერს, ასეთივე სპექტრშია დივან-სავარძლები ურბილესი ტყავითა და იატაკს შერწყმული ნოხებით, ისეთი ფაფუკი, კრემბრიულეში იძირებით გგონიათ. ეს სინაზე და კომფორტი კლიენტებისთვისაა ასეთი დიალოგის თანხლებით: – დაათვალიერეთ? აირჩიეთ? მოგერგოთ? დაბრძანდით! დაისვენეთ! გადაწყვიტეთ და შეიძინეთ! მართლა ძალიან ლამაზი კაბებია: – გრძელი თუ მოკლე,

თვლებით განწყობილი თუ პაიეტკებით, კორსეტითა და მის გარეშე, ძვირფასები, ლამაზები, ჰაეროვანნი... მაგრამ რა გინდა – სასონარკვეთილად ღრმა დეკოლტეთი, შიშველი ზურგით, მხარ-ილლიის საოცრად ღია ჭრილებით... სულ მაკვირვებს ხოლმე სტამბულში ეს თურქული ბომონდ-ბოჰემისა და საერთოდ, ევროპული ორიენტაციის მდებრი ნაწილის საზეიმო, საღამოს თამამი ჩაცმულობა. დეპარდიე რომ წამოიძახებს ერთ ფილმში: – «Oleg Cassini» ეს პროვოკაცია! ვითომ მუსულმანი ერია... არადა, სხეულის დემონსტრირება საკმაოდ გამომწვევად, სიშიშვლის ფრაგმენტულად გამომწვევად უყვართ.

ღარბაზში ყველანაირი გარეგნობის გოგოები აქტიურად ირჩევენ სასურველი მოდელების სამოსს, მათი თანამგზავრი მამაკაცები კი მშვიდად ისვენებდნენ კრემისფერ დივან-სავარძლებში. აქ «შოპინგის» დროს მამაკაცი ქალს თან დაჰყვება, არ აჩქარებს, პირიქით, მოთმინებით და წყნარად ელის, სანამ ქალი მრავალჯერ მოიზომავს არჩეულ სამოსს და მოირგებს. ამავე დროს, ყველა მოდელს მამაკაცის თვალი აფასებს, ისაა მოდური «განაჩენის» გამომტანი.

სავარძელში მჯდომი სიმპათიური ახალგაზრდა შევნიშნე – გემოვნებით ჩაცმული, მოხდენილი გარეგნობით, ცოტა ნარცისიზმის ნიშნებიც მეცნო, მაგრამ აღნაგობამ დაჩრდილა. ჩემში ცნობის-მოყვარეობამ გაიღვიძა, მაინტერესებდა ასეთივე მოხდენილი იყო თუ არა მისი თანამგზავრი ქალიც, რომელიც ფარდების მიღმა კაბას ისინჯავდა და სადაცაა გამოჩნდებოდა მთელი სიმშვენიერით. მირანდა ჯერ ისევ ძებნა-ძიებაში იყო, თან მიახლოვდებოდა. ფარდის მიღმა გამოსაგოგმანებლად ემზადებოდნენ, ახალგაზრდამ ეს შენიშნა და გაირინდა. ჩემი მზერაც ფარდებს მიეყინა. მირანდა ჩემ წინ იდგა და არჩეულ კაბაზე მეკითხებოდა. ამ დროს ვიგრძენი, რომ ჩემმა ფატაზიამ გამანბილა, დაუნანებლად დამანარცხა

ცოდვილ მიწას – ნოხზე საკმაოდ ჩაპუტკუნებული, მოკლეფეხება, სქელწვევიანი, დაბალი გოგო იდგა, ბარაქიან მკერდს უბრეტელო, კორსეტიან, მოკლე კაბაში ვერ ტევდა... შესცინოდა და შეჭხაროდა იმ ლამაზ ბიჭს, თურქულად ეფლურტულებოდა.

მარტო იმასზღა ვფიქრობდი, რომელ ენაზე მეთქვა მირანდასთვის, რომ ჩემი სახის შემცბარი იერი წყვილის გარეგნული შეუსაბამობის დანახვით იყო გამონვეული და არა – მისი არჩეული კაბის. ბიჭი გრძნობით სავსე, კმაყოფილი უყურებდა თავის ხანუმს. გადაწყდა – ქართულად მეთქვა, რასაც ვფიქრობდი. მთავარი იყო, მათ არ გაეგოთ – რუსული და ინგლისური სტამბულში ყოველ ნაბიჯზე ისმის, მირანდას გერმანული და იაპონური მე არ ვიცი, ჩეჩნური გამოვრიცხე იმის შიშით, რომ ახალგაზრდა ვითომ ჩეჩენსაც წააგავდა. ჰოდა, ქართულად ვიყარე ჯავრი, მირანდას ვუთხარი: – «სადა აქვს ამ ბიჭს თვალები, ამას როგორ უყურებს-მეთქი». მირანდამ მხრები აიჩეჩა და ისევ კაბებს მიუბრუნდა, ის გოგო კი ფარდის მიღმა გაუჩინარდა. არეული ფიქრებიდან კარგი ქართულით ნათქვამმა გამომიყვანა – «აბა, ქალბატონო, თქვენი აზრით ვის უნდა ვუყურო?» გავშრი... რამის ახსნას აზრი არ ჰქონდა... ჩავიჭერი... ნაწამები ღიმილით გაუღვიმე და, გავქერი. მირანდას რომ არ ვეძებნე, დავურეკე – ჰოლში გელოდები-მეთქი.

ივლისში პეტერბურგში, უკვე ქორწილში, «Oleg Cassini»-ს გარეშეც ცუდად არ გამოვიყურებოდით. მომიტევეთ უთანასწორო შედარებისთვის, მაგრამ მხოლოდ ეს გამახსენდა – როდესაც დიდ ილიას ოლგა გურამიშვილის გარეგნობა დაუნუნეს, მან თქვა: – «ნეტავ ჩემი თვალებით შევახედათ ოლგასთვის, ამას არ იტყობდით».

მართლაც რომ ჭეშმარიტებაა! უყვარდა იმ ლამაზ ბიჭს ეს შეუხედავი გოგო და მისი ყველაფერი მოსწონდა.

აზრის გამოთქმას ვინ მთხოვდა?!

ყოველთვის ვცდილობ ხანდაზმული, მხცოვანი ბებია-პაპებისაგან ვიყიდო ხოლმე ხილ-ბოსტნეული. მათ ბაზარში ვერ ნახავთ, მხოლოდ მეტროსთან და რკინიგზის სადგურებთან «ბინადრობენ». დადგამენ ყუთებს, საკუთარი ჯაფით მოწეულ მოსავლის ნიმუშებს დააწყობენ, ერთი თვალთ მილიციელს ეძებენ, რომელიც მერე მათ დაარბევს, მეორე თვალთ მყიდველებს ემუდარებიან – იყიდეთო. არადა, სალამოს უკან უნდა დაბრუნდნენ, გრძელი გზა გაიარონ, მეტრო – «ელექტრიჩკის» ფული დახარჯონ და კვლავ ბალბოსტნებს მიხედონ. სურნელოვანი, არომატული, გემრიელი, ნატურალური – ამ ეპითეტებს მოგვიანებით, დეგუსტაციისას ვიტყვით ქალაქელები, ოღონდ ფერმერი მოხუცები მათ ვერ გაიგებენ. დღეს ვაშლების სიუხვე დამატყდა თავს. აქედან იწყება ჩემი ამბავი. ძალიან სათნო სახის ბებიასაგან ვიყიდე რუდუნებით დაფასოებული თავისივე პარკში 2 კილო მონითალო, უზომოდ სურნელოვანი ვაშლი... თან იმდენი მლოცა... გამოვცდი, ათი მეტრი გავიარე და პარკი გასკდა, ხელში ჭერა არ მოეწონა ვაშლით გაბღენძილს... დაიფანტა ჩემი «სიმდიდრე», გაგორდნენ უგზო-უკვალოდ ლამაზმანი ვაშლები, მე დავრჩი გახეული პარკით ხელში... ხალხი მიდმოდის, სალამოვდება, ყველა ჩქარობს, რა დროს ჩემი ცრემლებია – თავს მალა ვწევ და ეჰჰ... გზას ვაგრძელებ... ასე ალბათ კინოში ხდება: ახალგაზრდა, ბავშვიანი ქალი ჩანთიდან მთლად ახალ, ბრენდულ პარკს იღებს, ბავშვი დაკეცილ პარკს შლის და ღიმილით მანვდის, ავტომატურად ვეუბნები მადლობას, უფრო სწორად ვადევნებ, ქალი და ბავშვი მეტროსკენ მიიქარებიან... ვილაც ხელზე მეხება: პირსინგიანი გოგო რამდენიმე ვაშლს მანვდის, ჩემს ვაშლს... მიდებს ამ ახალნაჩუქარ პარკში... მას სპორტულ ფორმიანი ბიჭი ეჯახება,

ისიც ჩემი ვაშლებით...უცინარი სახის ტიპი ზედ არც კი მიყურებს, ნაჩქარევად, რამის ზედ მაყრის ვაშლებს და ბრბოს ერევა... გოგონა «ორიფლეიმის» ბუკლეტით ხელში, «სალფეტკით» წმენდს და ისე მიდებს პარკში ვაშლს... ისეთი შეგრძნება მაქვს, თითქოს ამ ვაშლებს მჩუქნიან და გაუთავებლად ვიმეორებ «спасиби!»... თითქმის კილონახევარი შემეგროვდა, დროა სახლისკენ გზა განვაგრძო, ასეც ვიქცევი. ჯერ კიდევ ეიფორიაში ვარ, ვილაცის ხშირი სუნთქვა და ჩქარი ნაბიჯები ზურგსუკან მაიძულებს შემოვტრიალდე: «все что поймал... сказали, вы уронили...» ძალიან გამონკეპილი ბიჭი ყვავილებით ხელში, აი ისეთი პიკის საათის შემდეგ მეტროსთან რომ ხვდებიან შეყვარებულს, საქმიანი სახით ორ ვაშლს მანვდის კიდევ... უზომოდ ბედნიერი სახლს მივუახლოვდი... სანამ სადარბაზო მიმიღებდა, ცას ავხედე, ჩამავალი მზე მე მიცინოდა... რამდენი დავწერე... არა და მთელი მოქმედება რამდენიმე მშვენიერი წუთია, მერე მეხსიერებაში რეტროსპექტივად რომ იქცევა... აბა არ უნდა მომეყოლა ეს ამბავი?

ადამიანებო, მე თქვენ მიყვარხართ!

უამინდობა მეტად გვახსენებს სულის «ამინდი» ვინ მიისაკუთრა, ან უკითხავად ვინ წაიყოლა... უკვე მერამდენედ იბადება «ჰე ჩემო ესე უსტარი»-ის სტილში გრძნობა-გონების ჭიდილს გამოქცეული, სევდიანი სონეტებისგან შემდგარი ვირტუალური აღსარება – ბარათი... ჩაუტეხელ-დაუნვაჯი ხიდების ფონზე აფრენილი ვირტუალურივე საფოსტო მტრედი ადრესატამდე მიუღწევლობას იმიზეზებს და ისევ და ისევ მიბრუნდება...

ალბათ, ასე სჯობია: – რეალობა sms, Viber, WhatsApp-ი უსულგულოა, თბილ სიტყვებს კი აქვთ თბილი კანი, მაინც მირჩვენია, ათასი ლამაზი სიტყვის მაგივრად, თუნდაც ერთხელ მოეხვიო ადამიანს, გაუთბო გაყინული მზერა, გული და ხელები. ნაცრისფერი დღეების წყება და უვარსკვლავო ზეცის სევდა მარტოსული ღამეების მელოდიად ქცეული, ტაიმაუტს უფრო ჰგავს. შორეთში დარჩა გაზაფხულივით ასაკი, თოვლისფერი ვარდები და ჟინი. აუხირდა ვილაც ფერად დღეებს და დაითრგუნა ცისფერი ქალი, თეთრი ღამეების მძივი რომ უმშვენებდა ყელსა და სუსტ მხრებს; გაუცხოებულ მკერდზე მორჩილად დაწყობილმა უღონო თითებმა მცხუნვარება დაკარგეს, შერჩნენ ლაქად გრძნობისაგან დაცლილ დილას; განთიადი დაერქვა არაფერს და იზეიმა სიმარტოვემ; განიდარცვა იმედიანი ღიმილიც, ნახევარი მილიმეტრით მაინც – «თქვენ ისე მკაცრად ექცევიტ დღეებს, ხომ შეიძლება შემოგადნეთ ერთ-ერთი მაინც» – ასეთია უამინდობის «ავტორისთვის» მიწერილი და მიუღწეველი ფრაზები, სინანულმოკლებული და სადღაც სენტემენტალურიც...

ოქტომბერი იწურება, ჯერ კიდევ ჭრელია ქუჩები და ჭყეტელა ბუნება. უკვე სუსხშეპარულ ჰაერს სიგრილედ მივიჩნევ და

თბილისურ ვერხვის ფოთლებს ვნატრულობ არყის ხეთა ფოთოლ-
ცვენაში. ავი ქარი უხილავი ფუნჯით ურევს ფერებსა თუ სურნელს
და ჩაცვიულ ღვინოსავით გვანვდის ავანგარდულ სურათებს,
სილამაზით შეზარხოშებულნი ვერ ვამჩნევთ მოკლე დღეებს და
გონს მოუსვლელად ვერევიტ ნაადრევ სიბნელეს. ვხარობ, ჩემი
საყვარელი დროა: – ხილთა შორის უპირველესის – ბრონეულების,
გვიანი ლელვის, ხურმის, კომპისა და დარბაისელი გოგრების სე-
ზონი; ხვავისა და ხორაგის დეფილე, წითელ-ყვითელი ფერების
ბენეფისი. მეც ვუერთდები: – ბიზანტიური ოქროსფერი, ძველთ-
აძველი ვარაყის ფერი ჩანთით, მენამულისფერი ქაშმირჩადგმული
სახელურებით. პირველ თოვლამდე ერთად ვიქნებით, მერე გაზაფ-
ხულს გავეუღიმებთ. ჩანთას ფერიც აქვს და გემოც, სურნელიცა და
სულიც, ესე იგი, სულდგმულია...

ხელები მითბება, ვხედავ გულს... განა «Chloe»-ს ბრენდია ორ-
განული ან სისხლხორცეული, თვით ჩანთის ენერგეტიკა და აუ-
რაა მნიშვნელოვანი თითქმის 30-წლიანი ფესვებით, უკიდევანო
სულით... წამომცდა: – «რა მშვენიერია-მეთქი»... მაშინვე დაიჭი-
რა ჩემი აღტაცება: – «თუ ატარებ, ახლავე შენიაო» – მითხრა და
ალარც მომისმინა. ჩაცალა შიგთავსი პაკეტში და დაცარიელებული
ჩანთის ახალ მფლობელად იქვე მაკურთხა. ნებისმიერი ცუდი დღის
გამოკეთება შეიძლება საყვარელი ადამიანებით, მათთან დაკავ-
შირებული მოგონებებით, მათი დატოვებული ემოციებით...

გურულმა წაბლმა მოაღწია ჩემამდე «თბილისობის» მონაწილემ,
არც მეტი, არც ნაკლები, «Chloe»-ს ჩანთამ შეიკედლა 1 კგ წაბლი
და ორივე რუდუნებით ვატარე. შემწვარი წაბლი ცივ კვირადღეს
გამითბობს-მეთქი და დავინყე ჰაერღუმელთან ფაციფუცი. შეი-
წვა წაბლი, დავინვი თითი: – ვაი-მეთქი და მოვარდა შეშინებუ-
ლი გრეფფი, დამიწყო ფეხებზე კოცნა. ვუბერე თითს, ვკოცნე და
ვეფერე, მალამო მოვიძიე, მეამა, განელდა ტკივილი...

უკვე მწუხრის ხანს, დასაძინებლად. ვემზადებოდი, სამუშაო
ტელეფონი ამოვიღე ჩანთიდან რომ დამეტვირთა. იის სურნელი
ამოჰყვა... ოდესღაც ჩარჩენილი თუ იყო, ან ჩემთვის გაცოცხლდა,
შლეიფი ვიყნოსე და, გაქრა კიდეც... მერე ჯადოსნური ლამე მოე-
იდა და პატარა ფერია მესიზმრა – ძალიან საყვარელი, ფითქინა,
ცისფერთვალა, კუდრაჭათა შორის კუდრაჭა, ოქროპირა-ოქროსთ-
მიანი, მოტიტინე-მოკისკისე, ჯადოსნური ჯოხით ხელში, იდგა და
ჩემს ჩანთაში ძილმორეულ ხუთკუნჭულებს, ნაცარქექიებს, დევებს
და ეშმაკუნებს ალაგებდა. შემამჩნია, მოცუნცულდა და იის სურნე-
ლი შემომაფრქვია. პატარა ყველა საყვარელია, მაგრამ ეს ნამეტანი
საყვარელი ჩანდა. მეცნო თბილისელი ნამცეცა გოგო ულამაზესი
სახელით – მარიტა! დამტუქსა: – «ფრთხილად, ფრთხილად»-ო,
მერე ჯადოსნური ჯოხით შეეხო დათუთქულ თითს და კმაყოფილ-
მა გამიღიმა.

გათენდა... დამწვრობის კვალი ძლივსლა შეინიშნებოდა.
ერთგული გუშაგვიტ მელოდა ჩანთაც, როდის გაწნევდით სამ-
სახურისკენ. სარკმელს მიღმა ცრიდა და ქარი მემუქრებოდა.
ტელეფონი შევამოწმე – «ადრესატს» ხომ არ გავახსენდი-მეთქი.
«დისპლეიმ» თანაგრძნობით შემომხედა. რატომღაც მორის ფოცხ-
იშვილის ლექსი გამახსენდა:

«ჩვენ ვიცინით,
რადგან გვგონია,
ტირილს მოვასწრებთ მერეც.
ხელებს შევყურებთ,
გულებს, გვგონია
მოვეფერებით მერეც.
დავაგვიანებთ,
როგორც ყოველთვის
სადღაც საყვედურს გვწერენ.

ჩვენ ვივინყებთ და
ასე გვგონია

გაგვახსენდება მერე...».

«Facebook»-მა მიხმო – ნაუცბათევად მოვინახულე ამბების
ლენტი, მეგობართა პოსტები, სიახლე და ერთმა მომენტმა მთელი
დღის მარაგი პოზიტივით ამავსო, სასიამოვნო განწყობა შემიქმნა
და მეც ვუმზირე სალამომდე ცასა და ქვეყანას ღიმილიანი თვა-
ლებით, ორჯერ მეტად ხალისიანად და ხარისხიანად ვემსახურე
სამსახურს. ყველაფრის მიზეზი კი ერთი ულამაზესი მელოდიაა,
ჭკუის დაკარგვამდე მომხიბვლელი.

მონიკა ბელუჩი, ქალი – ქალღმერთი რომ იფერებს და აფ-
ერადებს... ეს კლიპი ცხოვრებისეული ორომტრიალის ფონზე და-
ვინწყებული მქონდა, მაგრამ ისეთმა ლამაზმა და შუქიანმა გოგომ
გამომამზეურა, ისეთი ესთეტიკური გემოვნებისა და მშვენიერი სუ-
ლის მფლობელმა, რომ ჩემი დღეც სილამაზით დაიმუხტა. ჩანთამ
მზრუნველად მამცნო, რომ ერთი მუჭა შემწვარი ნაბლი საგზლად
მრჩებოდა. სამუშაო დღე უკვე მიწურული იყო, როცა შევნიშნე,
უამინდობა ამინდს ჩაენაცვლებინა, ბინდისფერი – სილაჟვარდეს.

მოსკოვი-თბილისი-ახმეტა-დუისი... საყვარელი ხალხი, ნათე-
სავები, მეგობრები... აი, ვინ ქმნის ამინდს, რომელიც სინამდვილე-
ში ფანჯრის მიღმა კი არაა, ჩვენს სულშია...

«А вы сегодня были счастливы?!

– Ещё нет!

– Тогда поторопитесь, этот день заканчивается...»

(Ренат Валиуллин).

თუ ღიმილია, იყოს ღიმილი, ოღონდ გულწრფელი და ხალასი...

2006 წელია, შავთმიანი «გოგო» გახლავართ... შვილთან და
მეგობარ მსახიობებთან ერთად ხურგადაში, წითელ ზღვაზე სულსა
და ტანში მზეს ვიგროვებთ, ნისლიანმა პეტერბურგმა რომ არ დაგვ-
ჩაგროს... დიდი მოცურავე მე არა ვარ, მყვინთავი-აკვალანგისტი,
მით უმეტეს, სერფინგს ნაპირიდან ვადევნებ თვალს... ერთი ეგაა,
გკითხულობ და გკითხულობ, სანამ მეგობრები ზღვის სივრცეში
დროებით უჩინარდებიან... შვილი მითანხმებს დიპლომატიურად,
ვიყიდოთ ექსკურსია: – გამჭვირვალე ფსკერიანი კატერით გავი-
სეირნოთ და წითელი ზღვის ბინადარი სამყარო ვიხილოთ... თან
ბუზლუნებს, ამაზე მაინც დამთანხმდი, რახან ბელუჩის სანახა-
ვად არ გამიშვით... ამ არგუმენტის მერე კაპიტულაციას ვაცხადებ
და ვუერთდებით კატერის მგზავრებს...

მშვენიერი, ენით აღუწერელი სანახაობა იშლება ჩვენ თვალ-
წინ, კატერი შუა ზღვაშია უკვე – მხოლოდ ჰორიზონტია ხმელეთის
ნაცვლად, წინ მთელი ერთსაათიანი პროგრამაა კიდევ... და ამ
დროს მენწყება «ზღვის ავადმყოფობა»... ერთი ქალიც ამ გასაჭირ-
შია... მოკლედ ჩემს მტერს... კოპტი ინსტრუქტორი გვიჩვენებს
გლახა მგზავრებს, დროებით გადავსხდეთ უახლოეს პატარა კუნ-
ძულზე და უკან ნამოსვლისას მოგვაკითხავენ... ამ შუა ზღვაში
ამოზრდილ კლდისა თუ მიწის ნაგლეჯზე კი არ გადმოვსხედით,
გადმოვეყარებით მე და ინგლისელი ქალი... ჩავერჭე სილაში
სახით... ჰორიზონტალურ მდგომარეობაში უმოძრაოდ. როგორც
იქნა, მოვკეთდი და ნამოვნიე თავი, თვალეები ბაჯალლო ოქროს-
ფერ სინათლეს შეეჩვივნენ და დიდი კლდე დააფიქსირეს, უცბად
თავში სისხლი ადულდა... მთელ პერიმეტრზე, მკაფიოდ, მზითა და

ქართ შეფერილი, ამოკანრულ-ამოტვიფრულ-ამოჭედილი დამყურებდა წარწერა – ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო!!! ... ვინ დაწერა ნეტავ? როგორ? როდის?!... წამოვდექი კი არა, წამოვხტი... გავიზარდე... ავმალღდი... ჩემმა ყიჟინამ ის ინგლისელიც წამოაყენა... სამწუხაროდ, თან ნახევარკილოიანი უკამერო «Nokia» მქონდა, კადრი არა მაქვს... კეისარივით გაბლენძილი ამაყად «დავბრუნდი» კატერზე, ინგლისელი ქალი ისევ ცოცხალ-მკვდარი იყო... არადა, 20 წუთი კიდევ ვიკატავეთ, მე გადასარევად ვგრძნობდი თავს... იცოდა იმ მაღალმა ღმერთმა, რომ ეს ტურისტის ქალი სინამდვილეში «ბედკრული» საქართველოს შვილი ვიყავი და დამმართა ის, რაც მანამდე და მის მერეც საერთოდ არ დამმართია – ზღვის ავადმყოფობა... დამანახა, მაგრძნობინა, მაჩუქა სანაცვლო ბედნიერება... მოკლედ, სადაც არ უნდა ვიყოთ, საქართველო ჩვენთანაა...

დღეს რუსეთში სამხედრო-საზღვაო ფლოტის (ВМФ) დღეა... ორკესტრი უკრავს, მარშირება მიდის... თვალი წამდაუნუმ აწყდება «парадно-выходной наряд» – ფორმაში გამოწყობილ სამხედროებს ადმირალების გარდა (ისინი ფეხით მოსიარულენი არ არიან... მთავრობაა)... ღრუბლიანი, სველი, გრილი დღეა... მეზღვაურებისთვის ჩვეულებრივი... ამინდზე ისინი არ ჩივიან, როცა ხმელეთს ავსებენ...

კვლავ მეტროში ვარ, ესკალატორზე... მეღიმება, ვიხსენებ... 2013 წელია... რუსეთი, როგორც თითქმის მთელი მსოფლიო (პარდონ კრიტიკოსებთან) გონებადაკარგული, მონუსხული, «დიდებულის საუკუნის» მაცურებელია... ჰიურემისა და სულეიმან სულთანის ტანდემი მაგიურად მოქმედებს ყველაზე... ეს ეკრანზე... რეალობაში კი ივლისის საშინლად ცხელი დღეა, პეტერბურგი დნება... სამსახურში მივდივარ... მეტროს ვაგონი გატენილია, თან სვენებს სვენებით მიდის... უკვე ვერა ვარ კარგად, ჰაერი მენატრება... მადლობა უფალს! კარი იღება და ბრბოსთან ერთად მივცურავ... ვაი-ვაგლახით ვდგები ესკალატორზე, ვამჩნევ მაღლა ორი ესკალატორი მიდის ხალხის სიჭარბის გამო... მეზობელ ესკალატორზე, ჩემს გასწვრივ, ორი გოგონა ვილაცას ეპრანჭება, მაგის თავი არ მაქვს – გავარკვიო, ვის?!.. თავბრუ მესხმის, თვალი მიბნელდება და უკან მივექანები... არ ვიცი, რა იყო... მაგრამ რომ არ დავეცი, ვიგრძენი... ერთდროულად რამდენიმე ხელმა დამიჭირა. ასეთ პოზაში, ვილაცის ხელებში მყოფს გონებასთან ერთად სინათლე მიბრუნდება. კონტურებს ვხედავ... გვერდზე რახან ვარ გადახრილი, მზერა ისევ იმ ორ გოგონას იჭერს და ვხედავ... კარგად მესმის, როგორ ეუბნება დაბოღმილად ერთი მეორეს: – «это она специально сделала...»

თან ორივე თვალებით მწყევლის... აი, რამ მომიყვანა გონებაზე საბოლოოდ: – თურმე ჩემ უკან კურსანტი მეზღვაურები იდგნენ, 19-20 წლისები, საზეიმოდ ჩაცმულნი თავიანთი სამხედრო ფორმით და ის გოგოები ამათ ეპრანჭებოდნენ... მე კი ყველაფერი გავაფუჭე... კურსანტებმა ლამის სამუშაომდე მიმაცილეს, – არ მომეშვნენ, სანამ არ დავარწმუნე, რომ კარგად ვარ-მეთქი... კარგად აღზრდილი, თავაზიანი ახალგაზრდები იყვნენ... ღმერთმა გაახართო!... მე კი მერელა მივხვდი – გოგოები რატომ გაბრაზდნენ, მათ ჩემი ცუდად გახდომა არ დაიჯერეს, პირიქით, ქალურ ეშმაკობად ჩამითვალეს... პრინციპში ჰიურემმა ასე არ მიიქცია ყურადღება?... ოო, – ამოიკვნესა და სულეიმანს ხელებზე გადაესვენა... ჰოდა, გოგონებმაც იფიქრეს ჩემზე: – გაითამაშაო... მოკლედ, კავალრები წავართვი, განწყობა დაუუკარგე, დღე ჩაუშხამე ... მას შემდეგ ფლოტის დღეს, მეტროში, ყოველთვის მახსენდება ჩემი ამბავი... ოჰ, ეს «დიდებული საუკუნე»...

გუშინ ისეთი ხვატი იდგა პეტერბურგში, ჰაერი ადულდა, აორთქლდა და დაიკარგა... ამ სამხრეთელ ქალს ჩრდილოეთის ყინვიანი დღეები მომანატრა... ხალხი ხელოვნურ სუნთქვაზე იყო გადასული: ვენტილიატორები და კონდენციონერები ფილტვებს შველოდნენ, ბრონქებს კი ყოფას ტირობდნენ... მინისქვეშეთში გრილოდა, სუბნაყ აშრობდა დასიცხულ-დაცვარულ მასას და მაღლა უკვე მოსულიერებულებს აგზავნიდა... ჰოდა, მივდივარ, მივარდევ ამ ცოცხალმკვდარ, სიცხით გათანგულ, სლავიანური სახეებით შეფერილ ბროუნის მოძრაობას სადგურ «ГОСТИНЫЙ ДВОР»-ის ესკალატორამდე რომ მივალნო. ვხედავ, ამ ქრელაქრულა (არ უყვართ აქ შავი ფერი ქართველებივით...), ოფლიან მასაში ცენტრალურ ფიგურასავით მოდის თუ დგას (ყოველგვარი ქსენოფობიური ირონიის გარეშე) გაბრწყინებული, კმაყოფილი სახით, ქათქათა თეთრ შარვალსა და შავ მაისურს შერწყმული ზანგი, თვითონ კუნაპეტივით... ამიტომ სახე არ ჩანს... სამაგიეროდ, შავ მაისურზე მკაფიოდ იკითხება, თეთრად, მსხვილად: «FRESH».... ეგ ზოტიკა ხალისობდა... იყო ამაში სამართალიცა და იუმორიც.

როგორ მეცოდება, რომ ლაპარაკი არ შეუძლია... არადა, ყველაფერი ესმის... ყველა სათამაშოს მოგიბრებინებს, რომელსაც დაუსახელებ... ბულგარული წითელი წინაკა სიგიჟემდე უყვარს, ამიტომ სამ ენაზე (ქართული, რუსული, ინგლისური...) დაამხეცა წინაკის სახელი და შიშით ველარ ვახსენებთ, რომ არ მოგვთხოვოს... გადავედი თურქულზე: ბიბერ... ასეთი დამიფრული – კოდური სახელით ვთხოვე შვილს სუპერმარკეტში ეყიდა... მაგრამ რა, დავჭერი ეს ბიბერ-ი... სურნელი დადგა და ატყდა ერთი ამბავი: – თხოვნა წკმუტუნით, ლამის ტირილით... ბოლოს კატეგორიულად მოითხოვა: – შემომყეფა... ამასობაში მე თითი გავიჭერი და ვაიმე-მეთქი, ამოვიკვნესე... კუჭის ამბავი გვერდზე გადადო და ჩემი შველა გადანყვიტა... ერთად მოვძებნეთ პლასტიკი, თითი შევფუთეთ... ამ ხნის განმავლობაში ფეხებს მიკოცნიდა, თვალებით სიყვარულს მეფიცებოდა... მიხვდა, რომ ხასიათი დამეკარგა და წარმოიდგინეთ, წინაკაზე უარი თქვა (დროებით რა თქმა უნდა...) ნამდვილი რაინდი... სადღა არიან დღეს ასეთები... ახლა მე ვწერ... ეს წევს და ფიქრობს... წინაკა ისევ ხელუხლებელია... რა ქნას, იმიჯს ველარ უღალატებს... ჯენტლმენია... მოკლედ ჩემს გრეფ-ფზეა საუბარი...

ვითომ წარსულზე ფიქრს უფროთხის, მაინც იქაური დარდი დააქვს; ვითომ სასწაულების არ სჯერა, სურვილების ჩაფიქრებას ჯიუტად აგრძელებს; სულში იარების ხანძარია, მეხსიერებაში მაინც ისეთ მომენტებს ეძებს, რომ გაიღიმოს; ხშირად პოულობს, ხშირად იღიმება, მე მას ყოველ დილით სარკეში ვხედავ...

– დილა მშვიდობისა ნაცრისფერთოვლიანო პეტერბურგო!

დილა ყველაზე მშვენიერი დროა დღე-ღამეში, თუნდაც იმიტომ, რომ ღამესაგით დაუნდობლად არ გვაიძულებს, გავიხსენოთ, რისი დავიწყებაც გვინდა. დილა დღეს იწყებს და განწყობილებას გთავაზობს. სასწაული რამეა ეს განწყობილებაც – საიდან მოდის ან სად მიდის?! როცა ვეძახით, რატომ არ ჩნდება, ვითომ არ ესმის?! თუ თავს იკატუნებს?! ყოველი დღე სასიამოვნო ვერ იქნება, მაგრამ არის რალაცა კარგი თითოეულ დღეში, მით უმეტეს საყვარელი მელოდიის აკომპანიმენტით გონებაში («ბოროტულად» ამ განცდას აკვიატება ჰქვია). ლამაზ მელოდიას სიტყვები არ სჭირდება, ლამაზი სიტყვები ითხოვენ მელოდიას; სიტყვები, როგორც გორკი ამბობდა – ყველა ფაქტისა და აზრის სამოსელი; «ჩემი აღარა ხარ, მორჩა... მწამდი უპირველეს ყოვლის»...

მინორული განწყობით ამოვდივარ მეტროდან, ნაღვლიანი ცა დამშტერებია და მათოვს. მივუყვები პროსპექტს, სარეკლამო ბანერს ვაწყდები თვალებით: – «Georgian legend» მართავს კონცერტს. დამთბა... სისხლმა იყივლა... როგორც მაშინ, ორი თვის წინ, ანსამბლი «ვაინახის» გამოსვლისას... გარშემო ბულგაკოვისეული ზამთარია და «შეურაცხყოფილი თოვლი». სიცივეს ვერ ვგრძნობ, სული აბობოქრდა, რა დროს სიცივეა... ჩექმა რომ არა, თითისწვერებზე ავინეოდი – «დავდგები ცერზე, როგორც ავაზა» – ცოცხლდებიან ჯანსუღ ჩარკვიანის მაგიური სტრიქონები და, მოგონებებთან გადანასკვულნი, მხლებლებივით მომყვებიან.

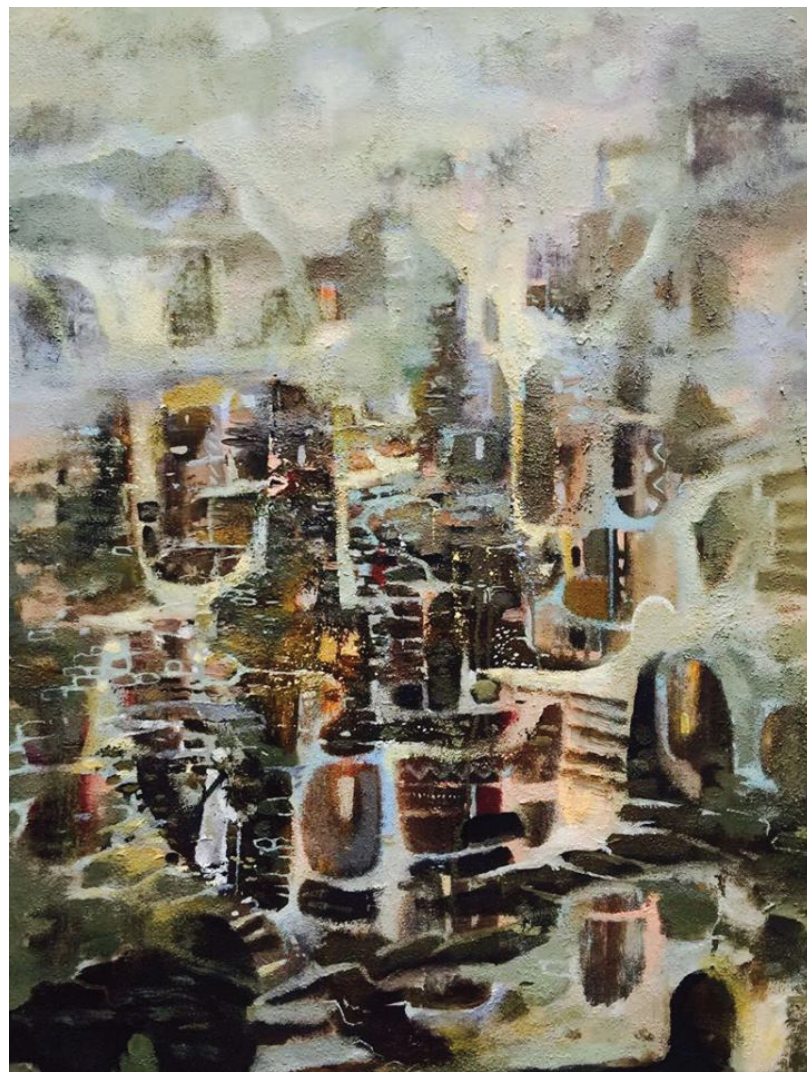

«Flashback»: – 1992 წელი, აგვისტო, გროზნო-მოსკოვის ავიარეისზე რეგისტრაციას გავდივარ. ჩემთან ერთად ლონდონელი დენდითი გამოწყობილი 12 ჩეჩენი რეგისტრირდება. სიძე მაცილებს. დიდის ამბით ანდობს-აბარებს ჩემს თავს «12 გამონკეპილ მამაკაცს», ზოგადად მაცნობს და მემშვიდობება. ვრჩებით მე და აწი უკვე ჩემი «საჰაერო ძმები» სტიუარდესების მოლოდინში. პატარა მოსაცდელი ოთახი ჩემი მოკრძალება-დარცხვენითა და მათი ზეგალანტურობა-თვითდაჯერებით აივსო...

ყველანი ტრანზიტული რეისის ტრანზიტული მგზავრები ვართ – «თბილისი-გროზნო-მოსკოვი», ავიაკომპანია «ორბის» თვითმფრინავი ჩეჩნეთის დედაქალაქში სანვავით მარაგდება და თან მგზავრებს იმატებს. საქართველოს ეკონომიკურად რთული პერიოდი უდგას, ჩეჩნეთი «ავიზოს» ნაყოფიერ შედეგებზე ჰყვავის. უცხოური მარკის პრესტიჟული ავტომობილები დაჰქრიან ქუჩებში, «სვაროვსკის» ჭალები ანათებენ სიბნელეს და ლამაზად, მდიდრულად ჩაცმულ ისედაც ლამაზ ერს მზე თითქოს ეცოტავება.

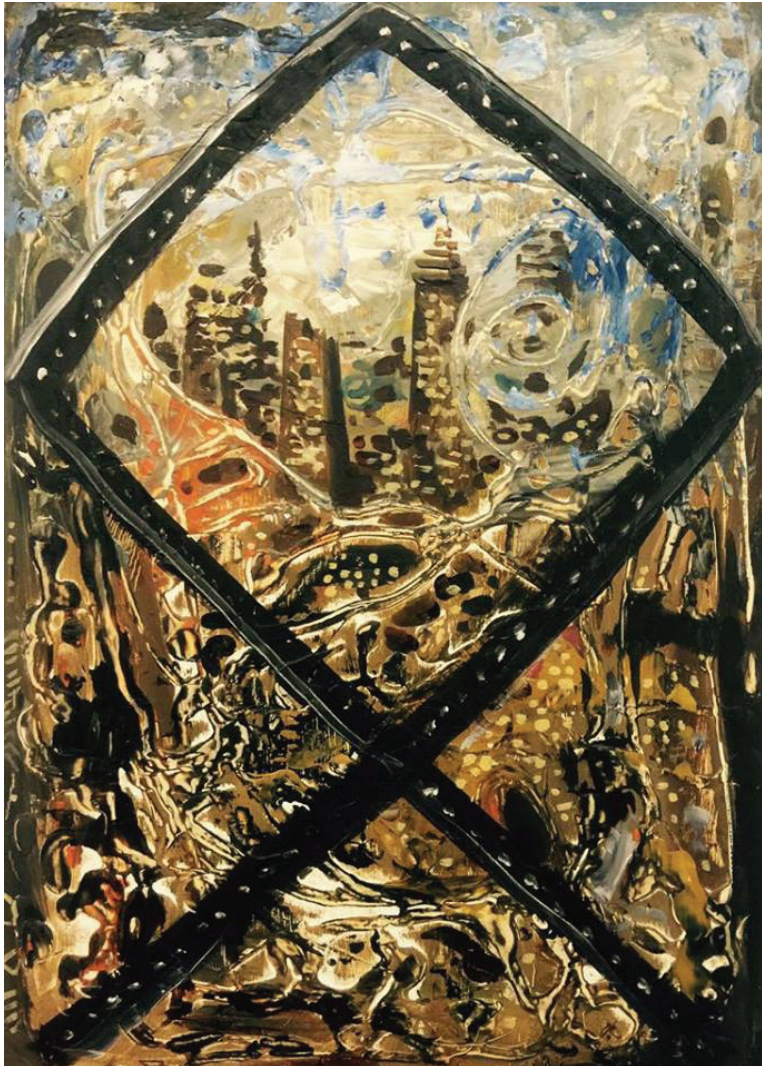
მერე ყველაფერი შეიცვლება, წყვილი მოიტანს ტკივილს, ნგრევაში დაიმარხება სილამაზე და გადახვენილი თამარა დადაშევა მოთქმით იმღერებს «სა ხაზა ლაალა»-ს... ეს მერე... ახლა კი გარშემო სიცოცხლე თავს იწონებს, სილამაზე კეკლუცობს, მემილიონე ჩეჩენი იბადება და ასაფრენ ზოლებზე ფალანგებით გამოდიან «Априлот»-ს გამოყოფილი ავიაკომპანია «Stigl»-ის (ჩეჩნურად «ცა») თვითმფრინავები...

თაკარა მზე უმონყალოდ აცხუნებს. სტიუარდესა – გროზნოს მხრიდან, პირველი ადის ტრაპზე და ხანმოკლე შეყოვნების შემდეგ თვითმფრინავის სალონში გვეპატიჟება. ჩვენი ჯგუფი დელეგაციას წაგავს, რომელშიც ვიგიტი ჯენტლმენები უპირობოდ მითმობენ პირველობას. ქართველი სტიუარდესები რუსულად გვესალმებიან და წინა ადგილებზე გვინვევენ. მე გასასვლელთან ჯდომას ვირჩევ.

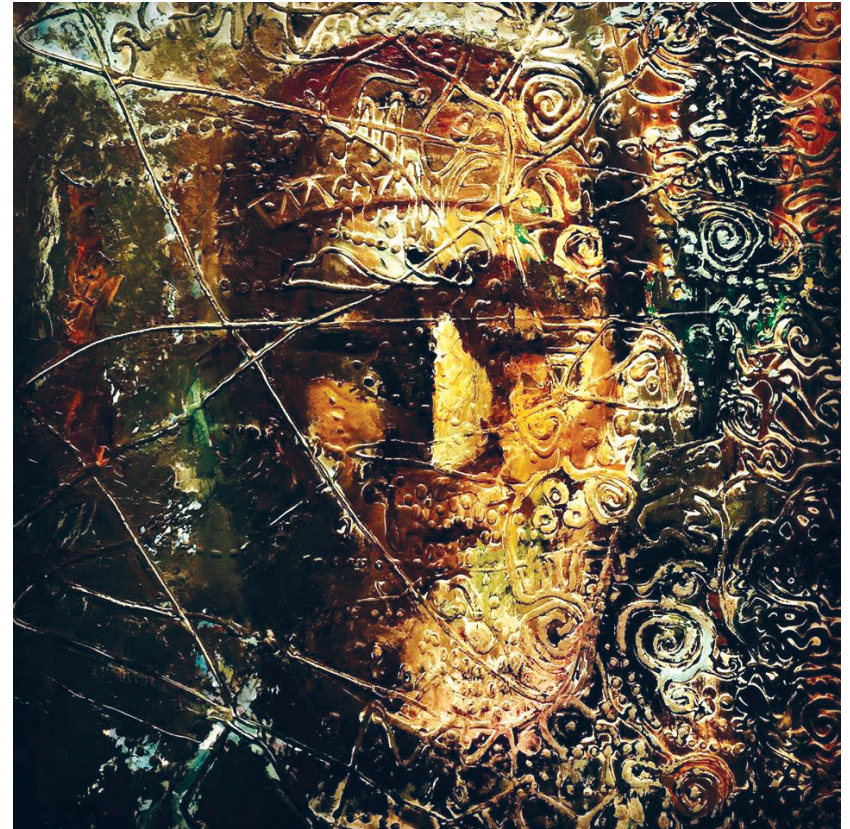

მოდვართა ქვეყანა.
ტილო, ზეთი, 60X80.

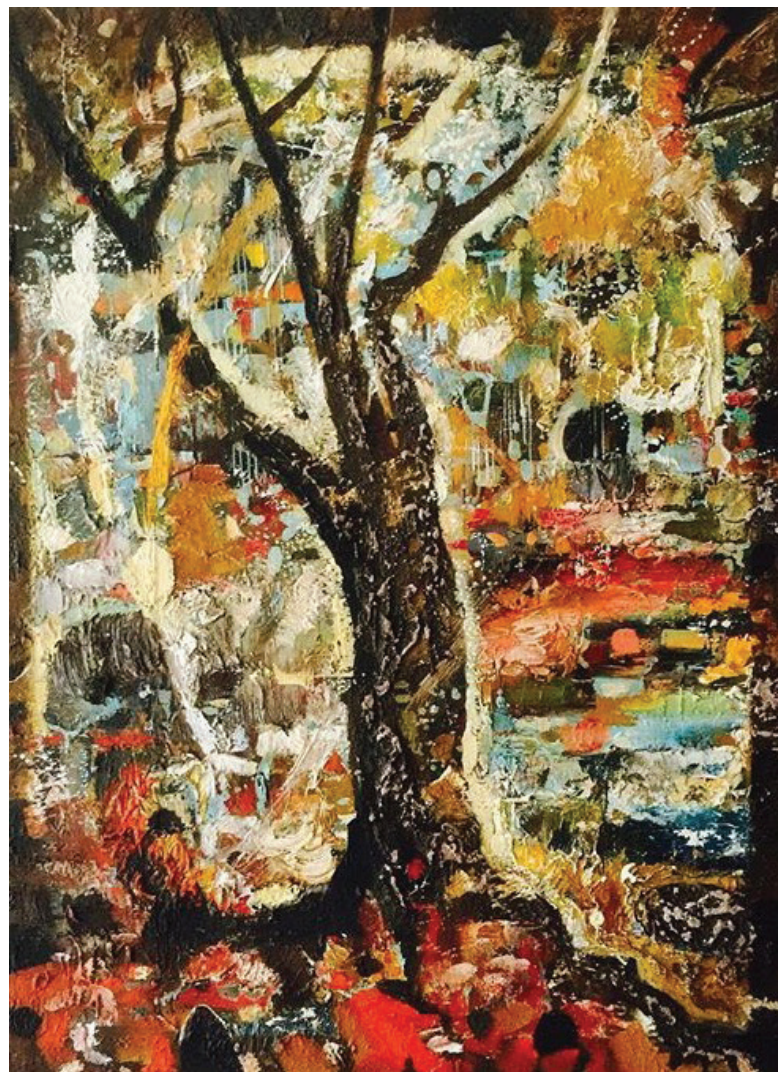
სერიდან: მეტაფიზიკის სიმბოლოები.
მუყაო, ზეთი, 20X30.

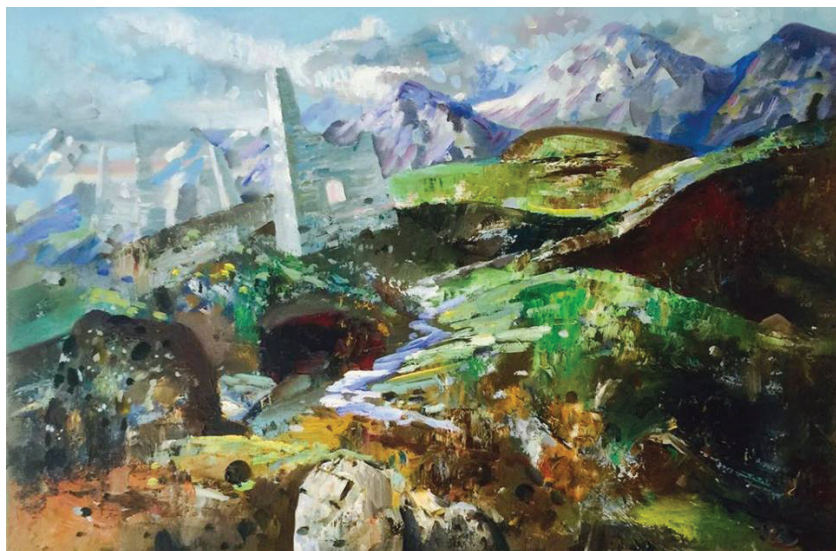
ლუთისმოსაზი.
მუყაო, ზეთი, 40X40.

გაფრენა.
ტილო, ზეთი, 40X70.

სიცოცხლის ხე.
ტილო, ზეთი, 30X50.

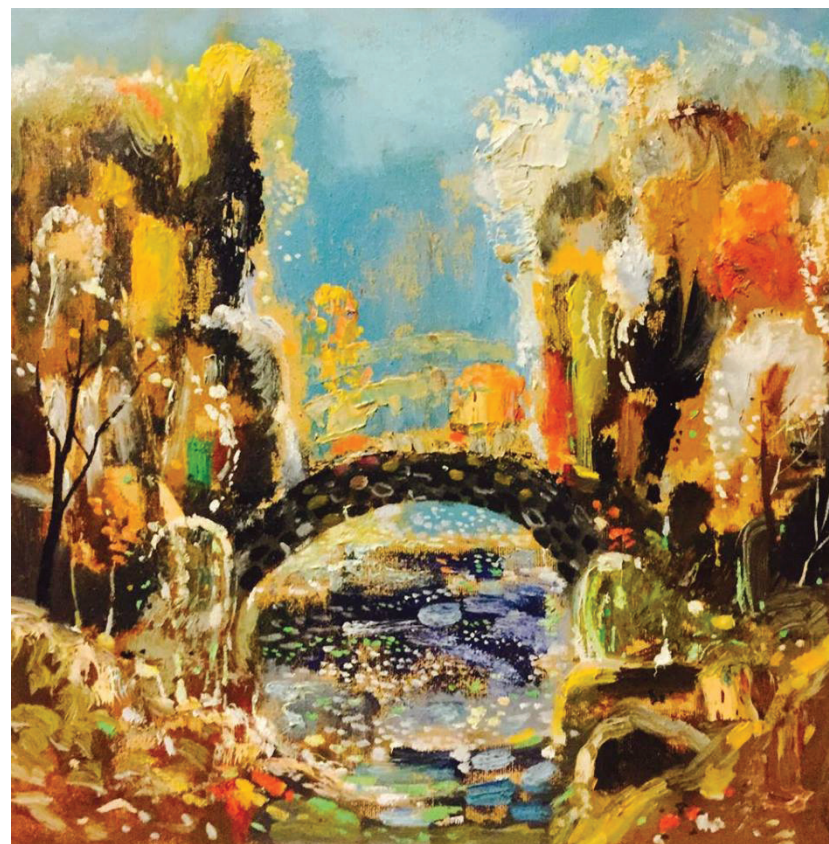
ნაშთი ნარსულისა.
ტილო, ზეთი, 40X70.

შემოდგომა.
მუყაო, ზეთი, 40X40.

ძიგბა.
ტილო, ზეთი, 50X70.

საცალფეხო ხიდი შემოდგომისას.
მუციო, ზეთი, 40X40.

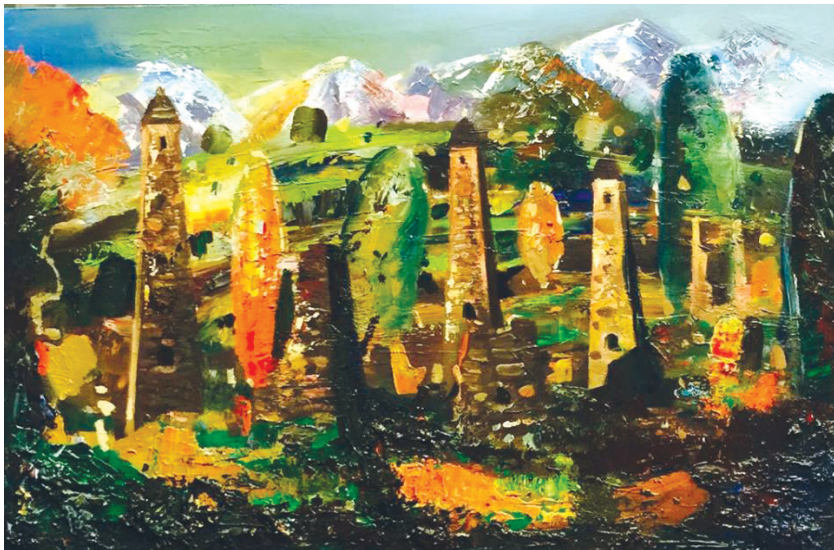
შემოდგომა მთაში.
ტილო, ზეთი, 60X120.

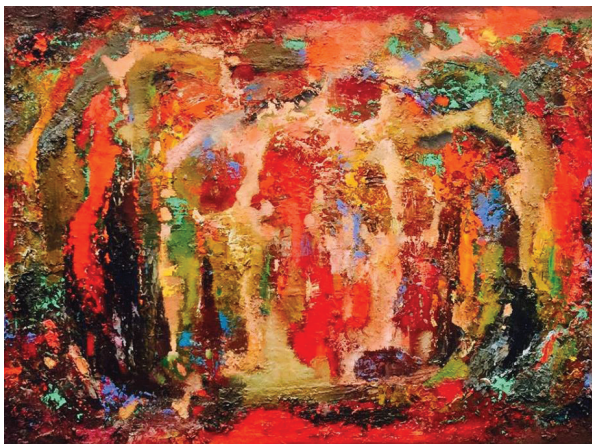
მოხუცი ჩეჩენი.
ტილო, ზეთი, 60X80.

თავისუფლების რეკვიემი.
ტილო, ზეთი, 50X80.

უძველესი ვაინახური კომპოზიციები.
ტილო, ზეთი, 40X60.

ძიება.
ტილო, ზეთი, 60X80.

წიგნის ავტორი და დიზაინერი მადლობას ვუხდით ნორვეგიაში მოღვაწე გამოჩენილ ჩეჩენ მხატვარს **რუსლან ხასხანოვს** იმ უანგარო დახმარებისათვის, რომელიც გაგვიწია წიგნზე მუშაობისას, — პირადად მოგვაწოდა საკუთარი ფერწერული ტილოების ფოტოილუსტრაციები და მათი გამოყენების ნება დაგვრთო.

რუსლან სამადის ძე ხასხანოვი დაიბადა 1973 წელს დაღესტნის ქალაქ მახაჩკალაში. 1989 წელს მოეწყო მ-ჯ. ჯემალის სახელობის დაღესტნის სამხატვრო კოლეჯში. 1997 წელს განაგრძო სწავლა სანკტ-პეტერბურგის ი. რეპინის სახელობის სამხატვრო აკადემიაში. ამჟამად ის ასწავლის სხვადასხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებებში რეალიზმის მიმდინარეობას მხატვრობაში. აქვს საკუთარი სკოლა «Renessanse kunstskole». არის ნორვეგიის მხატვართა კავშირის წევრი.

გამოფენები:

1997 - იმამ შამილის 200 წლის იუბილესადმი მიძღვნილი გამოფენა სანკტ-პეტერბურგში.

1999 - გამოფენა სამხრეთ კორეის ქ. იულსანში

2002 - მოსკოვის სახვითი ხელოვნების აკადემიაში ჩეჩენი მხატვრების გამოფენა.

2004 - გამოფენა ნორვეგიის ქალაქ ტუნსეტში

2005 - გამოფენა გალერეა «Stasjon», ქ. მოელვი, ნორვეგია

2007 - გამოფენა გალერეა «Athene», ქ. ბერგენი, ნორვეგია

2007 - გამოფენა გალერეა «PETT BECT» ქ. შლემესტადი, ნორვეგია

2007 - გამოფენა გალერეა «Athene», ქ. დრამმენი, ნორვეგია

2007 - გამოფენა გალერეაში «Stasjon», ქ. ლიერი, ნორვეგია

2007 - გამოფენა გალერეა «Athene», ქ. სტავანგერი, ნორვეგია

2008 - გამოფენა გალერეა «Ustava», ქ. ჰამარი, ნორვეგია

2008 - გამოფენა Lychevaviljongen-ის მუზეუმში, ქ. დრამმენი, ნორვეგია

2009 - გამოფენა Lychevaviljongen-ის მუზეუმში, ქ. დრამმენი, ნორვეგია

2010- 2018 გამოფენები ნორვეგიის დედაქალაქ ოსლოს სხვადასხვა გალერეებში, ასევე სხვადასხვა ქვეყნებში.

წიგნის 97-108 გვერდებზე გამოქვეყნებული ილუსტრაციები ეკუთვნის რუსლან ხასხანოვს.

პანკისი. ავთანდილ არბოლიშვილი.
ტილო, ზეთი, 40X50.

სპეროზა. ავთანდილ არბოლიშვილი.
ტილო, ზეთი, 50X70.

დარეჯანის სასახლე. სპარტაკ ხორგუაშვილი.
ტილო, ზეთი, 30X80.

ძველი თბილისი. სპარტაკ ხორგუაშვილი.
ტილო, ზეთი, 70X100.

სანკტ-პეტერბურგი. სასახლის ხიდი.

სანკტ-პეტერბურგი. თეთრი ლამეები.

სალონი სავსეა ლოდინით დაღლილი სახეებით, უსიხარულო თვალებითა და მოთმინებაგამწყდარი ლექსიკით. გვიკურთხავს ყველა, მოხუცი თუ ახალგაზრდა, ქალი და კაცი... უკმაყოფილობისა და დისკომფორტის განცდა, დროის ზღაზღის შეგრძნება და ეკონომიური სივინროვის სიმწარე ბავშვების ტირილს მისამღერად ტოვებს და ერთ დიდ მძულვარე მზერად ქცეულ ბოლმას გვიშენს. ჩეჩნები ერთმანეთში ხუმრობენ, აუჩქარებლად იკავებენ ადგილებს, იცინიან და უცინიან ყველას. ამასობაში ჩვენი «შეფასება-კურთხვა» გრძელდება. გასწვრივ მჯდომი ახალგაზრდა კაციც «სოლო-პარტიას» გვიძღვის და მეც არ მივიწყებს. მიუხედავად იმისა, რომ ჩემი მშობლიური, მონატრებული და საყვარელი ენა მკბენს და მამათრახებს, მაინც არ მწყინს და არ მტკივა, იმდენად ვარ მონატრებული ყველაფერს ქართულს.

ღრუბლებს ზემოთ რომ აღმოვჩნდით, გნისი და გუგუნე ჩაცხრა, ტირილით გასავათებული ბავშვებიც კი დაწყნარდნენ. უმრავლესობამ ჩათვლიმა. ახალგაზრდა კაცმა, განსაკუთრებული მონდომებით რომ გვიკურთხავდა, ქართული გაზეთის კითხვა დაიწყო. ხელის განვდენაზე იჯდა ჩემიდან. გაზეთი საშინელი პოლიგრაფიისა ჩანდა (ხელზე რჩებოდა საღებავის კვალი), მაგრამ მაგის დარდი ვის ჰქონდა, წაკითხვის სურვილით თავბრუდახვეული და ბლაგვი კუთხის მსგავსად გადახრილი ვკითხულობდი, რასაც ვხედავდი. გაოგნებულმა ბიჭმა ერთი კი გადმომხედა, ვერ იგებდა – ჩეჩნურად მოლაპარაკე ქალბატონი ასე რატომ დავინტერესდი ქართული შრიფტით. ადგილზე გავსწორდი, მაგრამ თვალს მაინც ვადევნებდი. როგორც კი გაზეთის კითხვა დაამთავრა და შესანახად გადაკეცა, უმაღლეს ვთხოვე: – მაპატიეთ ბატონო, თუ წინააღმდეგი არ იქნებით, თქვენი ნებართვით, სულ რამდენიმე წუთში წავიკითხავ გაზეთს და დაგიბრუნებთ-მეთქი. ბიჭი გაშრა, გაცეცხისაგან

რალაცნაირად უაზროდ შემომხედა და გაშტერდა. ის იყო, თხოვნის გამეორება დავაპირე, რომ ძლივს ამოღერდა: – თქვენ ქართული იცით?!

– რა თქმა უნდა, – ვუპასუხე გაღიმებულმა.

– კი მაგრამ, საიდან, ქართველი ხართ?

– ქისტი ვარ, – ვუთხარი და მისი სირცხვილით აღმოდებული სახე და შეძრწუნებული მზერა რომ გამომესწორებინა, კვლავ გაუღიმიე. არაფერი არ გამომივიდა...

– «ვაი ჩემო თავო, ვაი სირცხვილო, მაპატიეთ, თქვენი ჭირიმი, ჩემო დაო, ძალიან გთხოვთ, მაპატიეთ; ოხერმა ყოფამ გადაგვაგვაროს ლამის, დაწყევტაზე გვაქვს ნერვები; გაზეთი რამენაირად ისე დაიჭირეთ, რომ ხელი არ დაგესვართ; თუ გინდათ, დაიტოვეთ, მე უკვე წავიკითხე», – ბიჭი ადგილს ვერ ირგებდა, თითებით შუბლს იზელდა.

– ნუ წუხხართ, ჩვენ არ გვწყენია, ერთი ოჯახის შვილები არ ვართ განა? – მივუგე და 12 ჩეჩენიც ქართულის მცოდნე ქისტებად «ვაკურთხე» (ასე ვიყარე ჯავრი მკბენარ ეპითეტებზე). თურმე, ჩვენი დიალოგი, ბიჭის გარდა სხვებსაც ესმოდა და, მთელ სალონს მოედო. შეწუხდა ხალხი, რა გაეკეთებინათ, არ იცოდნენ. სანამ მე ქართულად ვჟღერტულედი, ჩეჩენი ძმები ცალკე გაოცდნენ, ვერ გაერკვიათ ვინ ვიყავი სინამდვილეში, საიდან ვიცოდი ქართული, და საერთოდ, რას მელაპარაკებოდა ეს ხალხი ასეთი შეწუხებული, ან მე რაზე ვესაუბრებოდი?!

მოკლედ, მომიხდა მათთანაც «გამომჟღავნება». ქისტი «მატა ჰარი» არ შედგა...

რაც უნდა მეთქვა, ის ვთქვი: – ქისტი ვარ საქართველოდან, ნათესავებთან გროზნოში ვსტუმრობდი. კარგა ხანია საქართველოში არ ვყოფილვარ, ახლა აქ ბევრი ნაცნობი აღმოჩნდა და ნაცნობის ნაცნობი. ჰოდა, ხალხი წუხს, რომ ჩემს ჩეჩენ ძმებს

პატივს საკადრისად ვერ სცემენ, დიდი გაჭირვებაა და თავიანთი ამგვარი ყოფის გამო იბოდიშებენ, თორემ საქართველოში მაინც ღირსეულად მიგიღებენ, იცოდეთ» – ვუთხარი და ნაჩუქარი ჩურჩხელებიც შევთავაზე – ქართული «სნიკერსია»-მეთქი. ჩეჩენები ცოტა არ იყოს, დაიძბნენ, თითქოს შეფიქრიანდნენ კიდეც, ყოველ შემთხვევაში, ასე მომეჩვენა.

მე და ის ახალგაზრდა კვლავ გავესაუბრეთ ერთმანეთს. თავის შესახებ მომიყვა – მილიციის სკოლა მაქვს დამთავრებულიო; ნახევარი წელია დავქორწილდი, მოსკოვში დასთან მივდივარ, თან იქნებ სამუშაო ვნახო, ცოლსაც გადავიყვანდიო; პატარა დისშვილების სურათებიც მაჩვენა, აშკარად ძალიან ენატრებოდა; ერთ დროს ვცეკვავდი კიდეც და იქნებ ესეც გამომადგესო. მერე კავკასიის ან-მყოზე ვილაპარაკეთ. დაფიქრდა, ჩანთიდან მუხრან მაჭავარიანის ლექსების კრებული ამოიღო (1985 წელს გამოცემული) და გულით გჩუქნო, – მითხრა. დისტვის მიმქონდა, მაგრამ თქვენ გაჩუქებთო. უარი არ მიიღო, ეწყინა. მადლობებით დავიტოვე (დღესაც მაქვს).

ის დრო იყო, ყველაფერი უცხოური ძვირფასად რომ ითვლებოდა, ტკბილეული მით უმეტეს. ჰოდა, ჩამოატარეს სტიუარდესებმაც «duty free»-ს სტილში სნიკერსები, მარსები, ბაუნტები და ტვიქსები. ჩეჩნებმა მთელი ნუგბარის ფული გადაიხადეს და სტიუარდესებს სთხოვეს, სალონში ყველა ბავშვისთვის დაერიგებინათ, ერთი პატარა პარკი კი ჩემთვის შეეფუთათ. უკვე მინაზე, ბარგის მოლოდინში, ტკბილეულიანი პარკი იმ ქართველ ბიჭს გადავეცი დისშვილებისთვის მისატანად. ასეთები ვართ ქართველები და ქისტები, ვაინახები და ქართველები...

ჯერ კიდეც გროზნოში, აეროპორტში ჩეჩნები ჩემს სიძეს დაჰპირდნენ, რომ სახლამდე მიმაცილებდნენ და ახლაც შემახსენეს: – მანქანით მიგაბრძანებთ, გადანყვეტილიაო.

დამხვდურები არ ხუმრობდნენ: – არ ვიცი რა იყო მიზეზი,

რა თარიღს და ფაქტს ზეიმობდნენ ან ულოცავდნენ ჩემს ჩეჩენ თანამგზავრებს, მაგრამ მისალმება-მოკითხვის შემდეგ ცეკვა გაჩაღდა; ექსპრომტივით დაიბადა... აფეთქდა... აფრინდა... ცას ასწვდა... ვინრო წრე, ტაშით შექმნილი რიტმი, «ასსა» – ჰაერის გამკვეთი და აბსოლუტური თავისუფლების განცდა ხალიბის რკინასავით გახლებული...

მოშორებით ვიდექი. ვუცქერდი და, ვგრძნობდი ჩემი ხალხის, ჩემი ერის, ჩემი და თქვენი კავკასიური ჯიშისა თუ გენის სისხლის ყვილს; მეცნობოდა სულის საოცარი სიმტკიცე, დიდგულობა და სიფიცხე. ქართველი ბიჭიც იქვე იდგა, მერე ზურგჩანთა მოიხსნა, გვერდით მყოფს გადასცა და ისიც ამ რიტმის, ამ ნერვის ნაწილი გახდა. მართლა ლამაზად ცეკვავდა. ჩეჩნებმა მოწონების ნიშნად ტაში განაახლეს და ყიჟინა დასცეს. რომელი მელოდია მოუხდებოდა ცეცხლისა და რკინის ტანდემს, ალბათ ის, ლადო ასათიანმა რომ მოითხოვა: – «დაუკარით არწივების ასაფრენი»...

კიდევ ერთი «Flashback»: – 2002 წელი, სანკტ-პეტერბურგი... «ნორდ-ოსტის» სისხლიანი მოვლენების შემდეგ, ფედერალური ქალაქების მაცხოვრებლების, ჩეჩნური წარმოშობის მოქალაქეთა მიმართ განსაკუთრებული მიდგომა დაიწყო – ოჯახებს ჩხრეკდნენ.

გათენებისას, 04:00 საათზე ჩემთანაც დაირეკა ზარი და არასამოქალაქო ფორმიანი ადამიანები «მესტუმრნენ». საკმაოდ კორექტულად მიდიოდა ანკეტა-დიალოგი, ათჯერ მოიბოდიშეს; ჩექმა – ფეხსაცმლის კვალი რომ დატოვეს, ცალკე იმაზეც. ბინა არ გაუჩხრეკიათ, ოთახებში მხოლოდ შეიხედეს. მოსკოვიდან იყვნენ.

ერთი მათგანი რუსს არ ჰგავდა, მიყურებდა, თითქოს ჩემი ამოცნობა სურდა. პასპორტი რომ მომთხოვეს, გადაშალა წოდებით უფროსმა: – «это ещё что за нация – Кистинка?... Кисточка что ли?» თქვა და გაიკრიჭა. აშკარად არარუსი გარეგნობის პიროვნება მომიხლოვდა და ძალიან ჩუმად მითხრა ქართულად: – ქართული

ხომ იცით?... რა თქმა უნდა, – მეც ჩუმად ვუთხარი და გავილიმე. – «я чеченка грузинского разлива» – ვუპასუხე კანონის მსახურსაც.

– «товарищ майор, это горские грузины», – გაისმა უნისონად.

– «твои земляки значит, Тамаз»!

– «Так точно.» – მიუგო და ჩემკენ შემოტრიალდა: – არ გეცნობით? თუ არ ვცდები, მგონი, ერთად ვიმგზავრეთ გროზნოდან მოსკოვში.

– თქვენ მაჩუქეთ მუხრან მაჭავარიანის ლექსები, ხომ? – შეთქმულივით ვუთხარი და კარადისკენ გავქანდი.

იდგა გახარებული, წიგნს ფურცლავდა, თვალები აუცრემლიანდა, მეც ამეტირა.

– «эй вы, горцы – грузины прекратите сентименты и подпишитесь в конце анкеты» – კრეჭით მომმართა მაიორმა.

წასვლისას ყველა ცალ-ცალკე დამემშვიდობა, სულ ხუთნი იყვნენ. მუხრან მაჭავარიანის ლექსების კრებული კი ჩემთან დარჩა.

მე ისევ პეტერბურგულ ზამთარს ვეგუები...

კვლავ კავკასიური ცეკვის ჟინი მათბობს და ლამაზი სიტყვებისთვის მელოდია მინდა...

თბილისში «ვანახი» იცეკვებს, პეტერბურგში «Georgian legend» და მოვა გაზაფხული...

ვანახები და ქართველები, ვფიქრობ, უკანასკნელი რომანტიკოსები არიან დედამიწაზე!..

ისე მოხდა, რომ ცხოვრების ადრეული წლები პოეზიამ მიითვისა,
ანწყო კი პროზაიკული აღმოჩნდა... ხანდახან მაინც წავუღიროიკებ
ხოლმე... ჩემს საქართველოს შევბედე ახლაც – ჩემი შთაგონების
ულევ წყაროს...

* * *

ფიქრებმა დასერეს ფურცელი,
თითებმა კანკალი დაიწყეს...
აზრები არ რჩება უცვლელი,
ბარშიც ველოდებით არწივებს...
მთაში ატირდება პირიმზე,
შემყურე მორუხო განთიადს,
ყვავილთა შემზარავ კვილზე
მთები დაიგლეჯენ მანტიას...
ძარღვები წყდებიან გზადაგზა
და ქარი რექვიემს ღიღინებს,
მოდის გაზაფხული ანაზდად
და კალთით იფარავს გვირილებს...
უცნაურ დასასრულს ელიან,
და ჰა, მოირჩენენ იარას,
თვალეები, თვალეები იტყვიან
ლიმილზე, ცრემლად რომ იარა...
ხვალ კი ბოროტების მინდორზე
დაგვხვდება დამჭკნარი ხვიარა...

* * *

ვსვამ სიანკარეს – შემოდგომის თავნება ქარებს,
მანვდიან ზეცას – სათნოების უდიდეს ნაჭერს...
კვლავ მინორულად აჟღერდება სექტემბრის მთვარე,
თან ისევ წვიმად...
და ვვედრი უფალს, ანცი ფერებით მომიხატოს ნილაბი – სახე,
ჩემში რომ ჰპოვო სიყვარულის ძახილი წმინდა...

* * *

ნამად იქცევა წუთისოფელი,
ჩვენც დაგვტოვებენ ცხენები ლურჯა,
სული ნიაღვრებს გადმოიბირებს,
ათასი ეშმა სტრიქონში ბუქნავს...
ვინა, ვინ მესვრის ქათქათა გუნდას,
ცას შეკედლია წეროთა ქორო...
ო, სულის ჩემის მტვირთველო მძორო,
დამტოვებ ოდეს, დავრჩებით უბრად,
და თოვლიანი ზამთრის ცივ ღამეს
გაგახსენდებათ ფიქრებში წასულთ
წუთისოფელი და ერთი მწირი...

* * *

რატომლაც ცისფერი სევდა დამყოლია,
ხეებმაც ნისლის ნიღბები აიფარეს,
ჩემი მდუმარება ცა და ფოთოლია,
კოშკი-გოდოლია წინაპართ მინაზე...
გინდ არ დაიზამთროს, მე ვარ გაზაფხული,
ბებერი ატმის ხე ყვავილებს მოისხამს...
რამდენი, რამდენი ლამაზი ასული,
სიმრავლე თვალ-ფერთა, ცისა და მოლისა...
სიზმრებში კეთილი ღიმილი დაიბნა,
უკვე გადმოვიდეს ჭრელჭრულა საბნები,
სინათლე გაექცა სიბნელეს კალთიდან
და თავზე მაყარა მზისფერი ვარდები...
რა გიყო, დანყვეტილ ძარღვებს ვერ მოგანვდი,
ჩვენ შორის კედელი ისეთი ყოფილა,
რომ ყველა მხატვარი და ყველა მგოსანი
ფუნჯით და ყალამით ამ კედელს ჰკოცნიდა...
...და მაინც, ცისფერი სევდა დამყოლია,
მაინც აიფარეს ხეებმა ნიღბები,
შეხედე, რამდენი კოშკი-გოდოლია,
გზაზე ისევ ყრია რძისფერი ფიქრები,
ცისფერი, რძისფერი სევდის მომგვრელია...

* * *

უკან მოხედვის გეშინია, უკან წარსული ძევს...
შენ გზა რომ გეგონა, ეგ ხიდია, ცრემლით გაჟღენთილი მზე...
უკვე შემოდგომის ყივილია, ნატვრა სინანულად დარჩა,
შენ დღე რომ გეგონა, ეგ ბინდია, დარდით დაქარგული ფარჩა...
მე კი მიკვივლია, შენთვის მიტირია, ჯავრით განყვეტილა ლექსი...
ჭალარა წლებია, და დიდი ტკივილია ჩვენი დაქანცული ღმერთი...
რა არ გდომნია და რა არ გიდევნია, მთვარე გაგიცვლია მზეზე...
სინათლეს თუ იცავ, სადღაც იმედია, ნუთუ გიყვარვარ და მეძებ?!

* * *

ცივი სუსხი მოგვეპარა უცბად,
არ ჩაუცვამთ ყოჩივარდებს თორი,
ფანტელები მოდიოდნენ გუნდად
და ბილიკებს მივყვებოდით ორნი...
ზამთრის ქარმა გაათავა ია,
გადათეთრდა ირგვლივ მინდორ-ველი,
და თუ მარტსაც გაზაფხული ჰქვია,
მაშინ დაცდა არ იქნება ძნელი...
აფეთქებულ ნუშის ხეებს ვეძებთ,
ხე კი არა, სულ არა ჩანს მდელო,
დაქანცულნი მივადგებით კედელს
და შევძახებთ: – ჰეი, მასპინძელო!...
ზამთრის ქარმა გაათავა ია,
ჩვენ სიცოცხლეს ქარში მაინც ვთესავთ...
სითბოს თქვენკენ გამოვატანთ ნიავს,
დღეობებზე ამღერებულ ლექსად...
ცივი სუსხი მოგვეპარა უცბად,
არ ჩაუცვამთ ყოჩივარდებს თორი,
ფანტელები მიდიოდნენ გუნდად,
და ბილიკებს მივყვებოდით ორნი...

* * *

თუ არ გავხდი სამიზნე, დავნებდები ღამის გზებს,
შენს სიყვარულს მავინყებს წყენა, როგორც ავი ზნე...
შემოკრთება ცისკარი, ხვალე გზა გაქვს წვიმაში,
მთა გინდა და გორაკი, ქალაქია – გალია,
ბედმა ვით სადღეგრძელო, ჩვენი ყოფნის ამბავი
ფეხზე დგომით დალია...
დაიკარგა ზღაპარიც, უსასრულო იმედი...
დაუნდობლად ღამაზი როგორც დედისიმედი...
ვითომ წერა დავინყე, ვითომ ლექსიც ავკინძე,
მაცინებ და მატირებ, შენ ზღვა ხარ, მე თოლია...
ამ ცერცვტა გაზაფხულს
ჩვენი ყოფნა-ამბავი სიყვარული ჰგონია...

* * *

სიცარიელე დგება ოთახში,
დაიკრეფს გულხელს...
ჰო, რა წყურვილი გამოსჭვივის
დღეს მის თვალთაგან...
ისედაც უძლებს ნაწილ-ნაწილ
მიჰქონდა ადრე დაფლეთილი და
განძარცვული სული სათნოებისა,
რომელიც არც ვიცი, მე მეკუთვნოდა თუ არა
და დღეს კი მართმევს ამაზე ფიქრსაც...
სიცარიელე ავსებს ჯერ სხეულს,
შემდეგ კი ოთახს,
ოღონდ ხვალზევით შუა ოთახში
დადგება სულ სხვა, უფრო ცივი სიცარიელე
და მარტოობას აჩუქებს კოცნას...

ირქერიის უკანასკნელი პრეზიდენტის უკანასკნელი მონოლოგი

მე სისხლმჩქეფარე ჭრილობების ტკივილად ვიქეცე,
კიდეც ერთ ლანდად შევერეიე მამათ საძვალეს,
ობოლთ ტირილად, დედის დარდად, ძახილად მიცნეთ,
სიზმრებში მნახეთ, უქარქაშო ხმლებად მახარეთ!
თუ მაპატიებთ დაცემულთა, ჩამქრალთა თვალებს,
დედებო, თქვენი ღირსეული შვილნი გავწირე,
კი არ დავტოვე, შევუერთდი მათ წილხვედრ ღამეს
და ბოლო მზერა შევაგებე ცაში არწივებს...
განა დავმთავრდი, თუ დავეცი, გულს ახლაც მიჭრის
კავკასიონის მოდარაჯე ვაჟკაცთა ბოღმა
და დაენევა ჩემს ტანჯულ სულს ყვირილი ბიჭის,
ვისაც ბავშვობა ირქერიის მთებიდან მოჰყვა...
არ შემიცოდოთ, არ მიტიროთ, არ დამივიწყოთ,
მარხვის თვის ლოცვას ვინატრებდი მკვდარი ღიღილო!...

ეს ლექსი ცრემლით დაინერა...

მერიდებოდა ამ მძიმე დღეებში გამოქვეყნება, მაგრამ თემირ-
ლან მაჩალიკაშვილის ტრაგიკული ბედი, მისი მშობლების, ოჯახის
გაუგონარი, სამყაროში დაუტყვევლი ტკივილი ჩვენც უნდა გვტკი-
ოდეს და გვახსოვდეს...

დიდი მოკრძალება, პატივისცემა, თანაგრძნობა და მხ-
არდაჭერა სიმართლისათვის მებრძოლ მამას, ღირსეულ ადამიანს,
ჭეშმარიტ ვაინახს მალხაზ მაჩალიკაშვილს...

ქედს ვიხრი თქვენ წინაშე...

თემირლანს!

ალაზნის პირას აფრენილო არწივის მართვევ,
ზეცამ და მიწამ გიშვილეს და გაგითავისეს...
დაუნანებლად შეწირული ტყვიისფერ ღამეს
სატყვერიან სულს მოინაკლისებ.

მარადისობის გარიჟრაჟი ახლა შენია,
დაუკვნესავი, ახოვანი, ნელგამართული,
სიჭაბუკე და სისპეტაკეც შენი ფერია,
შენი სუნთქვაა ქისტურ-ქართული...

დარდად და ცრემლად გაბნეული სიმართლის ოდა
დღეს დაიღამებს მამის გულში, დედის თვალებში...

ამ მეცხრამეტე გაზაფხულის ჯინაზე მოხდა
ბოროტების და ტყვიის თარეში...

ალაზნის პირას აფრენილო არწივის მართვევ –
ჩვენო თემირლან!

22.02.18

ერთის გაფიქრებით 1996-2003 წწ

ნაცრისფერი ქალაქის მკვიდრი ვარ. განგებამ ინება თოვლიანი
სტეპები მეცნო და ქართული იების სურნელი მეძებნა ყველგან.
რამდენ შემოღამებას აუნთია სევდის ლამპარი ჩემში და მხოლოდ
საქართველოს ვარსკლავიანი ზეცის მაღლი მომწვეია თეთრ ლა-
მეებში».

შენი მერამდენე შვილი ვარ საქართველოვ?!
ფერთა პალიტრა ვერ დაიტევს ამდენ ფერს, მაგრამ იტევ...
უძღებ და უცინი დრო-ჟამს, სანუთროს უძღებს.

შენს გაზაფხულებს ვერ შეედრება ედემის ბალი...

შენ ყველა იცნე, ყველა იგრძნე, ყველა იწამე...

შენში შეერთდა ყველას გზა და ყველას სიმართლე...

ქართული ენის გენიას შევედერი – სიტყვა და აზრი არ მომაკ-
ლოს, ენა არ გამიღარიბოს...

ჩემო ლექსებო! – საქართველოს სიყვარულში კი იშვით, მაინც
ვერ ვუგალობე საკადრისად ქართულ ცას და მიწას; თუმცა, ამ
მიწისა და ცის მაღლი მომყვება დაბადებიდან და ყოველი თვალის
გახელისას გიღანდებ პირველს...

შენი ვალი მაქვს საქართველოვ...
შენი დარდი მაქვს...
შენი კვნესამე!

პეტერბურგი

2003 წლის იანვარი

ქისტებზე თქმული

დარო, ავდარო, ჩემი მთის და ჩემი ბარისა!
გეფიქრებოდეს ერთი მუჭა ხალხის იღბალი,
იცან ტკივილი რუსეთს წასულ ქისტის ქალისა,
გულჯავრიანი ალაზნისა იხმე რჩევანი...
მინაში ჩარჩათ მომავალი, როგორც წარსული,
მინა აპურებთ, მინა იღებთ, მინა აწვალებთ...
ეჭვების ნისლი გაუფანტე ფიქრში წასულებთ,
დრო და ბალახი არ შეახმო მამათ საძვალეს.
დარო, ავდარო, ჩემი მთის და ჩემი ბარისა,
გეტირებოდეს ერთი მუჭა ხალხის იღბალი!..

ჩემს პანკისს

ყოველ სტრიქონში მიმღერებია
არდავინწყების შენი სამი მზე,
და ვით ზღაპარში კეთილ ფერიას
ზღვა სიყვარული მრჩება სამიზნედ.
ქისტეთის ცა და ქისტეთის მინა...
მთვარე მიუძღვის მხედარს ნაბდიანს...
ვაგლახ, რომ შენი დიდება გაჰქრა,
სტუმარ-მასპინძლის სახელს გაცლიან.
ამაყად იდექ გოროზი დევი,
წუთისოფელი დარდით სავსეა,
ეს ქვიშიანი მდინარის ხევიც
ბევრის მომსწრე და ბევრის მაცნეა...
მხედართ ყიჟინი, ცხენით ჯირითი,
ქალთა როკვა და მოხუცთ ტრაბახი,
ალაზნის სუნთქვა, მთებში ბილიკი,
ცას ატყორცნილი თეთრი ფაფახი...
რა დაგვავინწყებს წასულ ვაჟკაცებს,
მამულის ერთგულ მამათ საფლავებს,
ცას მიეჭრება სულის ძახილი
და მეც ტირილში სტრიქონს ავაგებ.
«თერგდალეულებს», გადაკარგულებს
უცხო მხარეში რა არ გვაკლია,
ჩვენ ფესვები ვართ, შენში გადგმული,
შენ ჩვენი გზა ხარ, ჩვენ ნათლია.
და მომავალნიც შენს სახელს მკიან,
რამეთუ ყველა გზას და საფიცარს,
დედა-პანკისი სახელად ჰქვია!

ჩემს საქართველოს

თეთრ ღამეებში დამეკარგა მთვარის ნათელი,
ნისლია ყველგან, იდუმალი, თეთრი ნალველი,
მღვრიე გრძნობებად მოქსოვილი სული იკივლებს,
უცხო მინაზე ჩამიქრება შენი სანთელი...
ამ ღმერთგამწყრალი განთიადის ამარა დავრჩი,
შენს ხატოვნებას გამახსენებს სიზმარში არჩვი,
როდის ამენთე, აღარ ვიცი... ო, არ გამიწყრე,
შენ დაგიტოვე ჩემი ხმა და ტანი სამინე.
როდის გამათბე, დაგივიწყე, ახლა მანძილებს ვებრძვი და,
ვფარავ გზებს დამტვერილს, ფიქრებს ვანყვილებ,
ეს ერთი გზაა მარადი და ისიც შენამდის,
შენი გულისთვის მიტირია გათენებამდის!
სხვა ვერ ვინამე, გულში ჩუმად ბევრჯერ გინატრე,
შენ, ჩემო ფეთქვავ, ჩემო ენავ, ჩემო სინათლევ!

იმ ხალხს, ვინც ღამაში ბავშვობა მარუქა

ახმეტა, ბასილაანთ უბანი

აქ გამთენიის რეკავდნენ ზარებს
და ზანზალაკებს ალღუმი ჰქონდათ,
ნანვიმი მინა ხატავდა ვარდებს –
პაპა კი ჩემთვის ჯადოსნურ ქოლგას.
აქ სიყვარულზე მღეროდნენ ადრე,
მე კი ჩრდილებთან თამაში მლლიდა,
და მიდიოდა ოცნების ღამე,
ავარდისფრებულ დღეების ხიდად...
შიში არ ვიცოდით პატარებმა,
ზღაპრებში ძლიერი – კეთილია,
მახსოვს საქათმეში ქანდარებმა
როგორ გამომტაცეს «ემილია».
მე ბიჭი ვიყავი პაპაილა,
და გოგო ბებუის საფიცარი,
მახსოვს ავაგლიჯეთ რანაირად
იატაკს ძველი ცხრა ფიცარი...
ლოცვა მომდიოდა წვიმებისგან,
– ე გოგო რუსსავით ლიკლიკებსო,
აღარ დამიბრუნდით სიზმრებიდან
პაპის მოკირწყლულ ბილიკებო.
ახლა ცხოვრების გზა ცისკარია,
მხოლოდ არ დამტოვეს კოცონებმა,
ჩემი ოცნებები იქ არიან,
სადაც დამიმარხავს მოგონება...

აქ გამთენიის რეკავდნენ ზარებს,
აქ გაზაფხულზეც ელოდნენ ქარებს,
ალარ დენიან ნიკორა ხარებს,
ზოგნი მელიან, ზოგნი კი – არა,
მე კი ყველასთვის დავანთებ სანთლებს,
რომ ამით მაინც ვკურნო იარა.

ავადმყოფობა

მგონი სინათლეში ვდგავარ,
ხელები ელიან წვიმას,
ყაყაჩო დაეძებს ფოთოლს...
ვილაც იდუმალი კოცონს.
აჰა, მატერიავ, ფრთები,
ოლონდ დამაბრუნე მიწას!
მოდის შემზარავი აზრი,
ალარც გაღიმება მიცავს,
არცრა სიხარული მათბობს,
რალა დაგაბარო ათონს,
როცა სინათლეში მკვდარი
ვუცდი გამთენიის ისარს!
ალარც სიყვარული წმინდა,
ერთი გაღიმების დარად,
ატმის ყვავილების ფარდა...
მაინც მწუხარება მიხმობს,
რადგან სიკეთემაც იკლო...
აჰა, მატერიავ, ფრთები,
ოლონდ დამაბრუნე მიწას!

* * *

რა მბაბდია ბედშავ სტუმარს ამ წუთისოფლის,
რა დაგიტოვოთ, რა გაჩუქოთ, რას გამოგართმევთ?
მადლობა უფალს, ქვეყნად ყოფნის ყოველი დღისთვის,
თურმე ვყოფილვარ დროისათვის ერთი მოსახლე...
ერთი ლანდი და მოგონილი წუთი ვყოფილვარ,
რატომ მოვედი, რად ვიცხოვრე, რისთვის ვინვალე?!
წუთუ ყველანი წამოვედით ერთი სოფლიდან
და ყველა მხარეს მთვარე დაგვდევს — ჩვენი მოზარე.
ამ დაღამებას, როგორც დილას, ყველანი ვუცდით,
დაგვცინის ბედი, ნატანჯ სხეულს მაინც მივათრევთ!
როს დასრულდება ნაბიჯები, კენტიც და ლუნიც,
ცაში სიჩუმედ აგიტაცებს თეთრი სინათლე...
მადლობა უფალს, ქვეყნად ყოფნის ყოველი დღისთვის,
ჩვენ რომ გვაცხოვრებს და თვითონვე ჩვენზე მეტს იღვწის,
რომ გვაძინებს და კვლავ გვალვიძებს რბილ სასთუმალზე,
დასაწყისიდან ამ სიცოცხლის დასასრულამდე!

ჩემს ქისტოს

თურმე გამოგცდი, თურმე გნახე, თურმე დაგკარგე,
ამ უცნაური წუთისოფლის გზებიც დავთვალე,
სად არ გეძებე, ვის არ ვკითხე, რას არ გადარე,
ხელჩაქნეული, გულდამზრალი ბოლოს დავეცი...
აღარ მელოდი, არ გინდოდი, რას მიშველიდი,
ასე ვფიქრობდი და დაღალულ თვალებს ვხუჭავდი,
შენ არ დამკარგე! მომდევდი და მეფარებოდი...
ახლაც ნათელი დამადგი და წამომაყენე,
იმედის სხივი დამანურე გამშრალ ბაგეზე!
თვითონ კვნესოდი, მოთმინებას კბილით იჭერდი,
თურმე ტკივილებს შენც ებრძოდი, თეთრი ბელადი!
შენც ეცემოდი, მაინც ჭექედი, მაინც ელავდი
და მივხვდი, მწამდი, როგორც ღმერთი,
გასაჭირშიც შენს ერთს გეძახდი!

ზაფხული ქალაქში

გზანი დაფარულან ფერფლით,
მთებიდან მეძახის ვილაც,
ცისკარი ახალ ჭორს მეტყვის
და მთვარე ნაჰყვება მიწას.
ახლა მოგონებებს ვმწყემსავ,
კარს მიღებს საღამო წყნარი,
რატომ იგვიანებს ნეტავ,
სად არის სამხრეთის ქარი?!

ამ გაზაფხულზე

ამ გაზაფხულზე მხოლოდ ერთი კოცნა გაჩუქეთ,
მეტი რომ მთხოვოთ, ეწყინება ამაყ ალუჩებს,
ამ გაზაფხულზე დავივიწყე ყველა სიავე
და დაკარგული დავუბრუნდი ადამიანებს.
ამ გაზაფხულზე მე პირველად შევდექ ბელტებზე
და დავინახე ნავში მჯდარი ძველი მეთევზე...
ამ გაზაფხულზე შემომიჩნდა სიშლეგე მუნჯი,
ჩემი პანკისი ვერ დავხატე მეტყველი ფუნჯით!
ქარს გავატანე დაფერფლილი ჩემი ფიქრები,
ასე მგონია, დღეის შემდეგ სულ სხვა ვიქნები!
ამ გაზაფხულზე მე ვიყიდე იების კონა,
იმდენად ბევრი, რომ გამყიდველს ლოცვა აღმოხდა!
იმდენად ბევრი, რომ მე გავხდი იების მონა
და დაბნეულმა დავამსხვრიე ცისფერი «ტოლჩა».
ამ გაზაფხულზე არ დაგიგდეთ არავის ყური
და ახლა ვწევარ შეცივნიული, თან ისე მაგრად,
ბებიაჩემის გამომცხვარი ეგ შოთი პური
მომეჩვენება ჭიით დახრულ უძველეს ტაბლად!
ამ გაზაფხულზე თუ ვიქეცი სინათლის მძივად,
მოდით და, ყველამ შემაფრქვიეთ ღიმილი მწველი,
დამეფინება უამრავი გვირილა ციდან
და გავვარდები ველზე, როგორც დამფრთხალი შველი!

ჩვენ ვაჟაკებს

თქვენ რა მოგლაღავთ, უტეხ ლომკაცებს,
თვით ისტორიას წერდით ბრძოლაში...
წილად დიოდა სულის ამბოხი,
სიკვდილს ხვდებოდით ღმერთის ლოცვაში.
ცამ დაგათოვათ, დარდად და სევდად აგორდა ქურვი,
მოკლულნი ვაჟნი გიდეზდნენ ბილიკს, უხმოზდნენ არწივთ...
სიკვდილთ მძებნელნი სიცოცხლეს ჰფიცავთ,
მამების მიწას არ უთმობთ არვის!
იდექით ასე! ტკივილშიც იცნეთ რიტმი და გული
ცეკვით დააღბეთ,
ო, ეს ველური განთიადები...
ნეტავ მეც თქვენი ლოცვა მფარავდეს.
მუხლდაჩოქილნი ვის მოენატრეთ?
ვინ ვერ გაიგო თქვენი ყმუილი,
თავისუფლება გეცვათ ნაბადად,
სიყვარულს თქვენი სუნი სდიოდა,
ტყვიის წვიმაში «ვაი ნანა» ხმა იცნეთ და, ხმამ თუ გაგახელათ,
კავკასიონიც როგორ გაავდა,
დღემდე გრძელდება თქვენი «მარაბდა»!..
ჰე, ავაზებო, ჯიქნო, ლომებო,
ამდენ ჭრილობებს როგორ იშუშებთ?
სიკვდილ-სიცოცხლე დაამეგობრეთ,
თქვენ რა მოგქანცავთ, მემამოხენო?!
თვით გამარჯვება, როგორც მეკობრეს, თვალზე გაკვრიათ!..
სულში გინთიათ ყველა პირიმზე,
თქვენი მთისა და მიწის ჭირიმე!

* * *

დამიზამთრდა და ბილიკებს წლები ლოკავს...
მთებო, ახლა ჩემი შველა გვიანია,
არ იზამდა, ამას ქარი არ იზამდა,
ფოთოლცვენა უქაროდაც მინახია.
და თუ მრჩება რამე ქვეყნად
ბედის მიერ დამალული,
სულ პატარა სინანული,
მუშტისტოლა სიხარული
სწორედ ქარმა მომიტანოს!
გულო, შენლა გიხარია
ჩვენი მთები ნისლიანი,
სადაც ყველა გალიმება
ზვავია ან ცისკარია...
დამიზამთრდა...
და ბილიკებს წლები ლოკავს,
მთებო, ახლა ჩემი შველა გვიანია,
არ იზამდა, ამას ქარი არ იზამდა,
ფოთოლცვენა უქაროდაც მინახია.

* * *

გაფაშფაშებულ ტანით,
გასიებული ცხვირით,
კლოუნი ვნახე ცირკში –
ჰქონდა თვალები ფართო,
ეხატებოდა შიში,
როგორც საფრთხის წინ მავალს,
როცა არავინ გნატრობს...
ჰქონდა მცინარი პირი,
და გაჩეჩილი თმები,
ვერ იკავებდა ღიმილს
მანდილოსანი გვერდით.
მე შიში მახსოვს მარტო,
რაც მის თვალებში იწვა
და მიდიოდა ტატნობს
განითლებული მიწა.
არენას ეცვა ამოდ,
მე შიში მახსოვს მარტო,
ვჭვრეტდი გოგონას სამოსს,
მერვე რიგში რომ იჯდა,
დაჰფინებოდა ცრემლი...

* * *

ხურდა ფულივით ვაჩხრიალებ ჯიბეში ლექსებს,
ალაზნის ხიდთან შემომხვდება ჩემი მელექსე,
ავკრეფ წინ დაყრილ სველ სტრიქონებს და გავგიჟდები
იქვე ამოსულ გვირილაზე, კბილებმეჩხერზე.
ჰაუ, მომდევენ ჩემი მთა და ჩემი ველები,
წინ შემხვედრ სტრიქონს ისე უცბად გავალამაზებ,
მე არასოდეს არაფერში განვმეორდები,
მე მხოლოდ ერთხელ ავტირდები, ვიდრე გნახავდე!
იის სურნელით დაბნედილი, დავიჟანგები,
მაგრამ შენს სურვილს ჩემს ლექსებში მაინც გავიტან,
ჰოი, მელექსე, ნულარ მომდეგ, წადი, დაბრუნდი,
ხედავ, რითმები მომძახიან ჩემი სახლიდან?!
ხედავ, პნკარები ანთებულან და ფერფლს მატანენ,
ჰოდა, მივდივარ, ვაჩხრიალებ სულ ახალ ლექსებს,
მეგზურად ჩემი მეგობარი ღამე მომყვება,
ამოუყრიათ ძლივს ფოთლები პანია ლექსებს!
ჰოი, მელექსე, გეუბნები – წადი, დაბრუნდი...
წადი, დაბრუნდი, სანამ რამე მომაგონდება...

გურამ მარგოშვილს

გაზაფხულზე მენატრები ხშირად
ლურჯთვალეებს ლურჯი გზაი გიხმობს,
გუმინ შენი გაღიმება წვიმდა,
მთელი ღამე ასველებდა მინდორს.
გაზაფხულზე მენატრები ხშირად
და არ მყოფნის ზეცის ლურჯი სივრცე...

* * *

მოკლულ გულს თუ ეშველება რამე,
ალაზანში ჩაცვივდება მთვარე,
სუფრას გაშლის ფრინველების გუნდი,
გასწორდება გზა ბნელი და მრუდი.
წუში თვითონ გამოგიწვდის რტოებს,
ამღერდება ყველა, ვინც კი გოდებს,
აცეკვდება ბალახი და მთაი,
სამხრეთიდან წამოსული ქარი.
მოკლულ გულს თუ ეშველება რამე,
ალაზანში ჩაცვივდება ღამე...

* * *

სანამ ცოცხალი ხარ, არ გაბედო სიკვდილი
ძველი გალური ანდაზა

ვერცხლისფერ ძაფებად ცა ჩამოიძენდა,
მინა ლურჯ აპრილებს მთხოვს,
სევდას დავიწყება სჭირდება,
სევდის ნამქერები თოვლს.
ახლა მოგონებად მტკივა
თეთრი ღამეების დრო...

* * *

ვიდექ უცხო კართან,
ქარი დღეებს რთავდა
სამოსელით ჭრელით,
და ნისლების ფარდა
მოდოდა მთებში...
ვიდექ უცხო კართან
და სიმაღლე მეცვა,
თითისტოლა ბიჭი
მიხატავდა მერცხალს,
მიხატავდა მერცხალს –
მონატრებას თავისს,
გალიმება ჰგავდა
შეღერებულ ყვავილს
და წყეული დარდიც
მიდოდა სადღაც,
მიდოდა სადღაც...
ო, არ ვიცი, სადა,
ღმერთო, ეს სიზმარიც
ამიხდინე კარგად!

* * *

რა მიხაროდა, თუ არ მინდოდა
გარდაცვლილიყო მწვანე მინდორი,
ახლა ნოემბრის ჩრდილები მახლავს
და ყოველ დილით, ვით «ლა-მინორი»,
თვალეებს მიკოცნის უამინდობა...

მექა (მაქა) ხანგოშვილს

ქარაფებს მიეტრფი, მაქა,
მზე არ იკმარე და დარი,
ზვავთა ნაცრისფერი ფარდა,
კლდეები დარაჯად მდგარი.
შენი თოვლიანი მთები
ვინ იცის, ტკივილებს სცრიდნენ,
ნაპრალში ტიროდა ქარი,
ქარში კი თორღვაის ციხე.
ზეცის სილურჯე თუ გათბობს,
ნისლების ნათქვამი ძმობა,
«ქისტების მზისფერა ასულს»,
ქისტეთის დღეებზე მლოცავს.
მეგზურად წინაპრის ხმაა,
ბოლმით გაჟღენთილი ოდით,
საფიცრად ქისტეთის მიწა,
ალაზნის ბებერი ლოდი.
ქარაფებს მიეტრფი, მაქა,
მზე არ იკმარე და დარი,
ზვავთა ნაცრისფერი ფარდა,
კლდეების დარაჯად მდგარი.

ქარაფებს მზისფერი ეცვათ...

* * *

მოლოდინი, იმედი და ლოცვა
მიტოვებენ ტკივილიან წამებს,
რა იქნება იმ ფერადი სიზმრებიდან
ერთი ახდეს!
დრო მოიმწყვდევს ჭინკა ფიქრებს,
გულსაც სევდა აწევს,
მეპარება ისევ თეთრად,
ჩემი თალხი ღამე...
შენ ვერ ნახავ მტირალ ფოთოლს,
ნახავ ბრმა ხეს,
მოინატრი თვალფოთოლა გაზაფხულებს...
რა მანამებს?
სადღაც, მთაში უმღერებენ
ახალ მთვარეს...
შენ კი რა ჰქენ,
სიხარული დამიკარგე,
რალას ველი?
იმ ფერადი სიზმრებიდან ერთი ახდეს,
ერთი მაინც ახდეს.

* * *

კართან მდარაჯობდა ხახადაფრენილი.
თვალეზისხლიანი სიბნელე...
პეპლები აგებდნენ ნატვრის სასახლეებს
და ვნების ნარჩენებს მიშენდნენ,
მე კი დამახრჩობდა
მხოლოდ ყაყაჩოთა,
ფრიად შენმიიერი სიშლეგე.

დათოს

ჩემი ბედი, ჩემი თეთრი გედი
გზა ყოფილა,
გზა ცდისა და თმენის.
მთა მეგონა გახვეული ნისლში,
მატყელის ერთი ფთილა...
სად წასულან ოცნებები ჩემი,
ოცნებები ახლაც ჩემი კბილა?..
ჩემი სიყრმე,
ფიქრიანი სიყრმე ყვავილებში მინვა,
ბედის უცნობ ყვავილებში
ჩაბნეული მინა ჰგავს შენს თვალებს,
მოკიაფეთ მწვანედ,
ცა მაჩუქო მინდა...
შენში დარჩა ოცნებები ჩემი.

ჩემს გოგონას, მირანდას

სიზმრიდან მოხვედ თუ ზღაპრიდან, ვიცოდე ნეტავ,
სულ სხვა სურნელი მოიტანე ვარდისფერ დღეთა...
მთები შორს იყვნენ, დუმდა თოფიც,
მომესმა მღერა...
მტრედთა ლულუნი გადაფარა შენმა ტირილმა,
დედიკოს გოგოვ, სიხარულო და ჩემო ლხენავ,
უხვი გქონდეს ღიმილები, ძილში რომ ფერავ,
დამასაჩუქრე შუქიანი თვალების მზერით,
უცხო ფერებით ანთე ზეცა...

* * *

ტკივილო სულის, ხორცის ჩემის
დაღვრილო ცრემლად...
არ მომიტანო მომავალი დღეების სევდა,
არ ჩამიფერფლო ის სიცოცხლე,
გულთან რომ ფეთქავს.
მაცილე ელდა,
გაბზარული თვალების ბინდი...
იმედი დიდი ამიყვავე ლამაზ ნუთებად.
ერთი ტირილიც გამაგონე
ყურთან რომ რეკავს...
ჩემი სიმღერა დამანახვე ხოდაბუნებთან.
ავმალღებოდი ალბათ, ცამდე
აფეთქებული,
შეირყეოდნენ ჩემი მთები
თოფის სროლისგან
და მწარე ფიქრიც მიმატოვებდა.

დათოს

ერთხელ ჩემთვისაც დაილაღე,
ფიქრები ტკივილად დაანთხიე,
თორემ ღმერთადა ხარ ნაკურთხი
და მრევლი ლალატს როგორ გაპატიებს.
ერთხელ ჩემს გულშიც ჩაიხედე,
მარტო სიხარული ნუ გიზიდავს,
რამდენი უფსკრული გავიარეთ,
რამდენჯერ დავიღვარეთ ცრუ ღიმილად...
ჩემს გზებზეც იარე – დაღმართებს ნუ ეტრფი,
თორემ სიმარტოვის ქარიშხალს შეხვდები,
მე შენთვის მინდოდა დიდგულა პირიმზე,
შენ გამო გამიდგნენ ზვიადი ღმერთები!
გელი და, სარკმელთან კვლავ წვიმა
ქვითინებს,
მცივა და მაღირსებ თუ კიდევ თბილ
ხელებს?
მოდი და მიშველე, მოდი და მიხილე,
თორემ უშენობა სულს ჩამომიბნელებს.

ქართველ მხატვართა ნამუშევრების გამოფენაზე

არა ტკივილებით,
კვნესით ან გოდებით,
და არც გვირილებით,
ცრემლიან ფოთლებით,
ზეცას მიდიოდა ფერების ლაშქარი
და მთვრალნი ოცნებით,
დიოდნენ დარბაზში
მოკვდავთა ლოცვები...

*** * ***

ადამს და ევას მოვკითხავთ ცოდვებს
და უხსენებლის შხამივით მწარე
ენა გადახნავს ქალარა ბორცვებს...
ამაოება მოგვიყრის ფარ-ხმალს,
დასწყევლის დროს და დასწყევლის სივრცეს,
ადამს და ევას მოვკითხავთ ცოდვებს,
ჩვენი ბავშვობის ფილმიც დამთავრდა.
სიჩუმე გდია შიგნით და გარეთ,
დილით მოდგება გზის გასაყართან
ლამენათევი, უძილო მთვარე.

*** * ***

იქნებ სიხარულის ლოდინი აუგია,
მე სასნაულების მწამს,
იქნებ ოცნებაში კომპიცი აუგია,
დედოფლად დაუსვამს... ხმა.
სითეთრემ მაკოცა თვალეში პირველად,
სინათლეს ფიფქები მკიან,
დამყვება თოვლიან თბილისში იმედად
ლურჯთვალა, ლურჯთვალა ია.
არა, სიხარულის ლოდინი აუგია,
მე სასნაულების მწამს,
იქნებ ოცნებაში კომპიცი აუგია,
დედოფლად დაუსვამს... ხმა.

*** * ***

გაზაფხულივით მღეროდა მარტი,
მზეს შეჰპარვოდა უცნობი ეშხი,
უმანკოებით აღსავსე ცაში,
კაცზე ფიქრობდა მაღალი ღმერთი.
შენ მოდიოდი კვლავ მღვრიე ქარში,
კვლავ ბინდისფერი თვალეების ტევრით
და გალიმება მოგქონდა ჩემთვის.

* * *

თენდება სადღაც,
ლამდება სადღაც,
მასხენებს ვილაც,
ვიხსენებ რაღაცას,
ფიქრებში ახლაც,
ფერებით ახლაც
ყოველ სტრიქონში
ჩემს ტკივილს ვხატავ.
მიტიროს წვიმამ,
შემინდოს ქარმა –
თუ წუთისოფელს
ვარჩუქე გამა,
თქვენც მაპატიეთ,
გამიგებთ ალბათ,
თუ ყველა ლექსში
ტკივილებს ნახავთ.
დავდივარ ნისლად,
დავდივარ დარდად
და მარტოობის უფლება დამაქვს.

მანანას

შენ ისევ დარჩი მარტოდ,
ზღვა ფიქრებთან და ნისლთან,
შემოლამებას ნატრობ
და შენი სოფლის მიწას.
სადღაც იმედი სახლობს,
წერო მომიტანს ისარს –
და ნაჭრილობეც მნათობს
მოგონებები მიჰყავს.
შენ ისევ დარჩი მარტოდ,
შენ მარტოობა გათბობს...

* * *

წუხელ სიზმარში ვეძებდი სიზმარს,
ფერადს კი არა, შავ-თეთრს კი არა,
ნუ მეკითხებით, დღეს ვერ აგიხსნით,
ბევრი მაქვს, ბევრი კიდევ სათქმელი...
ჩემი ბავშვობა მთის ძირას დარჩა
და თოვლიანი სერების გარდა
გამახსენდება მე არაფერი...

ხათუნას

თუ არ დამღალა მარტოობამ სულის
და ეჭვმაც ვერ მიქცია ფიქრი ავარად,
აღბათ, მუდამ რომ მედექი გვერდში,
დაგრჩით და შეგრჩით, როგორც ჭალარა.
სიმშვიდის ელჩი შენ იყავი, გიმაღლი სითბოს,
კვლავ ბედნიერ თვალთა სინათლეს,
მწყურხარ და გნატრობ, გიმზერ და ვხარობ –
უნდა მეტირა, ამამღერე ვარდობის თვეში,
ანგელოზივით მოვლენილო ცისკართა ქალო.
ესპანელ ქალთა ეშხი დაგაქვს ამაყ სხეულით,
ტირიფის სევდას შემოურტყამს წელი რხეული,
კაბის შლეიფებს შერევიან ტანი გრაცია
და ათწლეული, ასწლეული, ათასწლეული
ვაზი ლერწამი ამღერდება შენს კვალობაზე,
ამ დაუტეველ სიკეთის კალთას,
თან ღირსეული ცოლობაც ახლავს...

რა შემოგბედო ოთხი შვილის საფიცარ დედას,
ავი ზამთარი გაზაფხულის ელვად აქციე,
შენი ძალა და სიყვარული სულ გვერდით გედგას,
შენს ლამაზ ოჯახს – მრავალჟამიერ!

ბეზიას

ისევ უსახლკარო, ისევ დამშეული
და ჩამოძენილი ქარი ქრის ორპირად,
მომწყინდა სიბნელე და ნისლის ქალაქში
შენი თბილი ხელები მომინდა.
ზამთარში, ბუხართან, სიზმრებთან თამაშში
მინერდი ბავშვობას, სევდიან კორიდას,
შენ იყავ ღიმილით რომ მეგებებოდი
და მე ეს ღიმილი მთელი დღე მყოფნიდა.
ახლა შენც წახვედი, მე კი გავიზარდე,
გარეთ ძველებურად ქარი ქრის, ორპირად,
და მეც ნუ დამძრახავთ, ვით ქარის მიმდევარს,
თუ ისევ ბავშვობა, ალერსი მომინდა.

ბავშვობის გახსენება

როცა ვიხსენებთ ჩვენს უკვდავ ზღაპრებს,
როცა ვიხსენებთ, მერე ვდუმდებით,
რატომ არ გაშლის ქარი ზღვის აფრებს,
რატომ ვართ ასე, სულ, გამუდმებით?
რატომ არავინ დაგვხედავს კიდეც,
გადახდილ საბანს რად არ გვაფარებს,
რატომ არ ხვნიშის ბუხარი მიძიმედ,
ვილაც პირველ თოვლს რად არ გვახარებს?
ვილაცას ვუცდით და გვინდა წვიმდეს,
ნაპერწკლით თამაშს აღარ ვუნდებით,
ჩვენ გავიხსენებთ ბავშვობას კიდეც
და ბავშვობას ვერ დავუბრუნდებით.

ხეებიც ვილაცას ელიან

მოდიხარ, ნაკვალევს ემჩნევა
შენი პანანინა ტერფები,
გარეთ ცა რძესავით თეთრია,
ხეებიც ვილაცას ელიან.
მე ვთბები!
თოვლში ფეხშიშველას რა გინდა,
ასე უფრო სწრაფად მოდიხარ?
ოთახში კვირტები მღერიან,
ისინიც ვილაცას ელიან,
ორნი ვართ!
სითბოს მთელი წელი ველოდი,
ახლა ყველაფერი ცივია,
ფიფქებიც კი მზისკენ მიჰქრიან,
თუმცა კარადაში ხილია,
შემოდი!
დღე ისევ თეთრია და ჩუმია,
მხოლოდ ყვავი მაყრის ქოქოლას,
ხეებიც ვილაცას ელიან,
ვილაც თხრობას იწყებს ბოლოდან...
მე ვდგები, მივდივარ, კარს ვაღებ
და ვიღებ სასურველ მოლოცვას.

* * *

ლიმილი დაიწყვეტს სევდის ანგელოზებს
და ქარი სიგიჟის მშვილდს ისევ მოზიდავს,
გვირილებს რა უნდა თვალების მინდორზე,
როცა მელოდება ნამდვილი კორიდა?!

ოდესღაც თქმული – მომავალ მეუღლეზე

არსებობ – ვიცი, მიპოვო – იქნებ,
ახლა კი ღამეს ვესაუბრები...
ვაითუ, მისმენთ და ველარ იგნებთ
გზას ჩემკენ შენ და ზღვა ალუბლები.
მეძებე მაინც, მიპოვო მინდა,
არადა, ღიმილს სევდა მავინყებს
და სიმარტოვე შერჩება ღილად
მომავალს, შმაგი სულის სამიზნეს.
და თუ ვერ შემხვდი, დავრჩები კენტად,
ეს არც ახალი განაცხადია,
ლექსებს ვინამებ ცხოვრების კერპად,
გზას დაულოცავ ყველა განთიადს...
სადა ხარ, ნეტავ?

მედია ჯიჯავაძეს

ბათუმი

შენთან ვარდები ვარდობს,
ჩემთან სანთლები იწვის,
მე ახლა მხოლოდ ხმა ვარ,
ამღერებული მიწის.
მე სანთლის შუქიც მათბობს,
შენ კი ბუხარი გლოცავს,
ჩემთან მთებია ახლოს,
შენ მანდ ზღვას ხედავ როცა.
ჩემთან ქარები ქრიან,
ხეებს ფოთლები სცვივით,
შენთან კი ასე მახსოვს,
წვიმა ეშვება ციდან.
შენთან ვარდები ვარდობს,
ჩემთან სანთლები იწვის,
მე ახლა მხოლოდ ხმა ვარ
ამღერებული მიწის.

დაბადების დღეზე თქმული

1 თებერვალი

ჩვეულებრივი სახელი გქვია,
დედამინაზე ცხოვრობ ჩვენსავით,
დღეს რაღაც თბილი ქარები ქრიან
და ვიცი, ფიქრობ ახლა იმ ლექსზე,
რომელიც ჯერ არ დაგინერია,

შენს სათქმელს ეძებ.

რატომღაც ყველგან ერთი ფერია,
შენც ერთი ფერი გიჟურად გიყვარს,
რატომ გგონია და თავს ადარებ
ჭკუამოკლე მისანს?

შენი თვალები სამყაროს ჭვრეტენ
და თუ ჭრილობას სადმე იხილავ,

თან აღარც მზეა,

შენ ჯერ მრისხანებ, მერე კივიხარ,
მერე... ტირიხარ, როგორც მედეა!

შენს სულში მუდამ ქარიშხალია,
იქნებ სატანას ფრთების გაშლა

ბევრჯერ უცდია,

ციფრულ პეიზაჟს თავს რა დააღწევს,

მით უმეტეს თუ ციფრი ლუნია!

ჩვეულებრივი სახელი გქვია,

დედამინაზე ცალ ფეხზე დგახარ,

ტკივილიანი ღიმილი გიყვარს

და სიზმრისეულ ჩვენებებს ხატავ.

ექიმ ნინო მეგრელიშვილს

მხრებს უტვირთიათ სიმძიმე დიდი,
ფიქრად დამრჩალა ფიქრი ყოველი,
სულია წმინდა, ქერუბიმის ფრთასავით წმინდა,
პერსონაჟია მხოლოდ თვალები...

ულრუბლო ციდან დაეშვება ფერადი წვიმა,
გზას გაუკვალავს უცნობ სონატებს,
ახდება ნატვრა, მომდინარე ბავშვობის წლიდან
და მე ვიხილავ სხვა ჰიპოკრატეს.

მხრებს უტვირთიათ სიმძიმე დიდი,
სულია წმინდა...

ქორწილის დღეს თქმული

არაფერიც არ მომხდარა, ვგონებ...

ვგრძნობდი, წვიმამ გადაიღო გულში,
შემოდგომის სონატებზე მლოცველს,

ანცი სიო მომეპარა გუშინ

და შეალო სევდის დიდი კარი,

რასაც დღემდე სიმარტოვე ერქვა,

მეც დავტოვე ფიქრიანი სიყრმე,

ავედევნე ოცნებაში მერცხალს.

არაფერიც არ მომხდარა – ვგონებ,

ვგრძნობდი, წვიმამ გადაიღო გულში,

შემოდგომის სონატებზე მლოცველს,

ანცი სიო მომეპარა გუშინ.

ნონა აფხაზავას

შენგან სამი სიტყვა მახსოვს,
ხეები იცვლიან კაბას,
ქარნი მიდიოდნენ სამგორს,
შენგან გალიმებაც მახსოვს,
ერთს რომ გამახსენებს ამბავს.
აპრილმა გვაძლია ფრთები,
ტყემლები გვათოვდა თეთრად,
აზრები გახადა ურჩი,
თან შემოგვატოვა სუსხი,
ვით ზამთრისპირული სევდა.
მე კი გალიმება მახსოვს,
რასაც სიხარული ჰქვია,
ციფრთა ჯადოსნური რაში
თვალეებს დამილაგებს წყლიანს,
და როცა ზღაპარი წყდება,
როცა მწუხარება მოვა,
მოდის, მივაკითხავ მნათობს
გზად რომ შემახვედროს, ნონა!

ერთი საუბრის გამო

(მაია მეტონიძე, მაია მარგოშვილი, მანანა კეკელიძე, თსუ, 1986წ)

გვესალმება სამყაროს უდიდესი ანტიკვარი – მზე,
გაშლილ ხელებს გვაჩვენებენ თავხოტორა ბავშვები,
როგორც შარშან და შარშანნინ დავილლებით მთქნარებით,
«როკოკო» და «ბაროკო» და «სამეფო კობალტი» –
იცინიან ბავშვები.
თუ გადავრჩით, დავადგებით არსად წამსვლელ გზებს!
ხელოვნური ღიმილით, გრიმასებით გვიზიდავთ,
«რენესანსის» ავეჯი ულრენს წმინდა «მადონას»,
ვენეციურ სარკეში, პროფილსა თუ ანფასში
სჭვრეტთ მთვლემარე ცხოვრებას...
თქვენ იკითხეთ, თორემ ჩვენ
გვესალმება სამყაროს უდიდესი ანტიკვარი – მზე...

ქალაქში გამოჩნდა აფიშები,
მოზრძანდებაო სახელგანთქმული მუსიკოსი...
იჩქარეთ, იჩქარეთ, ხალხო,
ვაშა, სიხარულის წუთებს!
არადა, ასფალტი დნება,
ჰაერიც დამძიმდა უცებ,
დავეძებ, დავეძებ ტალახს,
თან ვითხოვ პარტერში ბილეთს.
ქუჩაში ეძებენ ყმანვილს,
ახლა დაჰკარგვია დედას
საფირონისთვალეზა გოგო,
თქმა არ უნდა, პირველად მხედავს,
მეკითხება –
უკაცრავად, ზედმეტი ბილეთი ხომ არ გაქვთ?
ახლა რომ ჩამოწვეს ნისლი
და მეც დავემსგავსო ლალლას,
ჭკვიდან შეიშლება, ვიცი,
ამიტომ ვიბრალე მხატვარს,
მხატვარი იქნება იგი,
და თითქმის ვუყვირი – არა!
თვალეზი ცვივიან ირგვლივ,
ელვა ცას – არ არის – აწერს,
მე მაინც ვდგავარ და მიკვირს,
მთელი საათია თურმე,
ვიცინი, ვიცინი რაზე?!

* * *

დრო რამდენი გასულა,
ფიქრმა, როგორც ავსულმა
ეჭვის ქსელში გამაბა...
ლამე მხურავს ნაბადად.
გულს რამდენი დარდია,
გარეთ მხოლოდ მარტია,
ველი მზეს და ყვავილებს,
შენი მზერა მაკვირვებს...
თავს სიშლეგე მელვრება,
წარსულს ვუბღვერ შენებრად.
კითხვებს ვებრძვი უამრავს,
არ ვუყვარვარ? ვუყვარვარ?
გარეთ ისევ მარტია,
რწმენა ჩემი ხატია,
გელი შენ და ყვავილებს
და ის გრძნობა მაკვირვებს,
ჩვენ შორის რომ ანთია.

ჩემს შვილებს – დევის და მირანდას

წლებს გავაბრუნებ, როგორც მოვალეს,
არ დავუბრუნებ ფერად ღიმილებს,
მე თქვენში ჩემი ბავშვობა ვიცან
და დაბერება გადავიფიქრე.
სადაც დავეცი, იქ წამოვდექი,
ყველა ტკივილის ძაფი გავგლიჯე,
შემოვიტოვე მცველად ზღაპარი
და წლებს არ ვითვლი, როგორც ნაბიჯებს.
თქვენ უკვდავება თითქმის მანახეთ,
ვიყავი, ვარ და თქვენით ვიქნები,
ქისტეთის მიწას, მთებს და ბალახებს
შეეჩვევიან ჩემი ფიქრები.
ბალიშთან სიზმრებს დამინყობს ღამე,
დღენი მანვდიან ფერად ღიმილებს,
თქვენი ლამაზი სიცოცხლე ვნახე
და თვით სიკვდილი გადავიფიქრე.

დევის, დედ-მამისა და პაპა ბებოს იმედს

მგლის მუხლიც მოიბი ბიჭავ,
სული შფოთიანი კი გაქვს,
თვალეები ვარსკვლავებს გიგავს,
ვითომ გაღიმებას ნიშნავს,
გოროზად შეკრული შუბლი...
ქისტური გული ხომ გიდგას,
«ვაჟკაც ვიქნებო» – გითქვამს...
ერთი ხმაც ისმინე მშობლის –
შენი მამა-პაპის მიწა
თან გდევდეს ფიქრად და ფიცად,
გვარი ასახელე, ბიჭავ!
ცისკარიშვილების ბიჭავ!

მესტუმრა!

ამივსო ხელები,
სიმწვანე მაჩუქა გუშინ...
საბრალოს ქარებთან რა უნდა
სისველე რად უნდა გულში?
ჯერ ისევ სუსტია, პატარა,
მის ტირილს ქარიც ვერ გაიგებს,
ოცნებამ ჩემამდე ატირა,
ლოცვად გაუგზავნა ტაიგებს.
როცა ჩამოიქცა გოდოლი...
პატარა, ნამდვილი პატარა.

* * *

მზეგადასულ გორაკების ფერი,
დაღალული თვალეები და ბინდი,
დღეს თუ მამის კარგადყოფნას ვმღერი,
გუშინ დედის საფლავზე მეც ვწვიმდი...

ბოლოთქმა

მაშ ასე, მაია მარგოშვილის ლექსები – ახალი წიგნი, ახალი ავტორი და მარადიული კითხვა: – ვინ მოვიდა?!

დღეს, როცა ასე გაადვილდა წიგნის გამოცემა და ახალ-ახალი პოეტური თუ პროზაული კრებულები ლამის ყოველდღიურად ჩნდება წიგნის მაღაზიათა თაროებზე, ლიტერატურულ კრიტიკას ამკარად უჭირს ამ მარადიულ კითხვაზე პასუხის გაცემა – ვინ მოვიდა?! რა თავისებურებები მოიტანა?! რით არის იგი საინტერესო?!

არადა, ლიტერატურული პერიოდიკის უმთავრესი დანიშნულება სწორედ ეს არის და ახალბედა ავტორისთვისაც უაღრესად მნიშვნელოვანია, მოისმინოს კომპეტენტური აზრი თავის შემოქმედების შესახებ, რაც მას პროფესიონალ მწერლად ჩამოყალიბებაში დაეხმარება.

ნათქვამი მეტ-ნაკლებად მაია მარგოშვილსაც ეხება და, ვფიქრობ, მისი შემოქმედებით აუცილებლად დაინტერესდებიან კრიტიკოსები.

ამ მცირე ბოლოთქმაში კი მხოლოდ ის გვინდა, მკითხველს ჩვენი პირველი შთაბეჭდილება გაუზიაროთ. აქვე იმასაც აღვნიშნავთ, თუ რით არის საინტერესო ამ ავტორის წიგნი, რა არის მთავარი ნერვი მისი პოეზიისა და აქ გამოჩენილი რა ყლორტები იძლევიან სამომავლო იმედს.

უმთავრესი ალბათ ის არის, რომ მია მარგოშვილი ქართულ პოეზიაში თავისი სათქმელით არის მოსული, არ მიმართავს ლიტერატურულ კლიშეებს და მის ნაწერებში არ ისმის «სხვათა ხმა»; ამავე დროს, საოცრად გვხიბლავს მისი ლექსების გულწრფელობა და სიხალასე.

მაიას პოეზიაში ტკივილი და სევდა ძალავს ყველა სხვა გრძნობას. ავტორი საქართველოში, პანკისში აღზრდილი ქისტია და ლექსებშიც თანამედროვე ქისტურ-ჩეჩნური ჭრილობები შიშვლდება, იბერიულ კავკასიელთა საერთო კვნესა ისმის:

* * *

«ცას მიეჭრა სულის ტკივილი
და მე ტირილში სტრიქონს ავაგებ».

* * *

«გარდაცვლილიყო მწვანე მინდორი».

* * *

«ქარს გავატანე დაფერფლილი ჩემი ფიქრები,
ასე, მგონია დღეის შემდეგ სულ სხვა ვიქნები».

* * *

«ერთხელ ჩემთვისაც დაიღალე,
ფიქრები ტკივილად დაანთხიე».

* * *

«პეპლები აგებდნენ ნატვრის სასახლეებს
და ვნებების ნარჩენებს მიშენებდნენ».

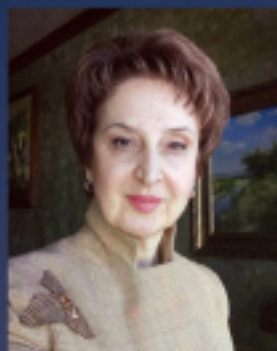
როგორც იტყვიან, ასეთი სტრიქონები ციდან არ ცვივა და, ისინი მაია მარგოშვილის ნიჭიერებაზე და გულწრფელობაზე მეტყველებენ.

* * *

დაბოლოს, ავტორის ბიოგრაფია ჩემთვის უცნობია. მხოლოდ ის ვიცი, რაც მისივე ლექსებიდან ჩანს: – მაია მარგოშვილს ქალ-ვაჟი ჰყავს; გოგონას მირანდა ჰქვია, ვაჟს – დევი. გვარად ცისკარიშვილები არიან. მოდით, ეს მცირე ბოლოთქმაც ლოცვით დავასრულოთ: – ღმერთმა დიდი დღე მისცეს ქალბატონ მაიას ოჯახსა და მის ლექსებს.

მამუკა წიკლაური

მაია ლაბაძის ასული მარგოშვილი დაიბადა 1966 წლის 1 თებერვალს ახმეტის რაიონის სოფელ დუისში. 1983 წელს დაამთავრა დუისის საშუალო სკოლა.

1984 წელს ჩაირიცხა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ქიმიის ფაკულტეტზე, რომელიც წარჩინებით დაამთავრა ფიზიკური ქიმიის სპეციალობით 1989 წელს. ამავე წლებში ერთდროულად სწავლობდა მეორად ფაკულტეტზე კინომცოდნეობის განხრით.

1992-1996 წლებში მოსკოვში ეკოლოგია-პოლიტოლოგიის დამოუკიდებელ საერთაშორისო უნივერსიტეტის ბიზნესისა და მენეჯმენტის ფაკულტეტზე სწავლისას ეუფლება სარეკლამო მარკეტინგის სპეციალობას.

1997 წელს გადადის საცხოვრებლად სანკტ-პეტერბურგში, სადაც 2005 წელს იწყებს ტელევიზიაში მუშაობას. 2006 წლიდან მუშაობს „Трикс Медиа“ („ტრიქს მედია“) კერძო პროდიუსერულ კინოკომპანიაში, რომელიც რუსეთის ერთ-ერთ უმსხვილეს კინოკომპანიად ითვლება.

მაია მარგოშვილი ქალ-ვაჟის დედაა.

ISBN 978-9941-25-243-3

9789941252433